Muharrem 1438

teuhid

"Tağuta kulluk etmekten kaçınıp, Allah'a yönelenlere müjde vardır..." (39/Zümer, 17)

AYLIK İSLAMİ EĞİTİM DERGİSİ
EKİM '16 | YIL: 5 | SAYI: 53 | FİYATI: 10 TL | ISSN: 2148-4635

BAŞYAZI' 14

MELHAME-İ KUBRA

DERGİMİZİN MERKEZ BİNASI YENİ ADRESİNDE!

"Allah'ın mescidlerini, ancak Allah'a ve ahiret gününe inanan, namazı dosdoğru kılan, zekâtı veren ve Allah'tan başkasından korkmayan kimseler imar eder. İşte onların doğru yolu bulanlardan olmaları umulur." (9/Tevbe,18)

ADRES: Kirazlı Mh. Mahmutbey Cd. No: 120/A Bağcılar/İSTANBUL
İrtibat Tel: 0 545 762 15 15
info@tevhiddergisi.net
www.tevhiddergisi.net

İRTİBAT BÜROLARI

Merkez: Kirazlı Mh. Mahmutbey Cd. No: 120/A Bağcılar/İSTANBUL
Büro 1: Güvercin Tepe Mh. Fatih Cd. No: 209 Başakşehir/İSTANBUL
Büro 2: İsmetpaşa Mh. 90. Sk. No: 4 Sultangazi/İSTANBUL
Büro 3: 5 Nisan Mh. 749. Sk. No: 5 Bağlar/DİYARBAKIR
Büro 4: Sarıyakup Mh. Karaman Cd. No: 81/A Karatay/KONYA
Büro 5: Bahçıvan Mh. Sıhke Cd. Karatekin Sk. Yavuz Canlı Apt. Kat: 2 Tuşba/VAN
Büro 6: Bağlarbaşı Mh. Nilüfer Cd. Fırın Sk. No: 4 Osmangazi/BURSA
Büro 7: Kazım Karabekir Mh. 2061. Sk. No: 18 Etimesgut/ANKARA

EDİTÖR

Allah'a hamd, Rasûlü'ne salât ve selam olsun...

Allah Rasûlü'nün bizlere bildirdiğine göre, kıyametten önce İslam ehliyle Rumlar arasında büyük bir savaş yaşanacaktır. İnsanlık tarihi boyunca böylesine dehşetli bir savaş ne görülmüştür ne de görülecektir. Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem* bu savaş için *'Melhame'* demiştir.

Allah Rasûlü'nün *sallallahu aleyhi ve sellem* haber verdiği ve sahih yollarla elimize ulaşan haberlere göre Ehli İslam'ın kayıtsız kalması mümkün değildir. Ancak bu bilgi bir usûl çerçevesinde olmalı ve ilmî esaslar gözetilerek yapılmalıdır. Konunun ehemmiyetine binaen *'Fiten/Melâhim Hadislerine Yaklaşım Metodu'* [1] isimli bir yazı kaleme almış ve konuya dair önemli asılları sizlerle paylaşmıştık. Bir bütün olarak kıyamet hadislerine yaklaşımda sorun yaşandığı gibi, rivayetler arasında ön plana çıkan *'Melhame'* hadislerinde bu sorun daha bariz bir şekilde hissedilmektedir.

Elimizde olan sahih rivayetlerin tüm açıklığına rağmen, konu hakkında aceleci ve parçacı bazı yorumların yapıldığı, apaçık naslar bir kenara bırakılıp, kapalı ve müteşabih bazı lafızlarla adeta bu savaşın kapıda olduğu izlenimi oluşturulmaya çalışılmaktadır. Bu ayki yazımızda konuya dair elimize ulaşan sahih rivayetler ışığında, konuyu incelemeye çalışacak, Allah Rasûlü'nün hikmet pınarından tarafsız ve bütüncül yaklaşımla bazı değerlendirmeler yapmaya gayret edeceğiz.

Allah'ım bizlere hakkı hak olarak göster, ona ittibayı kolaylaştır. Batılı batıl olarak göster. Ondan uzaklaşmayı kolaylaştır.

---

1. *Tevhid Dergisi Sayı 35, Başyazı.*

Editör

tevhid

Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü
Abdullah DEMİR

Yayın Türü
Yaygın Süreli

Reklam ve Abonelik
info@tevhiddergisi.net
www.tevhiddergisi.net

Adres
Kirazlı Mh. Mahmutbey Cd. No: 120/A
34212 Bağcılar/İstanbul

Abonelik İçin
0 (545) 762 15 15

Yazışma Adresi
Abdullah DEMİR
Güneşli Merkez Postane P.K. 51
Bağcılar/İstanbul

Basım
Mavi Ay Ofset, Litros yolu 2. Mat. Sit.
Giriş kat 1BF2 Topkapı/İstanbul
0 (212) 613 47 65

Dergi içerisinde yer alan
yazılardan ilgili yazar mesuldür.
Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

Satış Noktaları

İstanbul	Ankara	Diyarbakır	Konya
Tevhid Kitabevi,	Tevhid Kitabevi,	Tevhid Kitabevi,	Tevhid Kitabevi,
Kirazlı Mh.	Kazım Karabekir Mh.	Kaynartepe Mh.	Sarıyakup Mh.
Mahmutbey Cd. No: 120/A	2061. Sk. No: 18	Gürsel Cd. No: 90/A	Burhandede Cd. No: 28/A
34212	06794	21090	42020
Bağcılar/İstanbul	Etimesgut/ANKARA	Bağlar/Diyarbakır	Karatay/KONYA
0 (545) 762 15 15	0 (534) 701 10 20	0 (541) 857 34 20	0 (553) 513 48 48

İrtibat Büroları

Merkez	Kirazlı Mh. Mahmutbey Cd. No: 120/A 34212 Bağcılar/İSTANBUL
Büro 1	Güvercin Tepe Mh. Fatih Cd. No: 209 34494 Başakşehir/İSTANBUL
Büro 2	İsmetpaşa Mh. 90. Sk. No: 4 34270 Sultangazi/İSTANBUL
Büro 3	5 Nisan Mh. 749. Sk. No: 5 21090 Bağlar/DİYARBAKIR
Büro 4	Sarıyakup Mh. Karaman Cd. No: 81/A 42020 Karatay/KONYA
Büro 5	Bahçıvan Mh. Sıhke Cd. Karatekin Sk. Yavuz Canlı Apt. Kat: 2 65040Tuşba/VAN
Büro 6	Bağlarbaşı Mh. Nilüfer Cd. Fırın Sk. No: 4 16160 Osmangazi/BURSA
Büro 7	Kazım Karabekir Mh. 2061. Sk. No: 18 06794 Etimesgut/ANKARA

Muharrem 1438 | Ekim '16
Yıl: 5 | Sayı: 53 | Fiyatı: 10 TL
ISSN: 2148-4635

AYLIK İSLAMİ EĞİTİM DERGİSİ

tevhid

İÇİNDEKİLER

Allah Katında Tek Din İslamdır

EBU HANZALA

Ne mutlu o müminlere ki El-Ahad ve Es-Samed olan Allah'a kul olup, ibadetlerinde O'nu birlemişlerdir. O'nun dışında hiçbir varlığın ibadeti hak etmediğine ve edemeyeceğine itikad etmiş, hayatlarını bu doğrultuda sürdürmüşlerdir. Kal-u bela'da Allah'a 'Sen bizim Rabbimizsin' deyip sonra bu söz üzere istikamet bulmuş olanlardır. Onlara dünyanın huzuru, ahiretin selamet ve emniyeti vardır.

Bizleri tüm Rasûllerin ortak dini olan ve Allah'ın huzurunda ondan başka bir dinin kabul edilmeyeceği İslam'a hidayet eden Allah'a sonsuz hamd olsun. Salât ve selam, İslam dininin mihenk taşı ve son halkası olan Muhammed Mustafa'ya, onun pak ailesine ve ashabının üzerine olsun.

İslam, tüm Rasûllerin insanları kendisine davet ettikleri pak dinin adıdır. Tarih boyunca yaşamış tüm Peygamberler *'Ben Müslimlerdenim/İslam olanlardan'* diyerek kendini tanıtmış ve bu dine müntesip olmakla iftihar etmiştir.

"(Nuh dedi ki:) Eğer yüz çevirmişseniz, ben sizden bir ücret istememiştim. Benim ücretim sadece Allah'a aittir. ***Ben Müslimlerden olmakla emrolundum.****"* [1]

"(De ki:) Ben ancak, hürmetli kılınan bu şehrin Rabbine kulluk etmekle emrolundum. Her şey O'nundur. ***Ben Müslimlerden olmakla emrolundum.****"* [2]

"İbrahim Yahudi de Hristiyan da değildi fakat, hanif bir Müslimdi. Müşriklerden de değildi." [3]

1. 10/Yunus, 72
2. 27/Neml, 91
3. 3/Âl-i İmran, 67

Allah'ın *subhanehu ve teâlâ* yanında İslam dışında hiçbir din geçerli değildir. Böyle bir arayışı olan insan, hem dünya hem de ahirette hüsrana uğramış ve kaybedenlerden olmuştur.

"Kim İslam'dan başka bir din ararsa; (bilsin ki o din) ondan kabul edilmeyecek ve o ahirette hüsrana uğrayanlardan olacaktır." [4]

Çünkü, **Allah** *subhanehu ve teâlâ* **indinde geçerli olan tek din İslam'dır**.

Allah'ın katında tek geçerli din olan İslam'ı din edinmek ve hidayet önderi olan Rasûllerle aynı dinden olmak isteyen kişinin önceliği, İslam'ın ne olduğunu araştırmak ve Allah'ın razı olacağı şekliyle bu dine intisap etmektir.

İslam Nedir?

Lugatta İslam

İslam lafzı Arapça bir kelimedir. Se-le-me/سلم kökünden türeyen bu kelimenin kök manası (ayıp, kusur ve eksikliklerden) uzak/beri olmaktır.[5]

'el-Ezheri der ki: Muhammed bin Yezid'i 'Araplar dört şeye 'Selam' der' derken işittim... Cennete 'Daru's Selam/Selamet yurdu' denmesinin nedeni; cennetin sürekli olup nimetlerinin kesintisiz olmasındandır. Allah'a 'Es-Selam' denmesi ise O'nun yaratılmışların özelliklerinden olan değişim ve fanilikten münezzzeh olmasındandır. İnsana selam vermek ise; kişi için dininde ve nefsinde afetlerden uzak olmasını istemektir. Bir ağaç için 'Şeceru's Selam/Selam Ağacı' denmesi ise, onun afetlerden uzak olmasındandır... (Bu kökten türeyen) 'İslam' içinse iki tarif yapılmıştır. İlki, Allah'ın emrine teslim olan; ikincisi, kulluğunu sadece Allah'a yapandır...' [6]

Istılahta İslam

İslam kelimesinin lugat anlamıyla şer'i anlamı arasında sağlam bir bağ vardır. İleride tafsilatlı bir şekilde anlatacağımız üzere İslam; insanın, kulluğunu sadece Allah'a yaparak en büyük kusur olan şirkten, dostluğunu ve sevgisini sadece Rabbinin rızasına göre belirleyerek en büyük zulüm olan müşriklikten beri ve selamette olmasıdır. Özetle diyebiliriz ki; şer'i olarak İslam iki ana esas üzere kuruludur. Dini Allah'a halis kılarak O'na kulluk ve ibadet, şirke davet eden tağutlar ve onlara kulluk yapan müşriklerden beraat...

Kullarına İslam olmayı emreden[7], onları İslam ismiyle isimlendiren[8], onlardan 'Ben Müslimim' diyenleri öven[9] ve İslam dışında tüm dinlerin geçersiz olduğunu söyleyen Allah'tır. Böylece dünya ve ahiret saadetini bu kelime üzerine bina etmiştir. Kitab-ı Mubin'de/Apaçık kitap her şeyi açıklayan ve tafsilatlandıran Allah, elbette İslam lafzını da en güzel şekilde açıklamış, hiçbir kapalılığa yer bırakmayacak şekilde izah etmiştir.

Allah'ın katında tek geçerli din olan İslam'ı din edinmek ve hidayet önderi olan Rasûllerle aynı dinden olmak isteyen kişinin önceliği, İslam'ın ne olduğunu araştırmak ve Allah'ın razı olacağı şekliyle bu dine intisap etmektir.

Din Sahibinin İslam Tarifi

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْاْ إِلَى كَلَمَةٍ سَوَاء بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ أَلاَّ نَعْبُدَ إِلاَّ اللّهَ وَلاَ نُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا وَلاَ يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضاً أَرْبَابًا مِّن دُونِ اللّهِ فَإِن تَوَلَّوْاْ فَقُولُواْ اشْهَدُواْ بِأَنَّا مُسْلِمُونَ.

4. 3/Âl-i İmran, 85
5. Lisanu'l Arab, 12/296; Mekayisu'l Luğa, 3/90.
6. Mu'cem Tehzibu'l Luğa, 2/1742-1745.
7. "... Sizin ilahınız tek bir ilahtır. Öyleyse O'na teslim olun. Allah'tan korkanları müjdele!" (22/Hac, 34)
8. "Atanız İbrahim'in yoludur. Allah, bundan önce ve bunda (Kur'an'da) size 'Müslimler' ismini vermiştir." (22/Hac, 78)
9. "İnsanları Allah'a çağıran, kendisi de sâlih amel işleyen ve 'Doğrusu ben Müslimlerdenim!' diyen kimseden daha güzel sözlü kim olabilir?" (41/Fussilet, 33)

"De ki: 'Ey kitap ehli, Allah'tan başkasına kulluk etmemek, O'na hiçbir şey ortak koşmamak ve birbirimizi Allah'tan başka rabler olarak benimsememek' üzere bizimle sizin aranızda ortak bir söze gelin!' Eğer yüz çevirirlerse: 'Bizim, Müslim olduğumuza şahit olun, deyin.' " [10]

Bu ayet, İslam'ın ne olduğunu en güzel ve tafsilatlı şekilde anlatan bir ayettir. Bu kanaate varmamızın ve İslam kavramını bu ayet üzerinden anlatacak olmamızın bazı nedenleri vardır:

Ortak Kelimeye Davet

Allah *subhanehu ve teâlâ*, Rasûl'ünün *sallallahu aleyhi ve sellem* diliyle ehli kitabı *'Ortak kelimeye'* davet etmiştir. Bu ortak kelime İbrahim, Muhammed, Musa, İsa, Nuh ve diğer tüm Rasûllerin *aleyhimusselam* ortak dini olan ve insanları davet ettikleri tevhid/İslam dininden başka bir şey değildir. Sonrasında ortak kelimeden ne murad ettiğini bizzat kendisi açıklamıştır. Ayetin sonunda ise ehli kitabın yüz çevirip kabul etmemesi durumunda, sahabenin bu öğretileri kabul eden Müslimler, yani İslam dininin müntesipleri olduğunu söylemeleri istenmiştir.

Allah Rasûlü, İslam'a Davet Ettiği Hükümdarlara Bu Ayeti Ana Mesaj Olarak Yollamıştır

Rasûl'ün, dönemin süper güçlerinden kabul edilen Rum Hükümdarı Hırakl'e yazdığı mektup şöyledir:

" 'Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla. Allah'ın kulu ve Rasûlü Muhammed'den Rum'un büyüğü Hırakl'e. Hidayete tâbi olanlara selam olsun. Bundan sonra, seni İslam'a davet ediyorum. İslam'a gir ki selamette kalasın ve Allah ecrini iki kat versin. Eğer kabul etmezsen sana tâbi olanların günahı senin boynunadır. 'De ki: Ey kitap ehli, 'Allah'tan başkasına kulluk etmemek, O'na hiçbir şey ortak koşmamak ve birbirimizi Allah'tan başka rabler olarak benimsememek' üzere bizimle sizin aranızda ortak bir söze gelin! Eğer yüz çevirirlerse: Bizim, Müslimler olduğumuza şahit olun, deyin.' " [11]

Mısır Hükümdarına da aynı içerikte bir mektup yollamıştır:

"Bismillahirrahmanirrahim! Allah'ın kulu ve Rasûlü Muhammed'den, Kıbtilerin büyüğü Mukavkıs'a!"

"Hidayet yoluna uyanlara selam olsun! Bu dua ve temenniden sonra ben, seni İslam'a davet ediyorum. Müslim ol ki, selamete eresin. Müslim ol ki, Allah ecrini, mükâfatını iki kat versin. Eğer, bu davetimden yüz çevirirsen, Kıbtilerin günahı senin boynuna olsun! 'De ki: Ey kitap ehli, 'Allah'tan başkasına kulluk etmemek, O'na hiçbir şey ortak koşmamak ve birbirimizi Allah'tan başka rabler olarak benimsememek' üzere bizimle sizin aranızda ortak bir söze gelin! Eğer yüz çevirirlerse: Bizim, Müslimler olduğumuza şahit olun, deyin.' "

Buna binaen;

Yukarıda zikrettiğimiz ayet-i kerimede İslam dört ana başlık altında tarif edilmiştir.

1. Sadece Allah'a ibadet.

2. Hiçbir şeyi O'na ortak koşmama.

3. Allah'ın dışında varlıkları rab edinmeme.

4. Müşriklerden beri olarak İslam kimliğini ilan etme.

İlk üç maddeyi doğru anlayan ve yaşamında Allah'ın istediği gibi uygulayanlar, kendilerini İslam'a nispet etme ve bu ismi kimlik olarak kullanma hakkına sahiptirler. Bu esasları kabul ya da pratize etmekte sorun yaşayanlar ise kendilerini İslam'a/Tevhide/Hakka nispet etseler de iddadan öteye geçmeyen, Allah'ın *subhanehu ve teâlâ* hakkında hiçbir delil indirmediği bir din üzeredirler. Ayetin muhatabı olan ehli kitap ayette zikredilen esasları ilkesel olarak kabul ediyor ve kendilerini bu esasları kabul etmekle Arap putperstlerden ayırıyorlardı. Ancak bu ilkeleri amelî olarak uygulamıyor, Peygamberlerine ve salih kabul ettikleri zevata ibadet çeşitlerinden olan duayı sarf ediyor, âlimlerinin helal ve haram belirlemesine müsaade ediyorlardı. Böylece kendilerini İbrahim'in dini olan İslam'a nisbet etmelerine rağmen Allah *subhanehu ve teâlâ* onları yeniden İslam'a davet ediyordu. Bu ayetin muhatabı olan ehli kitap *'biz Allah'ın sevgili kulları ve oğullarıyız'* ya da *'sayılı günler dışında ateş bize dokunmayacak'* diyecek kadar kendilerinden ve

---

10. 3/Âl-i İmran, 64
11. Buhari, 6

Arap lugatında ibadet; boyun eğmek, boyunduruk altına girmek, karşısında ezilmek ve minnet duymak, gönülden bağlanarak itaat etmek ve küçülmek anlamlarında kullanılır.
Araplar, elinde hiçbir yetkisi olmayan ve efendisinin emirlerine göre yaşayan köleye bu manaları gözeterek abd/kul demişlerdir.

üzerinde oldukları dinden emin olan insanlardı. Evet, İslam kavramını doğru anlamamak veya onun esaslarıyla amel etmemenin tehlikesi de burada yatıyor. Kişi kendini İslam'a nispet edip bununla şeref duysa, kimliğine *'dini İslam'* diye yazdırıp bariz bir şekilde kendini batıl dinlerden ayırsa dahi yeterli olmuyor. Bu kişi yeniden ve yine İslam'a davet edilen, İslam davetinin muhatapları arasında yerini alıyor. Bu nedenle İslam kavramını doğru anlamak ve yaşamak, kendisini İslam dinine nispet eden her bireyin temel vazifeleri ve sorumlulukları arasındadır.

1. Sadece Allah'a İbadet

İslam'ı tarif eden ayet-i celile ilk madde olarak *'Sadece Allah'a ibadet/kulluk edelim'* diyerek söze başlıyor.

İbadet Nedir?

Zeccac dedi ki: *'Arap lugatında ibadet, itaatle Allah'a boyun eğmektir. Denir ki 'Tariku'n mu'abbed/kullaştırılmış yol' yani çokça yürünerek düzleştirilmiş yol demektir. İbnu'l Enbari dedi ki: 'Falanca kuldur' dendiğinde 'Rabbine boyun eğen, kaza ve kaderine teslim olan, emri altına giren' anlamındadır.'* [12] İbadetin aslı; boyun eğme ve zillettir.[13]

Arap lugatında ibadet; boyun eğmek, boyunduruk altına girmek, karşısında ezilmek ve minnet duymak, gönülden bağlanarak itaat etmek ve küçülmek anlamlarında kullanılır. Araplar, elinde hiçbir yetkisi olmayan ve efendisinin emirlerine göre yaşayan köleye bu manaları gözeterek abd/kul demişlerdir.

12. *Tehzibu'l Luğa, 2/138-140.*
13. *Muhtar es-Sıhah, 1/198; Lisanu'l A'rab, 3/273.*

İbadetin şer'i anlamı da lugat anlamına yakındır. Fatiha suresinin temeli olan *"Yanlızca sana ibadet ederiz"* ayetinde âlimlerimiz ibadeti şöyle tanımlamışlardır:

Taberi *rahimehullah* der ki:

'Sadece sana huşu ile kulluk eder, sadece senin karşında küçülür/zillet ve sadece sana boyun eğeriz... Çünkü, bütün Arapların yanında ubudiyyetin aslı zillettir.' [14]

İbni Kesir *rahimehullah* der ki: *'Şer'i ıstılahta ibadet, sevginin, bağlılığın ve korkunun kemâlini birleştiren bir ifadedir.'*

Kurtubi *rahimehullah* der ki: *'İbadetten kast edilen O'nu birlemek/tevhid ve şeriatın emirlerini yerine getirmektir.'* [15]

İbni Teymiyye *rahimehullah* der ki: *'Allah'ın sevip razı olduğu zahiri ve batini tüm amellerdir.'* [16]

İbni Kayyım *rahimehullah* der ki: *'İbadet/kulluk iki aslı bir araya toplar... Tam bir sevgi ve tam bir zillet, boyun eğme. Birini sever lakin ona boyun eğmezsen ona kul olmuş olmazsın. Aynı şekilde birine boyun eğer ama onu sevmezsen ona kulluk etmiş olmazsın.'* [17]

Bu anlamlarıyla ibadet/kulluk, basit harflerden oluşan sıradan bir kelimeden çok daha fazlasını ifade

14. *Sözlükte 'zayıf, aciz ve itibarsız olmak, aşağılanmak, yenik düşüp boyun eğmek' anlamındaki züll kökünden türeyen zillet bir kimsenin başkaları karşısında bedensel, psikolojik, ekonomik, sosyal statü vb. yönlerden zayıflığını ve etkisizliğini ifade eder. 'Güç, üstünlük, saygınlık' manasındaki izzetin karşıtıdır. (TDV)*
15. *Bakara suresi 21. ayetin tefsiri.*
16. *El-Ubudiyye, 1/44*
17. *Medaricu's Salikin, 1/95.*

eder. Ubudiyyet; kulun, Rabbinin karşısında küçülüp O'na boyun eğmesini, O'nu her şeyden üstün ve yüce tutup gönülden O'na bağlılığını, O'nun şeriatına ve kaderine tam bir teslimiyetle teslim olup, sevgi, saygı, korku ve ümitle kulluk vazifelerini yerine getirmesini anlatır.

Bu ince ve derin anlamlarıyla ibadet/kulluk; Kelime-i Tevhid'in anlamı, insanın yaratılış gayesi, kitapların indirilme ve Rasûllerin gönderilme sebebidir.

Kelime-i Tevhid'in anlamı: *'Allah'tan başka ibadeti hak eden hiçbir ilah yoktur'* demektir. Kişi *'Lailaheillalah'* dediğinde ilahlığı Allah'a ispat edip O'nun dışındaki varlıklardan nefyeder. İlah ise kendisine ibadet edilen demektir.[18]

---

18. *Lisanu'l Arab'ta İbnu'l Münzir şöyle der: 'İlah, kendisine ibadet edilendir. Kim kime ibadet ediyorsa; o, onun ilahıdır. Müşriklerin ibadet ettiği putlara da bundan dolayı A'lihe/ilahlar denmiştir.'*

Tacu'l Arus sahibi Zebidi: 'E-li-he (Fiil olarak) ibadet etti demektir... İlah ise me'luh/İlah edinilen yani ibadet edilen ma'bud anlamındadır.'

Külliyat sahibi Ebu'l Beka: 'Açıkça belirttiler ki; İlah, ibadet edilen demektir'

Tehzibu'l Luga sahibi el-Ezheri: 'İlah edinmek ibadet edilen ma'bud edinmektir.'

Şeriat dilinde de: İlah bu anlamlarda kullanılmıştır:

*"Onlar kendilerine bir kuvvet olsun diye **Allah'ın dışında ilahlar edindiler.** Hayır asla! O ilah edindikleri onların **ibadetlerini yalanlayacaklardır.**" (19/Meryem, 81-82)*

*"Ey kavmim! **Allah'a ibadet edin.** Sizin O'ndan **başka ilahınız** yoktur."*

Peygamberlerinden tevhid davetini duyan müşrikler onlara şöyle itiraz etmişlerdir:

*" 'Sen bize **tek Allah'a ibadet edelim**, atalarımızın **ibadet etiklerini bırakalım** diye mi geldin? Eğer doğru söyleyenlerden isen, haydi bizi tehdit ettiğin azabı getir.' dediler." (7/A'raf, 70)*

*"Senden önce gönderdiğimiz bütün Peygamberlere, 'Şüphesiz, **benden başka hiçbir ilah yoktur. Öyleyse bana ibadet edin**' diye vahyetmişizdir." (21/Enbiya, 25)*

Allah Rasûlü'nün Kelime-i şehadeti emrettiği hadisler incelendiğinde ilah kavramının ibadet ile tefsir edildiği görülecektir:

*Cibril, Peygamberimize gelip bana İslam'dan haber ver dediğinde Peygamberimiz ona şöyle demiştir: "İslam; **Kelime-i Şehadet'i söylemen**, namaz kılman, zekât vermen, oruç tutman ve hacca gitmendir." İmam Müslim'in rivayetinde ise şöyle geçer: **"Allah'a ibadet edip O'na şirk koşmaman..."** Cibril'in iman, İslam ve ihsandan soru sorması hâdisesi Allah Rasûlü döneminde bir defa vuku bulmuştur. Ortamda bulunan sahabiler duyduklarını bize nakletmişlerdir. Kimi sahabi 'Allah'a ibadet edin, O'na hiçbir şeyi ortak koşmayın' cümlesini Kelime-i Şehadet'e eş anlamlı kabul ettiklerinden hadisi böyle rivayet etmişlerdir.*

İslam'ın üzerine bina edildiği beş esas hadisinde de benzer bir durum söz konusudur:

*"İslam beş şey üzerine bina edilmiştir. **Allah'tan başka ilah olmadığına şehadet etmek**, namaz kılmak..."*

İmam Müslim'in rivayetinde ise şöyle geçmektedir:

*"Sadece **Allah'a ibadet edip O'nun dışındakilere ibadet etmemek**, namaz kılmak..."*

Tarih boyunca inasanoğlunu en fazla meşgul eden *'Niçin varım?'* sorusunun cevabı da İslam'ın bu ilkesinde saklıdır.

"Cinleri ve insanları sadece bana kulluk/ibadet etsinler diye yarattım." [19]

Ayette ibadetten kast edilen şey; yanlızca ve sadece, içine hiçbir şey karıştırılmadan, Allah'ın dışında veya Allah'la beraber hiçbir varlık ortak edilmeden, dini Allah'a halis kılarak O'na kulluk etmektir.

Rasûller bu hakikati insanlara ulaştırmak için gönderilmiş, beraberlerinde getirdikleri kitaplar bu hakikatın izahı için indirilmiştir.

"Senden önce gönderdiğimiz bütün Peygamberlere, 'Şüphesiz, benden başka hiçbir ilah yoktur. Öyleyse bana ibadet edin' diye vahyetmişizdir." [20]

"Andolsun, biz her ümmete: 'Allah'a kulluk edin ve tağuttan kaçının' (diye tebliğ etmesi için) bir elçi gönderdik." [21]

"Elif, Lam, Ra. (Bu,) Ayetleri muhkem kılınmış, sonra hüküm ve hikmet sahibi ve her şeyden haberdar olan (Allah) tarafından birer birer (bölüm bölüm) açıklanmış bir Kitap'tır. (Bunun nedeni) Allah'tan başkasına ibadet etmeyin. Gerçekten ben, sizi O'nun tarafından uyaran ve müjdeleyenim." [22]

Bir Bütün Olarak Allah'a Kulluk

Yanlızca Allah'a kulluk yapma emrinin Kur'an'da farklı uslup ve değişik siyaklarda tekrar ettiğini görürüz. Allah, İslam dinine girmek isteyenlerin bir bütün olarak hayatı Allah için yaşamalarını ve hayatın içinde cüzlerden oluşan ibadetlerini sadece Allah'a yapmalarını ister.

*"De ki: 'Rabbim beni, dosdoğru yola, gerçek olan ve daimi olan dine, müşriklerden olmayan İbrahim'in Hanif yoluna iletti.' **De ki: 'Benim namazım, kurbanım, hayatım ve ölümüm âlemlerin Rabbi olan Allah***

---

19. *51/Zariyat, 56*
20. *21/Enbiya, 25*
21. *16/Nahl, 36*
22. *11/Hud, 1-2*

***içindir.** O'nun hiçbir ortağı yoktur. Sadece bununla emrolundum ve ben Müslim olanların ilkiyim.' "* [23]

Kendilerini İbrahim'in milletine yani İslam'a nispet eden müşriklere, hem onların üzerinde oldukları şeyin İslam olmadığını, hem de İslam'ın ne olduğunu anlatan bu ayet, kulluğun iki esasını bir arada zikretmektedir.

"Namazım ve kurbanım" ifadesi günlük hayatta yapılan cüz'i ibadetlerin sadece Allah'a ve Allah için olmasını, *"ölümüm ve hayatım"* ifadesiyse hayat ve ölüm arasındaki bütünün sadece Allah'a has kılınması gerektiğini anlatır.

'...Bu, kalpteki her çarpıntıda, hayattaki her harekette, namazda, ibadette, hayatta, ölümde, kulluk davranışlarında, pratik hayatta, ölümde ve onun ötesinde eksiksiz bir şekilde Allah için her şeyden soyutlanmadır.

Bu, mutlak tevhitten ve eksiksiz kulluktan kaynaklanan bir tesbihtir. Allah'ı eksikliklerden uzak saymadır. Namazı, ibadeti, dirilişi ve ölümü birleştirip tek başına Allah'a özgü kılmadır. Tüm varlıkların Rabbi olan Allah'a... Âlemlerin üzerinde eksiksiz otorite ve egemenlik sahibi, eğiten, yönlendiren ve hükmeden Allah'a... Tam bir teslimiyetle, gönülde ve hayatta Allah'tan başkasına kulluk eden bir şey bırakmadan... Vicdanda ve realiteler dünyasında O'na kulluk yapmaktan başka bir şeye yer vermeden...' [24]

Allah'tan başkasına ibadet/kulluk yapanlar iki kısımdır:

İslam'ın müşrik kabul ettiği, fıtratı ve Allah'a verdikleri sözü/misakı bozmuş toplumlara baktığımızda bunların iki kısım olduğunu görürüz.

a. Bir bütün olarak Allah'a ibadetten yüz çevirmiş ve O'na *subhanehu ve teâlâ* kulluk yapmayı kendine yediremeyen, dinsiz, ahirete inanmayan, kendilerini seçilmişlerden sayan aristokrat müstekbirler.

"Şimdi sen, kendi hevasını ilah edinen ve Allah'ın bir ilim üzere kendisini saptırdığı, kulağını ve kalbini mühürlediği ve gözü üstüne bir perde çektiği kimseyi gördün mü? Artık Allah'tan sonra ona kim hidayet verecektir? Siz yine de öğüt alıp düşünmüyor musunuz? Dünya hayatımızdan başka hayat yoktur. Ölürüz ve yaşarız. Bizi zamandan başka bir şey yok etmez, derler. Onların bu konuda bir bilgileri yoktur. Onlar, yalnızca zannederler." [25]

"Firavun da: 'Ey ileri gelenler, sizin için benden başka ilah tanımıyorum. Ey Hâman! Çamur üzerine benim için bir ateş yak ve bana bir kule yap. Belki Musa'nın ilahına ulaşabilirim. Çünkü ben onun yalancılardan olduğunu sanıyorum', dedi." [26]

"(Firavun dedi ki:) 'Ben sizin en yüce olan rabbinizim.' " [27]

b. Allah'a inanan, O'nun varlığını ve sıfatlarını kabul eden ancak dua, adak, kurban, secde, kıyam, Allah'ın kanun yapma yetkisi gibi cüz'i ibadetleri Allah'la beraber başka varlıklara yapanlar.

Kalpteki her çarpıntıda, hayattaki her harekette, namazda, ibadette, hayatta, ölümde, kulluk davranışlarında, pratik hayatta, ölümde ve onun ötesinde eksiksiz bir şekilde Allah için her şeyden soyutlanmadır.

"Haberin olsun; halis (katıksız) olan din yalnızca Allah'ındır. O'ndan başka veliler edinenler (şöyle derler:) 'Biz, bunlara bizi Allah'a daha fazla yaklaştırsınlar diye ibadet ediyoruz.' Elbette Allah, kendi aralarında

23. *6/Enam, 161-163*
24. *Fi Zilali'l Kur'an, ilgili ayetin tefsiri*
25. *45/Casiye, 23-24; İbni Kesir bu ayetin tefsirinde: '...Kıyamet gününü inkâr eden Arap müşrikleri ile içlerindeki ilahiyatçı filozofların söyledikleri bunlardır. Onlar, ilk yaratılmayı ve Allah'a dönüşü inkâr etmektedirler. Aynı görüşe sahib olan tenasüh nazariyesini ileri süren materyelist filozoflar da bir yaratıcının varlığını inkâr etmekte ve her 36.000 senede her şeyin önceki hâline döneceğine inanmaktadırlar. Onlar bunun sonsuza kadar tekrarlanacağını zannetmektedirler...'*
26. *28/Kasas, 38*
27. *79/Naziat, 24*

Yüce Allah'ın yaratıcı olması, mülkün tek sahibi olup, mülkünde sınırsız yetkiye sahip olması, tüm varlığı yoktan var ettiği gibi rızıklarını eksiksiz dağıtması, tüm yüce sıfatlara sahip olup eksikliklerden münezzeh olması nedeniyle sadece O'na ibadet edilir.

hakkında ihtilaf ettikleri şeylerden hüküm verecektir. Gerçekten Allah, yalancı, kafir olan kimseyi hidayete erdirmez." [28]

"Gemiye bindikleri zaman, dini kendisine has kılarak Allah'a dua ederler. Onları kurtarıp, karaya çıkardığı zaman (başkalarına dua etmek suretiyle) hemen şirk koşarlar." [29]

"Siz ve atalarınız, Allah'ı bırakıp kendi icadınız olarak, kutsadığınız şeylere kulluk ediyorsunuz. Oysa Allah, onlar hakkında hiçbir delil indirmemiştir. Hüküm, yalnız Allah'ındır. Kendisinden başkasına kulluk etmemenizi emretmiştir. Dosdoğru din budur. Fakat insanların çoğu bilmez." [30]

Bir bütün olarak Allah'a *subhanehu ve teâlâ* kulluk yapmaktan kaçınanlarla, hayatın belli bir cüzünde herhangi bir ibadeti Allah'tan başkasına yapanlar arasında fark yoktur. İkisi de İslam bağını koparmış, imanına zulüm bulaştırmış, misakı ve fıtratı bozmuştur.

28. 39/Zümer, 3
29. 29/Ankebut, 65
30. 12/Yusuf, 40

Niçin Allah'a İbadet?

Yüce Allah'ın yaratıcı olması, mülkün tek sahibi olup, mülkünde sınırsız yetkiye sahip olması, tüm varlığı yoktan var ettiği gibi rızıklarını eksiksiz dağıtması, tüm yüce sıfatlara sahip olup eksikliklerden münezzeh olması nedeniyle sadece O'na *subhanehu ve teâlâ* ibadet edilir. O'nun dışında ibadet edilenler ise insanların uydurduğu, Rahman'ın hakkında hiçbir delil indirmediği bir takım isimlerden ibaret olan sahte ilahlardır.

"Hamd âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur. O Rahman ve Rahim'dir. Din gününün sahibidir. Yanlızca O'na ibadet eder ve yanlızca O'ndan yardım isteriz..." [31]

Allah'a ibadetin gerekçesi, namaz vasıtasıyla her gün defelarca müminlere hatırlatılıyor. Eksikliklerden münezzeh olan ve insan üzerindeki nimetleriyle her daim övgüyü hak eden, rahmeti kullarını her yönden kuşatan, dünyanın efendisi ve tek sahibi olduğu gibi ahiretin de mülkünü elinde bulunduran Allah, gönülden, boyun eğerek, içtenlikle ibadet edilip yalvarılması gerekendir.

Bir başka ayette şöyle buyurur:

"Ey insanlar! Sizi ve sizden öncekileri yaratan Rabbinize kulluk/ibadet ediniz ki, O'na karşı gelmekten korunmuş olabilesiniz. O, sizin için yeryüzünü döşedi ve gökyüzünü bina etti. Gökten su indirip onunla size rızık olsun diye ürünler yetiştirdi. Öyleyse, bile bile Allah'a eş koşmayın." [32]

Allah'ın bu sıfatlara sahip olduğunu ikrar edip kabul etmesine rağmen O'ndan başkasına dua eden, darda kaldığında salihlerin ruhlarından medet uman, putlara ve türbelere adak adayıp kurban kesen, kanun yapma yetkisini kabile reislerine, aşiret ağalarına, diktatör krallara ya da modern putperst parlamento/partilere verenlere Allah *subhanehu ve teâlâ* şöyle cevap verir:

"De ki: 'Hamd, Allah'a aittir. Ve selam, O'nun seçtiği kullarının üzerinedir. ***Allah mı, yoksa onların (Allah'ın dışında ibadet ederek) şirk koştuğu şeyler mi daha hayırlıdır?'*** *Veya semaları ve yeryüzünü yaratan ve sizin için gökten su indiren mi? Böylece onunla güzel*

31. 1/Fatiha, 1-4
32. 2/Bakara, 21-22

bahçeler yetiştirdik. Onun ağaçlarını dahi yetiştirmeniz sizin için mümkün olamaz. Allah ile beraber bir başka ilah mı? Hayır, onlar (Allah'a başka bir ilahı) denk tutan bir kavim. Yoksa arzı karar yeri kılan ve onun aralarında nehirler akıtan ve orada sabit dağlar kılan ve iki deniz arasında perde kılan mı? Allah ile beraber bir başka ilah mı? Hayır, onların çoğu bilmezler. Yoksa darda kalan kişi, O'na dua ettiği zaman icabet eden, kötülüğü gideren ve sizi yeryüzünde halifeler kılan mı? Allah ile beraber bir başka ilah mı? Ne kadar az öğüt alıyorsunuz? Yoksa sizi, denizin ve karanın karanlığından hidayete erdiren mi? Rahmetinin önünde müjdeleyici olarak rüzgârlar gönderen mi? Allah ile beraber bir başka ilah mı? Allah, onların şirk koştuğu şeylerden yücedir, münezzehtir. Yoksa ilk defa yaratan sonra da onu geri döndürecek olan ve sizi gökten ve yerden rızıklandıran mı? Allah ile beraber bir başka ilah mı? Onlara de ki: 'Eğer siz doğru söyleyenlerseniz, delillerinizi getirin.' " [33]

El-Aziz ve El-Hakim olan Allah tarafından, O'nun dışındaki varlıklara ibadet eden müşriklere verilen bu cevap, Kur'an'daki en kapsamlı ve geniş cevaptır. Düşünen ve öğüt alanlar için ne kadar da etkileyici bir cevap!

Allah'a Kulluğun Hakikati ve Özü

'Kişinin her hâlinde Allah'a muhtaç olduğunu hissetmesi, kulluğun özü ve hakikatidir.' [34]

Müminlerin ellerinde bulunan en kıymetli hazine, kendisiyle şeref duydukları en önemli kazanım, en zor dönemlerinde dahi hissedebildikleri izzet ve umudun kaynağı bir ve tek olan Allah'a kul olmalarıdır. Kendilerini Rabblerine muhtaç hissetmeleri, O'nun izni olmadan hayatlarında hiçbir şeyin olmayacağını biliyor olmaları, O'nun boyunduruğu altında olmaları kelimelerle tarif edilmeyecek bir mutluluk sebbebidir onlar için.

Bu sebeple onların her hâli *'La havle ve la kuvvete illa billah/Güç ve kuvvet, sadece yüce ve büyük olan Allah'ın yardımıyla elde edilir'* zikrinin tefsiri gibidir. Hayatlarının tamamı bu cennet hazinesine yakışır şekildedir.[35] Sadece Allah'a güvenir, O'na dayanır, O'ndan yardım ister, O'nun rahmetini umar, O'nun azabından korkar, rahatlık ve darlık anında O'na dua ederler.

Onlar, Rasûl'ün *sallallahu aleyhi ve sellem* öğrettiği gibi *'Rabb olarak Allah'tan, din olarak İslam'dan, Nebi olarak Muhammed'den razı oldum'* [36] zikriyle yaşarlar. Allah'ın *subhanehu ve teâlâ* terbiyesi olan kaderi ve emri olan şeriatına tam bir teslimiyetle teslim olmuşlardır. Efendisini seven bir kölenin teslimiyeti ve huzuru gibi huzurlu ve mutmaindirler. Bütün kainatı yaratan ve herşeyden daha yüce ve büyük olana teslim ve kul olmanın şerefiyle şereflenirler.

Onların ne güzel duaları vardır:

" 'Allah'ım! Ben senin kulunum, erkek ve kadın kullarının oğluyum. Benim canım senin elindedir. Hükmün bende geçerlidir. Benim hakkındaki kazan/takdirin adaletlidir. Sana ait olan isimlerinle, nefsini isimlendirdiğin isimlerinle, kitabında indirdiğin, yaratıklarından birisine öğrettiğin isimlerinle ya da sadece ilmini kendi katında sakladığın ve senden başkasının bilmediği isimlerle senden istiyorum. Kur'an'ı kalbimin baharı, göğsümün nuru, derdimin cilası, hüznümün şifası yapmanı istiyorum.' derse, Allah onu hüzün ve tasasını alır ve bunların yerine sevinç verir." [37] diye buyurdu.

İbni Kayyım bu duaya yaptığı kıymetli yorumda der ki:

'...Burada kulun: 'Ben senin kulunum, erkek ve kadın kullarının oğluyum.' diye dua etmesi, Âdem ve Havva'ya kadar olan tüm soyunu kapsar. Bu duada acziyetini Allah'a arz edip kendini acındırma ve Allah'a boyun eğmek vardır. Yine bu duada kendisinin ve atalarının, Allah'ın kölesi olduklarını itiraf vardır. Köleye de efendisinin kapısının dışında bir kapının olmadığı, ondan başkasının ikram ve ihsanda bulunmayacağı vardır. Şayet efendisi kölesine ilgi göstermez ve onu kendiyle başbaşa bırakırsa kölenin helak olacağı ve

---

33. *27/Neml, 59-64*
34. *Medaricu's Salikin, 2/410.*
35. *"Rasûlullah bana: 'Sana cennet hazinelerinden bir hazineyi haber vereyim mi?' buyurdular.*

'Evet! Ey Allah'ın Rasûlu!' dedim. 'La havle ve la kuvvete illa billah' de!' buyurdular." (Buhari, 4205; Müslim, 2704.)

36. *"Kim Rabb olarak Allah'tan, din olarak İslam'dan, Rasûl olarak da Muhammed'den razı olursa imanın tadını almıştır." (Müslim, 56)*

"Rabb olarak Allah'ı, din olarak İslam'ı ve Peygamber olarak Muhammed'i seçip beğendim diyen kimse cenneti hak etmiştir." (Ebu Davud, 1529)

37. *"Bir kula herhangi bir üzüntü veya tasa isabet eder de bu duayı yaparsa Allah onu hüzün ve tasasını alır ve bunların yerine sevinç verir." diye buyurdu. (Müsned, 3712)*

kimsenin kendisine acıyıp barındırmayacağı buna binaen kölenin zayi olup gideceğini itiraf vardır. İşte söz konusu bu itirafın altında şunları söylemiş oluyor: 'Her anımda sana muhtacım. Senden başka hiçbir sığınağım yoktur ve efendimden başka kimseye de sığınmam ...' ' [38]

Yaşadığımız kibir ve enaniyet çağında insanoğlunun en büyük kaybı hakikat ve özünü unutmuş olmasıdır. Her hâlinde Rabbine muhtaç olmanın ve O'nun karşısında gönüllü bir şekilde küçülüp boyun eğmenin şeref ve mutluluğundan mahrum kalan insan, Allah'ın dışında maddenin, sanat ve eğlencenin, kendi gibi etten kemikten olan insanın karşısında küçülmüştür. Bir ve tek olan Allah'a *subhanehu ve teâlâ* kul olmaktan kaçtıkça, çevresinde bulunan şey sayısınca varlığa kul olmak ve küçülmek durumunda kalmıştır. Tevhidin bütünleştirici ve insanı özüne döndürücü güzelliğinden uzaklaşmış, şirkin ve Allah'tan başka varlıklara ubudiyyetin parçalayıcı ve insanı özünden uzaklaştırıcı çirkinliğiyle nefsine eziyet etmiştir.

Bir olan Allah'a ibadet/kulluk yapan müminle Allah'ın dışında varlıklara kulluk yapanların misali şuna benzer:

"Allah, birbiriyle geçinemeyen birçok ortağa bağlı olan bir adamla, yalnız bir kişiye teslim olmuş bir adamı örnek olarak vermiştir. Bu ikisinin durumu eşit midir? Hamd, Allah'a mahsustur, fakat onların çoğu bilmezler." [39]

'Yüce Allah, mümin bir kul ile müşrik bir kulun durumlarını bir örnekle açıklıyor: Müşrik olan kulun durumu, birbiriyle uyuşmayan, geçimsiz ortakların emrinde çalışan bir adamın durumu gibidir: Ortakların her biri onu bir tarafa çekmekte, her biri ayrı görevler vermekte, adam ise bu aykırı arzular, emirler arasında şaşırıp kalmakta, gücü ve enerjisi dağılmakta, bir program üzerinde karar kılamamakta, doğru-dürüst bir yola girememektedir. Efendilerinin birbirleriyle çelişen, çatışan, boğuşan arzularını tatmin edememekte, onların hepsini razı edememekte, güçleri ve enerjileri darmadağın olup gitmektedir. Mümin olan kulun durumu ise şöyledir: O, bir tek efendinin emrine bağlıdır. Efendisinin kendisinden ne istediğini, ne ile yükümlü bulunduğunu bilmektedir. Onun için o, huzur içinde, emin bir hâlde apaçık olan yolunda sağlıklı biçimde ilerlemeye devam eder.

Bu iki adamın durumu bir değildir. Bir efendiye bağlı olan adamın belli bir istikameti, bilgisi ve inancı vardır. Gücü bir noktaya toplanır, yönü birdir. Yolu apaydınlıktır. Geçimsiz efendilere bağlı adam ise, hep sıkıntı ve tereddüt içindedir. Bir işte karar kılamaz. Bırak hepsini razı etmeyi, efendilerinin birini dahi razı edemez.

Bu örnek, tevhid gerçeği ile şirk gerçeğini bütün yönleri ile tasvir etmektedir. Tevhid gerçeğine iman eden kalp, yeryüzündeki yolculuğunu doğru yolda giderek tamamlar. Zira onun gözü ufuktaki bir tek yıldıza bakar. Bu nedenle yolunu şaşırmaz. Hayatın, kuvvetin ve rızkın bir tek kaynağını tanır. Zarar veya fayda vermenin kaynağını bir bilir. Vermenin ve almanın tek kaynağına dayanır. Bu bir kaynağın doğrultusunda adımlarını doğru-düzgün atar. Yalnız ondan destek alır. Elini bir tek ipe atar. Onun halkasına sımsıkı yapışır. Yönünü bir tek hedefe doğru ayarlar. Gözünü ondan ayırmaz. Bir tek efendiye hizmet eder. Onun neye razı olduğunu bilir; bu işleri yapar. Neden hoşlanmadığını bilir; ondan da sakınır... Böylece güçleri bir noktada toplanır ve aynı zamanda birleşir. Bütün güçlerini ve çabalarını değerlendirir, verimli hâle getirir, yeryüzünde iki ayağı da sağlam şekilde yere bastığı hâlde gökte tek olan ilah ile bağını sağlamlaştırır.' [40]

Peygamber, İbadetin/Kulluğun Ölçüsünü Belirliyor

"Dinarın kulu helak olsun/oldu, dirhemin kulu helak olsun, kadifenin kulu helak olsun. Helak olsun ve yüzüstü sürünsün. Ona bir diken batsın da onu çıkaran bulunmasın. ***Kendisine ondan verilince razı olur, verilmediğinde kızar."*** [41]

Bir şeye gönülden bağlanan, onun varlığıyla razı olup huzur bulan, onu kaybettiğinde öfkelen ve huzursuzlaşan, onsuz yaşayamayacağını düşünen, ona kul olmuş ve Allah Rasûlü'nün bedduasına uğramıştır.

Hafız İbni Hacer *rahimehullah* der ki:

'Çünkü dünyaya karşı hâli böyle olana (gönülden dünyayı isteyene) 'Sadece sana ibadet ederiz' ayeti uygun değildir.' [42]

38. El-Fevaid, 1/22
39. 39/Zümer, 29
40. Fi Zilali'l Kur'an, ilgili ayetin tefsiri
41. Buhari, 2886
42. Fethu'l Bari, 11/254

Dünyaya veya kendisini Rabbinden alıkoyan herhangi bir şeye böylesine bağlanmış olan kişi *"Yanlızca sana ibadet ederiz"* ayetine inanmayan ya da ahvali, akvalini yalanlayan insanlardandır.

San'ani *rahimehullah* der ki: *'Dinar/dirhem'in kulundan kasıt; dünyanın köleleştirdiği, onu elde etmek için dünyanın peşinden koşan ve efendinin sahibinde tasarruf ettiği gibi dünyanın kendisini yönlendirdiği kimsedir. Hadiste zikredilen dinar ve kadife birer misalden ibarettir. Asıl maksat dünyanın veya herhangi bir şeyin insanı oyalayıp Allah'ın emirlerinden alıkoymasıdır. İnsanın rıza ve öfkesini, birşeyi elde etmeye veya onu elden kaçırmaya bağlamasıdır. Kimini yöneticilik sevdası, kimini resim/sanat sevgisi, kiminiyse toprak sevgisi köleleştirip kul yapar...'* [43]

İnsanlardan bazısı yöneticilerine, bazısı futbola, bir diğeri sanata, başkası uyuşturucuya, modaya, kimi insan hak ve özgürlüklerine, diğeri kadın haklarına yürekten bağlıdır. Onsuz, onu anmadan, onunla olmadan huzur duyamaz.

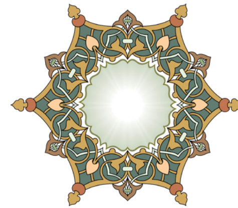
Sevdiği takımın futbolcularını Allah'ı zikreder gibi tesbih eder, onları andıkça kalbi mutmain olur, onları sevenleri sever, takımından olmayana buğz eder. Bir maç sonucu için kavga eder, ölümü göze alır.

Kimisi şeyhine bağlıdır. Yürekten ve gönülden.. Onsuz kaldığı zamanlarda rabıta yapar. Onun türbesinde dahi namazdakinden daha saygılı ve edeplidir. Namazda sağına soluna bakmaktan çekinmez ama şeyhinin huzurunda(!) ne bedeninin ne de gözünün oynadığını görürsün. Namaza durduğunda tüm dünyayı gezer ama şeyhin huzurunda ne kalben ne de bedenen bir şeyle meşgul olmayı edepsizlik sayar. İsteyeceğinde şeyhinden ister, ona güvenip tevekkül eder, onun aracılığıyla tevbe eder, onun üzerine yemin eder. Allah'a sövülür, mukaddesata hakaret edilir, Allah'ın şeriatı yürürlükten kaldırılırken koyun misali sürüye uyar, içinde yaşadığı toplum gibi sağır, kör ve lal kesilir. Ancak onun şeyhine ya da yoluna, mezhebine ya da ritüellerine haklı dahi olsa eleştiri yapılamaz. Allah'ın dinine yapılan hakaretlere sağır kesilen müridin, meşrebine yönelik eleştrilere karşı birden kurda ya da aslana döndüğünü görürsün.

Bir de şu demokrasiye kul olanlar vardır. *'Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir'* diyerek beşeri ilahlaştıran ve hüküm mercisi hâline getiren bu uyduruk dine milyonlarca insanın gönül verdiğini görürsün. Onun için yaşar, onun için ölürler. Onu korumak ve muhafaza etmek uğruna canlarını ortaya koyarlar. Ondan söz edildiğinde mutlu olur, yüzleri aydınlanır, çağı yakalamış olmanın hazzıyla esip gürlerler. Onsuz bir hayatın, düzenin, can ve mal emniyetinin olmayacağını düşünürler. Allah'ın şeriatından nefret eder, onu çağın gerisinde kalmak olarak algılarlar. Bir olan Allah'ın hükümlerine teslim olmanın mutmainliğini, arzuları, doğruları, yönelişleri birbirinden farklı olan yöneticilerin çelişkili ve keşmekeş nedeni olan batıl hükümleri için terk eder.

Ne mutlu o müminlere ki El-Ahad ve Es-Samed olan Allah'a kul olup, ibadetlerinde O'nu birlemişlerdir. O'nun dışında hiçbir varlığın ibadeti hak etmediğine ve edemeyeceğine itikad etmiş, hayatlarını bu doğrultuda sürdürmüşlerdir. Kal-u bela'da Allah'a *'Sen bizim Rabbimizsin'* deyip sonra bu söz üzere istikamet bulmuş olanlardır. Onlara dünyanın huzuru, ahiretin selamet ve emniyeti vardır.

"Şüphesiz: 'Bizim Rabbimiz Allah'tır' deyip sonra dosdoğru bir istikamet tutturanlar (yok mu); onların üzerine melekler iner (ve der ki:) 'Korkmayın ve hüzne kapılmayın, size vadolunan cennetle sevinin. Biz, dünya hayatında da, ahirette de sizin velileriniziz. Orada nefislerinizin arzuladığı her şey sizindir ve istediğiniz her şey de sizindir. Çok bağışlayan, çok esirgeyen (Allah)tan bir ağırlanma olarak'." [44]

43. Subulu's Selam, 2/646

44. 41/Fussilet, 30-32

Melhame-i Kubra/ Armageddon/ Büyük Dünya Savaşı Üzerine Bir Değerlendirme

Başyazı

Melhame-i Kubra, tarihin seyrini değiştirecek, yeryüzü zülüm ve haksızlıkla dolduktan sonra orayı adalet ve hukukla imar edecek, Allah'ın yarattıkları arasında en hayırlı olanlar ile şerlileri birbirinden ayıracak, kıyametin kopmasından önce vuku bulacak büyük alemetlerin başlamasına sebep olacak büyük bir hâdisedir.

Allah'ın adıyla.

Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur. Salât ve selam, Nebi'miz Muhammed Mustafa'ya, onun temiz ailesine, ashabına ve kıyamete kadar tâbilerinin üzerine olsun.

Bizleri yeni bir sayıyla buluşturan, *'Din nasihattir'* vazifesini yerine getirmemize olanak sağlayan ve bizleri dininde kardeş kılan Rabbimize hamd olsun. Allah'ın selamı, rahmeti ve bereketi siz kardeşlerimizin üzerine olsun.

Allah Rasûlü'nünün bizlere bildirdiğine göre, kıyametten önce İslam ehliyle Rumlar arasında büyük bir savaş yaşanacaktır. İnsanlık tarihi boyunca böylesine dehşetli bir savaş ne görülmüştür ne de görülecektir. Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem* bu savaş için *'Melhame'* demiştir. Melhame kelimesi *'et'* anlamına gelen *'Lahm'* kelimesinden türetilmiştir. Savaşın şiddetinden insanlar et misali birbirlerine karışacak ya da öldürülen insanların etleri etrafa dağılacaktır.[1] Savaş alanı adeta etten bir zemine dönüşecek, insanların etleri kılıçlarla doğranacaktır.[2]

Tarihin seyrini değiştirecek bu önemli hadiseyi, Peygamberimiz tüm tafsilatıyla anlatmış, öncesinde ve sonrasında yaşanacak büyük olayları, hâdiselerin tafsilatını ve akışını resmetmiştir.

1. *En-Nihaye fi'l Ğaribi'l Hadis ve'l Eser, 4/239.*
2. *Tehzibu'l Luğa, 5/68.*

Dünya nüfusunun büyük çoğunluğunu oluşturan İslam, Hristiyanlık ve Yahudilik mensupları konuyla çok yakından ilgilenmektedir. Özellikle büyük savaşın yaşanacağı *'Şam'* bölgesinin karışması, Rumlar'ın Dabık/A'mak bölgesine inmeye hazırlanması, (Zikredeceğimiz hadislerde görüleceği gibi büyük savaş burada cerayan edecektir.) *'Megido Dağı'* yakınlarında düzenin bozulması ve buranın Suriye'ye yakınlığı[3] konunun dünya gündeminde ilk sıralarda yer almasına zemin hazırlamaktadır.

Allah Rasûlü'nün *sallallahu aleyhi ve sellem* haber verdiği ve sahih yollarla elimize ulaşan haberlere ehl-i İslam'ın kayıtsız kalması mümkün değildir. Ancak bu ilgi bir usul çerçevesinde olmalı ve ilmî esaslar gözetilerek yapılmalıdır. Konunun ehemmiyetine binaen *'Fiten/Melâhim Hadislerine Yaklaşım Metodu'*[4] isimli bir yazı kaleme almış ve konuya dair önemli asılları sizlerle paylaşmıştık. Bir bütün olarak kıyamet hadislerine yaklaşımda sorun yaşandığı gibi, rivayetler arasında ön plana çıkan Melhame hadislerinde bu sorun daha bariz bir şekilde hissedilmektedir.

Elimizde olan sahih rivayetlerin tüm açıklığına rağmen, konu hakkında aceleci ve parçacı bazı yorumların yapıldığı, apaçık naslar bir kenara bırakılıp, kapalı ve müteşabih bazı lafızlarla adeta bu savaşın kapıda olduğu izlenemi oluşturulmaya çalışılmaktadır. Bu ayki yazımızda konuya dair elimize ulaşan sahih rivayetler ışığında konuyu incelemeye çalışacak, Allah Rasûlü'nün hikmet pınarı sözlerinden yola çıkarak tarafsız ve bütüncül yaklaşımla bazı değerlendirmeler yapmaya gayret edeceğiz. Çaba bizden başarı Allah'tandır.

Sahih Rivayetlerde Melhame-i Kubra'nın Seyri

Melhame-i Kubra, tarihin seyrini değiştirecek, yeryüzü zülüm ve haksızlıkla dolduktan sonra orayı adalet ve hukukla imar edecek, Allah'ın yarattıkları arasında en hayırlı olanlar ile şerlileri birbirinden ayıracak, kıyametin kopmasından önce vuku bulacak büyük alemetlerin başlamasına sebep olacak büyük bir hâdisedir.

Elimizde olan sahih rivayetlerin tüm açıklığına rağmen, konu hakkında aceleci ve parçacı bazı yorumların yapıldığı, apaçık naslar bir kenara bırakılıp, kapalı ve müteşabih bazı lafızlarla adeta bu savaşın kapıda olduğu izlenemi oluşturulmaya çalışılmaktadır.

Konu hakkında varid olan, Melhame-i Kubra'nın öncesi ve sonrasını anlatan hadisleri zikredip, sonrasında hadisleri incelemeye çalışalım.

Muaz bin Cebel'den *radıyallahu anh* rivayetler:

"Rasûl, Beytu'l Makdis'in imarı Yesrib'in harabıdır. Yesrib'in harabı melhamenin (savaşın) çıkmasıdır. Melhame İstanbul'un fethidir, İstanbul'un fethi Deccal'in çıkmasıdır! buyurdu. Sonra elini (Rasûlullah), konuşmakta olduğu kimsenin (Muaz'ın) dizine vurdu

3. *Hristiyanlara göre savaş bu mıntıkada vuku bulacaktır. Hristiyan dünyasının, İsrail devletinin kurulmasına yardım etmesi ve İsrail hamiliğinın altında şu yatmaktadır: 'Evanjelik inancına göre Armagedon'un başlangıcının ilk adımı, büyük bir 'Müslüman-Yahudi savaşı'dır. Bu savaş, şimdiye kadar gördüğümüz İsrail-Filistin çatışmalarından çok öte ve çok kanlı bir şekilde anlatılır ve o şekilde planlanır. Tevrat'ın Hezekiel bölümünde anlatılan Gog Magog (Yecuc ve Mecuc) savaşı, Müslüman-Yahudi savaşı olarak yorumlanır ve Evanjelik inançta temel kavramlardan biridir. Bu inanca göre 'Hezekiel 38 senaryosu' olarak anılan Musevi-Müslüman savaşının ardından sahte Mesih, yani Deccal çıkacaktır. Deccal, İsrail ile Filistin (ya da bütün Müslümanlar) arasında barış anlaşması imzalanmasına vesile olan kişi olacaktır. Yine Evanjelistlere göre Kıyamet kopmadan Hz. İsa ikinci kez yeryüzüne inecek; İsa'nın başına geçeceği İyiler Ordusu ile bütün ötekilerin dahil olacağı Kötüler Ordusu arasında bir Kıyamet Savaşı (Armagedon) yapılacak; İyiler Ordusu savaştan galip çıkacak, yeryüzünde kırk (bazı versiyonlarında bin) yıl gibi bir süre mutlu ve huzurlu bir çağ yaşanacak, sonra da dünya hayatı sona erecektir. Hz. İsa'nın dönebilmesi ise yeryüzünde sahnenin hazırlanmasına bağlıdır.' (http://gizliilimler.tr.gg/Megiddo-Tepesi-ve-Armagedon-Savaşı.)*
4. *Tevhid Degisi sayı 35, Başyazı.*

ve: 'Senin burada oturuyor olman nasıl gerçekse, bu söylediğim de öyle gerçektir' buyurdu." [5]

Naf'i bin Utbe bin Ebi'l Vakkas'tan *radıyallahu anh* rivayetle:

"Arap yarımadasıyla savaşacaksınız, Allah size fetih nasip edecek. Sonra Farslarla savaşacaksınız, Allah size fetih nasip edecek. Sonra Rumlarla savaşacaksınız, Allah size fetih nasip edecek. Sonra Deccal'le savaşacaksınız, Allah size fetih ihsan edecek." [6]

Rumlarla Savaş

*"Sizler Rumlarla güvenli bir barış yapacaksınız. Siz ve onlar birlikte arkanızdan saldıran başka bir düşmanla savaşacaksınız. Zafer kazanıp, ganimet mallarını alarak savaştan sâlimen çıkacaksınız. Sonra savaştan dönüp de tepeleri bulunan bir meraya varacaksınız. Orada haç ehlinden bir adam, haçı yukarı kaldırarak haç galip geldi diyecek, **Müslümanlardan bir adam da kızarak, kalkıp o haçı kıracaktır**, işte o zaman Rumlar, aranızdaki barışı bozarak sizinle büyük bir savaş yapmak üzere toplanacaklardır."* [7]

Bir başka rivayette şöyle geçmektedir:

*"...Orada haç ehlinden bir adam, haçı yukarı kaldırarak haç galip geldi diyecek, **Müslümanlardan bir adam da kızarak**, o adamı öldürecektir. İşte o zaman Rumlar, aranızdaki barışı bozarak sizinle büyük bir savaş yapmak üzere toplanacaklardır."* [8]

Rumlar Savaş için Geliyor

" 'Rumlar, A'mak ve Dâbık[9] isimli yerlere inmedikçe kıyamet kopmaz. Onlara karşı Medine'den bir ordu çıkar. Bunlar o gün arz ehlinin en hayırlılarıdır. Bu ordunun askerleri savaşmak üzere saf saf düzen alınca, Rumlar: 'Bizden esir edilenlerle (ya da bizden esir alanlarla) aramızdan çekilin de onları öldürelim!' derler. Müslümanlar da: 'Hayır! Vallahi sizinle, kardeşlerimizin arasından çekilmeyiz.' derler. Bunun üzerine (Müslümanlar) onlarla harp eder. Bunlardan üçte biri kaçar. Allah ebediyyen bunların tevbesini kabul etmez. Üçte biri katledilir, bunlar Allah indinde şehitlerin en faziletlileridir. Üçte biri de muzaffer olur. Bunlar ebediyen fitneye düşmezler. Savaşı kazanan üçte birlik ordu İstanbul'u fethederler. (Fetihten sonra) bunlar, kılıçlarını zeytin ağacına asmış, ganimet taksim ederken, şeytan aralarında şöyle seslenir: 'Mesih Deccal, sizin arkanızdan ailelerinize ulaştı!' Bunun üzerine, çıkarlar. Ancak bu haber yanlıştır. Şam'a geldiklerinde (Deccal) çıkar. Bunlar savaş için hazırlık yapıp safları düzenlerken, namaz için kamet okunur. Derken İsa İbni Meryem iner ve onlara gitmek ister. Allah'ın düşmanı, İsa'yı görünce, tıpkı tuzun suda erimesi gibi, erir de erir. Eğer bırakacak olsa, (kendi kendine) helak oluncaya kadar eriyecekti. Ancak Allah onu eliyle öldürür; öyle ki onlara, mızrağındaki kanını gösterir." [10]

Rumların Sayısı

*"Kıyametten önce gerçekleşecek altı şeyi sayıyorum: Ölümüm, sonra Beytu'l Makdis'in fethedilmesi, sonra aranızda, koyunlar arasındaki salgın ölümleri andıran çokça ölümlerin olması, sonra malın oldukça artması, öyle ki bir kişiye yüz dinar dahi verilecek olsa yine razı olmaz. Sonra Arap evlerinden girmedik hiçbir ev bırakmayacak olan bir fitne, **sonra sizler ile Ben-i Esfer/Rumlar arasında bir antlaşma olacak. Onlar bu antlaşmayı bozacaklar, size herbirisi altında on iki bin asker olmak üzere seksen sancak altında saldıracaklar.**"* [11]

Melhame Günü Müminlerin Karargahı

"Büyük savaş gününde Müslümanların çadırı (komuta merkezi) Şam'ın en hayırlı şehirlerinden olan Dimeşk adındaki şehir tarafındaki Guta da olacaktır." [12]

• • •

Melhame öncesi ve sonrasında yaşanacak olayları anlatan rivayetleri bir arada gördükten sonra, rivayetlerin değerlendirmesine geçebiliriz.

Peşpeşe Yaşanacak Dört Olay

"Beytu'l Makdis'in imarı Yesrib'in harabıdır. Yesrib'in harabı melhamenin (savaşın) çıkmasıdır. Melhame İstanbul'un fethidir, İstanbul'un fethi Deccal'in

5. *Müsned, 22023; Ebu Davud, 4294.*
6. *Müsned, 1540; Müslim, 2900.*
7. *Ebu Davud, 4292*
8. *Müsned, 16826*
9. *Hadisin söylendiği dönemlerde iki toprak parçası da Halep şehri yakınlarında, Suriye toprakları içerisindeydi. A'mak, bir kısmı Türkiye toprakları içinde, Suriye sınırları yakınında Hatay civarlarındadır. Amik ovası olarak bilinir.*
10. *Müslim, 2897*
11. *Buhari, 3176*
12. *Müsned, 21725; Ebu Davud, 4298.*

çıkmasıdır! buyurdu. Sonra elini (Rasûlullah), konuşmakta olduğu kimsenin (Muaz'ın) dizine vurdu ve: 'Senin burada oturuyor olman nasıl gerçekse, bu söylediğim de öyle gerçektir.' buyurdu."

Hadisten anlıyoruz ki; 'Ahir zamanda Beytu'l Makdis, birileri tarafından yıkıma uğrayacak sonra imar edilecek. Aksa'nın imarı, Medine'nin yıkıma uğraması demektir. Medine yıkıldığında, İslam ehliyle Rumlar arasında büyük savaş yaşanacak. İslam ehli İstanbul'u fethedecek sonra Deccal çıkacak.' [13]

Beytu'l Makdis'in imarı, oranın yeniden inşa edilip, dünyevi olarak imar edilmesi olabileceği gibi, hilafetin orada kurulması şeklinde manevi bir imar da olabilir. Birinci ihtimali lugat desteklemekte, ikinci ihtimali ise Allah Rasûlü'nden rivayet olunan bir hadis...

"Allah Rasûlü ganimet elde edelim diye bizleri Medine çevresine yolladı. Ganimet alamadan geri döndük. Yüzümüzdeki yorgunluk izini görünce ayağa kalktı ve 'Allah'ım! Onları bana havale etme, haklarından gelemem. Nefislerine havale etme, aciz kalırlar. İnsanlara da havale etme onları öteler başkalarını tercih ederler.' Sonra şöyle dedi: 'Siz Şam'ı, Rum'u ve Fars'ı fethedeceksiniz. Şu kadar (çok) deveniz, ineğiniz ve koyununuz olacak. Öyle ki birine yüz dinar verildiğinde (az bulup) öfkelenecek. Sonra elini benim başımın üzerine koydu ve 'Hilafetin mukaddes topraklara indiğini gördüğünde muhakkak ki depremler, belalar ve büyük işler yaklaşmıştır. O gün kıyamet, benim elimin senin başına yakın olduğundan daha yakın olacaktır.' " [14]

İçinde yaşadığımız şu günlerde Beytu'l Makdis ne maddi ne de manevi olarak imar edilmediği gibi, tarihin en karanlık ve sıkıntılı dönemlerini yaşamaktadır. Medine, Al-i Selul işgali altındadır ve harap olmuş değildir. Yani Melhame'nin ilk adımı henüz tahakkuk etmemiştir. Hâliyle Melhame'nin yakın olduğunu söylemek, konuya dair rivayetleri bir arada ele almamanın yani parçacı yaklaşımın sonucu olacaktır.

Medine Nasıl Harap Olur?

Medine/Yesrip, Allah Rasûlü'nün şehridir. Büyük savaş çıkmadan önce Medine'nin harap olacağı Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem* tarafından haber verilmiştir.

Bu yıkımın nasıl gerçekleşeceği konusunda açık bir ifade bulunmamaktadır. Konu hakkında rivayetleri bir araya topladığımızda bazı ihtimallerin olduğunu görürüz:

a. Beytu'l Makdis manevi olarak imar edilip, hilafet kurulduğunda depremler ve musibetler çoğalacaktır. Yukarıda zikrettiğimiz hadiste şöyle deniyordu:

"Sonra elini benim başımın üzerine koydu ve 'Hilafetin mukaddes topraklara indiğini gördüğünde muhakkak ki depremler, belalar ve büyük işler yaklaşmıştır."

Yaşanacak deprem ve musibetler Medine'yi harap edebilir.

İçinde yaşadığımız şu günlerde Beytu'l Makdis ne maddi ne de manevi olarak imar edilmediği gibi, tarihin en karanlık ve sıkıntılı dönemlerini yaşamaktadır. Medine, Al-i Selul işgali altındadır ve harap olmuş değildir. Yani Melhame'nin ilk adımı henüz tahakkuk etmemiştir.

b. Medine ehli, Medine'yi terk edip, başka yerde yaşamayı Medine'de yaşamaya tercih edecekler.

"Sizler, en güzel zamanında Medine'yi terk edeceksiniz.[15] *Öyle ki, köpek ya da kurt mescide gelecek, onun direklerine işeyecek. Dediler ki: 'Medine meyveleri kimlere ait olacak.' Dedi ki: Kuşlar ve vahşi hayvanlara."* [16]

13. *Mefatih fi Şerhi'l Mesabih, 5/378.*
14. *Müsned, 22487; Ebu Davud, 2535.*
15. *Müslim, 1389*
16. *Muvatta, 664/3310 (Mustafa A'zami rakamlandırması).*

Ceziretu'l Arap ve Farslarla Yapılacak Savaş

"Arap yarım adasıyla savaşacaksınız, Allah size fetih nasip edecek. Sonra Farslarla savaşacaksınız, Allah size fetih nasip edecek. Sonra Rumlarla savaşacaksınız, Allah size fetih nasip edecek. Sonra Deccal'le savaşacaksınız, Allah size fetih ihsan edecek. "

Hadisi şerh eden geçmiş ulema, genel olarak ilk iki adımın gerçekleştiğini savunmuşlardır. Allah Rasûlü'nden *sallallahu aleyhi ve sellem* sonra yaşanan riddet savaşlarını ve Halid bin Velid'in eliyle gerçekleşen fetihleri Ceziretu'l Arab'ın fethi, Ömer'in *radıyallahu anh* döneminde gerçekleşen İran fethini de Farslarla yapılan ve zafer kazanılan fethe yormuşlardır.

Özellikle Suud'un petro-dolar şeyhleri bu yorumun üzerinde ısrarla durup, haber verilen olayın gerçekleştiğini ifade ederler. Böylece ahir zamanda yaşanması muhtemel Suud'la savaş ihtimalinin üzerini örtmeye çalışırlar.

Hakikaten haber verilen bu durum, tarihte yaşanmış ve bitmiş olabilir. Ancak, başka bir ihtimal de bunun ahir zamanda yaşanacak olmasıdır. Çünkü, İslam âleminin içinde bulunduğu içler acısı hâle yakından bakan bir insan, şerrin iki ana merkezinin Tahran ve Riyad olduğunu görecektir. Ümmetin servet ve gücünü mülk ve mezhep uğruna heder etmiş, işgal projesinde Haçlılara gönüllü marabalık yapmışlardır. Ehli Tevhidin en fazla eziyet gördüğü, can ve namus emniyetinin olmadığı iki ülke İran ve Suud-i Arabistan'dır. Bu hakikat göz önünde bulundurulduğunda, ahir zamanda fethedilecek yerler arasında bu iki ülkenin olması muhtemeldir.

İslam Ehli ve Rumlar Sulh Yapıp, Ortak Düşmana Karşı Savaşıyor

Yukarıda zikrettiğimiz olaylar yaşandığında, Allah'ın *subhanehu ve teâlâ* takdir edeceği bir şekilde iki taife bir sulh yapacak ve ortak düşmana karşı savaşacaklardır. İlgili rivayet konunun ana esaslarını barındırdığından parça parça tahlil etmeye çalışalım.

"Sizler Rumlarla güvenli bir barış yapacaksınız. Siz ve onlar birlikte arkanızdan saldıran başka bir düşmanla savaşacaksınız."

Büyük savaş/Melhame olmadan önce Rumlar Ehli İslam'la masaya oturacak ve güvenli bir sulh yapacaklar. İki taraf arasındaki ilişkiler o denli gelişecek ki, sadece birbirlerinden emin olmayacak, aynı zamanda ortak bir düşmana karşı savaş vereceklerdir. Ortak düşmandan kast edilenin kim olduğu rivayetlerde belirtilmemiştir. Konu hakkında eser veren bazı müellifler *'arkanızdan'* ifadesine dayanarak coğrafi olarak arka taraflara denk gelen kavimler üzerinden fikir yürütmeye çalışmışlardır. Ancak bu yaklaşımın sağlıklı olmadığı kanaatindeyiz. Çünkü bazı rivayetler *'arkalarından'* diyerek Rumların arkasında yaşayanlara, bazısında *'arkanızdan'* diyerek müminlerin arkasında yaşayanlara işaret etmiş, bazı rivayetler ise *'bir düşmanla savaşacaksınız'* diyerek hiçbir yöne işaret etmemiştir.

"Zafer kazanıp, ganimet mallarını alarak savaştan sâlimen çıkacaksınız."

Melhame'den önce İslam ehlinin çok güçlü olduğu ve savaşlardan galip olarak çıktığı anlaşılmaktadır. Dünyayı yöneten Rumlar'ın Ehli İslam'la sulh yapıp, onlarla beraber hareket etmesi de bunun delillerindendir. Günümüzde olduğu gibi dağılmış, parçalanmış, farklı inanç ve amellere sahip bir topluluğun bu müjdeye nail olması, şer'an de aklen de mümkün değildir.

"Orada haç ehlinden bir adam, haçı yukarı kaldırarak haç galip geldi diyecek."

Müminlerin akide ve şiarı *'Yardım sadece Allah'tandır'* ilkesidir. Hristiyan Rumlardan biri bu ilkeye aykırı davranacak ve haçı kaldırarak zaferi, Teslis'e yani şirke nispet edecektir. Teslis'i Yüce Allah'a hakaret kabul eden bir yiğit ayağa kalkacak, haçı kıracak ve o adamı öldürecektir.

"İşte o zaman Rumlar, aranızdaki barışı bozarak sizinle büyük bir savaş/Melhame için toplanacaklardır."

Bu nokta çok önemli ve üzerinde tefekkür etmeye değer bir noktadır. Rumlar ile Ehli İslam arasında yaşanacak büyük savaşın sebebi zannedildiği gibi işgaller, petrol, arz-ı mev'ud ya da üzerine ciltler dolusu kitap yazılan büyük meselelerden biri değildir. Bir müminin, bir Hristiyanı öldürmesi ve bunun üzerine yaşanacak anlaşmazlıktır. İnsan aklı, tarihte eşine rastlanmamış ve sonrasında rastlanmayacak böylesi

80 devlet ve 960.000 asker... Sayıları bir milyona yaklaşan şer ordusu Dabık veya Amik ovasına inecektir. Bu ordunun bir ucu bugünkü Türkiye topraklarında (Hatay ve çevresi) diğer ucu Suriye topraklarında (Halep ve çevresi) olacaktır. Müminler bu orduyla savaşacaklarında Dımeş/Guta komuta merkezleri olacak.

bir savaş için çok daha büyük sebepler arayadursun! Sadıku'l Masduk olan Nebi savaşın gerekçesini böyle izah etmiştir.

"Sonra sizler ile Ben-i Esfer/Rumlar arasındaki bir antlaşma olacak. Onlar bu antlaşmayı bozacaklar, size her birisi altında on iki bin asker olmak üzere seksen sancak altında saldıracaklar."

Rumlar bu gerekçeyle antlaşmayı bozmuş ve İslam ehlini aldatmışlardır. Tarihin en büyük ittifakı ve ordusunu hazırlayarak müminlerin üzerine yürüyeceklerdir. Toplam dokuz yüz altmış bin asker ve seksen ülke sancağıyla müminlere saldırmak için yurtlarından çıkacaklardır.

"Rumlar, A'mak ve Dâbık isimli yerlere inmedikçe kıyamet kopmaz."

"Büyük savaş gününde Müslümanların çadırı (komuta merkezi) Şam'ın en hayırlı şehirlerinden olan Dimeşk adındaki şehir tarafındaki Guta'da olacaktır."

80 devlet ve 960.000 asker... Sayıları bir milyona yaklaşan şer ordusu Dabık veya Amik ovasına inecektir. Bu ordunun bir ucu bugünkü Türkiye topraklarında (Hatay ve çevresi) diğer ucu Suriye topraklarında (Halep ve çevresi) olacaktır. Müminler bu orduyla savaşacaklarında Dımeşk/Guta komuta merkezleri olacak.

"Rumlar, A'mak ve Dâbık isimli yerlere inmedikçe kıyamet kopmaz. Onlara karşı Medine'den bir ordu çıkar. Bunlar o gün arz ehlinin en hayırlılarıdır."

İki mesafe arasındaki farkın nasıl aşılacağını anlamış oluyoruz. Rumlar zikredilen bölgeyi karargah edinecek ve savaş onların karagahında vuku bulacak. Müminler ise Medine'den yola çıkacak ve onların bulunduğu bölgeye gelecek.

Medine'den kasıt; Allah Rasûlü'nün şehri olan Yesrip değildir. Çünkü bu olayların yaşandığı zaman Medine/Yesrip harap olacaktır. Kasıt; bugün Suriye'nin başkenti olan Dımeşk/Guta mıntıkasıdır. Burası müminlerin karargahı ve komuta merkezidir.[17]

"Rumlar: 'Bizden esir edilenlerle (ya da bizden esir alanlarla) aramızdan çekilin de onları öldürelim!' derler. Müslümanlar da: 'Hayır! Vallahi sizinle, kardeşlerimizin arasından çekilmeyiz' derler. Bunun üzerine (Müslümanlar) onlarla harp eder."

Rumlar'ın antlaşma bozma nedeni ilginç olduğu kadar, büyük savaşın kopmasına sebep olan olay da hayli ilginçtir. Rumlar, müminlerden bazı insanların kendilerine teslim edilmesini istemektedir. Teslim almak istedikleri insanları şöyle ifade ederler:

"قَالَتِ الرُّومُ: خَلُّوا بَيْنَنَا وَبَيْنَ الَّذِينَ **سَبَوْا/سُبُوا** مِنَّا نُقَاتِلْهُمْ"

'Seby' fiili iki şekilde yazılmıştır. Bir yazılışa göre *'bizden esir alanları'* bir diğer yazılışa göre *'bizden esir aldığınız askerleri'* bize verin şeklindedir.

İlkine göre, Rumlarla daha önce savaşmış ve onlara zarar vermiş, kadın ve çocuklarını savaş esiri olarak almış müminleri istemektedirler. Bundan gaye müminlerin saflarını bölmek ve bazısını bazısına düşman etmektir.[18]

17. *Mirkatu'l Mefatih Şerh-u Mişkati'l Mesabih, 8/3412*
18. *A.g.e aynı yer.*

Rumlardan çok fazla insan İslam'a girecek ve islam'ın sadık askerlerinden olacaklardır. (Rumdan kasıt Roma imparatorluğuna mensup olan, İtalyanın başkenti olan Romayı ve orada bulunan Vatikanı kıble kabul eden, hadislerde Ben-i Esfer (Sarı tenli) olarak ifade edilen başta Amerika ve Avrupa olmak üzere Hristiyan Batı dünyasıdır.)

İkincisine göre, daha evvel Rum olup da, İslam ordusuna esir düştükten sonra iman eden ve müminlere katılanları istemektedirler. Çünkü, müminler açıkça kardeş olduklarını ve kardeşlerini teslim etmeyeceklerini söylemişlerdir.

Nevevi *rahimehullah* der ki: *'Her iki mana da sahihtir. Şam ve Mısır'da bulunan İslam ordusunun askerleri savaş esiri olarak alınmışlardır. Allah'a hamd olsun ki, şuanda onlar kafirleri esir alıyorlar (İslam olup, İslam ordusuna asker oldular).'* [19]

Hadisten anladığımıza göre büyük savaş öncesinde Rumlardan çok fazla insan İslam'a girecek ve İslam'ın sadık askerlerinden olacaklardır.[20] Bunu destekleyen bir başka delil Allah Rasûlü'nün *sallallahu aleyhi ve sellem* şu hadis-i şerifidir:

" 'Bir tarafı karada, bir tarafı da denizde olan bir şehir işittiniz mi?' diye sordular. Oradakiler: 'Evet!' deyince, şöyle buyurdular: 'İshakoğullarından yetmiş bin kişi bu şehre sefer tertiplemedikçe kıyamet kopmaz. Askerler şehre gelince konaklarlar. Ancak silahla savaşmazlar, tek bir ok dahi atmazlar. 'Lailahe illallahu vallahu ekber!' derler. Bunun üzerine şehrin deniz tarafı düşer. Sonra askerleri ikinci kere, 'Lailahe illallahu vallahu ekber' derler, şehrin diğer tarafı da düşer. Sonra tekrar 'Lailahe illallahu vallahu ekber!' derler. Bu sefer onlara (kapılar) açılır. Oradan şehre girerler ve şehrin ganimetini toplarlar. Ganimetleri aralarında taksim ederlerken, yanlarına bir munadi gelip: 'Deccal çıktı!' diye bağırır. Askerler her şeyi bırakıp geri dönerler." [21]

Sahih-i Müslim'in tüm nüshalarında bu şehri almak için yola çıkanların İshakoğulları olduğu geçmektedir.[22] Bazı âlimler bunlardan kastın Araplar olduğunu söylese de bu tercihe şayan bir görüş değildir. Lugat bu görüşü desteklemediği gibi, konu hakkında varid olan rivayetler de desteklememektedir.[23]

Cumhur-u ulemaya göre bu şehir İstanbul'dur. Bu şehrin İtalya'nın başkenti Roma olduğunu söyleyenler olduğu gibi, Venedik olduğunu söyleyenler de vardır.[24] Bu şehrin neresi olduğu önemli değildir. Şayet Cumhura uyarak İstanbul olduğunu tercih etsek, Batılı müminlerin şehri fethedecek ve sayısı yetmiş bine varan ordular oluşturacak kadar fazla olacakları anlaşılır.[25]

Bu fethedilecek yerin Roma veya Venedik olduğunu söylersek, Batı'da hatırı sayılır sayıda insanın İslam'ı kabul edeceği ve İslam'ın sadık askerlerinden olup, Batı'nın kapılarını mümin kardeşlerine açacakları anlaşılır.

19. *A.g.e aynı yer.*
20. *Rumdan kasıt; Roma imparatorluğuna mensup olan, İtalyanın başkenti olan Roma'yı ve orada bulunan Vatikanı kıble kabul eden, hadislerde Ben-i Esfer (Sarı tenli) olarak ifade edilen başta Amerika ve Avrupa olmak üzere Hristiyan Batı dünyasıdır.*
21. *Müslim, 2920*
22. *Minhac Şerh-u Sahihi'l Müslim, 18/43.*
23. *Bknz: El-Mufhim, 7/249.*
24. *Keşfu'l Sitar ani'l Fiten ve'l Melahim, 1/652-655.*
25. *Bu şehrin İstanbul olmadığını söyleyenler iki gerekçe sunarlar:*

a. Melhame-i Kubra'yı anlatan hadiste Rumlarla savaşan müminlerin İstanbul'u fethedeceği belirtilmiştir. Onlar da İshak Peygamberin değil, İsmail'in çocuklarıdır.

b. İstanbul, bir tarafı denizde bir tarafı karada tanımına uymamaktadır.

Bu âlimler genel olarak Rumlardan İslam'ı seçenlerin İtalyan'ın başkenti Roma'yı veya Venedik'i fetih edeceklerini söylerler. Hadislerde İstanbul'dan sonra Roma'nın fethideleceği müjdelenmiştir.

"...Bir ara biz Peygamberin yanında yazı yazıyorduk. Derken Rasûlullah'a: iki şehirden hangisi, Kostantiniye (İstanbul) mi yoksa Rumiyye (Roma) mi daha önce fethedilecek? diye soruldu da, Peygamber şöyle buyurdu: 'Hayır! Doğrusu Hırakliyus'un şehri (İstanbul) daha evvel fethedilecek.' "

"Savaşı kazanan üçte birlik ordu İstanbul'u fethederler. (Fetihten sonra) bunlar, kılıçlarını zeytin ağacına asmış, ganimet taksim ederken, şeytan aralarında şöyle seslenir: 'Mesih Deccal, sizin arkanızdan ailelerinize ulaştı!' Bunun üzerine, çıkarlar. Ancak bu haber yanlıştır. Şam'a geldiklerinde (Deccal) çıkar. Bunlar savaş için hazırlık yapıp safları düzenlerken, namaz için kamet okunur. Derken İsa İbni Meryem iner ve onlara gitmek ister."

Melhame-i Kubra'nın akabinde muzaffer olan İslam ordusu İstanbul'u fetheder. İstanbul'un fethi sonrasında Deccal zuhur eder. Onun zuhurunu İsa'nın *aleyhisselam* yeryüzüne inmesi izler. İsa *aleyhisselam* yeryüzüne geldiğinde müminler namaz kılmaktadırlar. Bir hadiste Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurur:

" 'Ümmetimden bir grup, hak için muzaffer şekilde mücadeleye, kıyamet gününe kadar devam edecektir. O zaman İsa ibni Meryem de iner. Müslimlerin İmamı: 'Gel bize namaz kıldır!' der. Fakat İsa: 'Hayır! Allah'ın bu ümmete bir ikramı olarak siz birbirinize emirsiniz!' der." [26]

Müminlerin başında bulunan İmam, Allah Rasûlü'nün soyundan olan Mehdi'dir. Bu önemli hâdiselerin yaşandığı dönemin neresinde zuhur ettiği ve İslam ordularının başına geçtiği rivayetlerde belirtilmemektedir. Kesin olarak bildiğimiz, İsa'nın *aleyhisselam* indiği zaman yani İstanbul fethi sonrasında İmam Mehdi'nin hazır bulunacağıdır. Ancak, ne zaman zuhur edip, İslam ordusunun başına geçtiği ve müminlerden beyat aldığı konusunda sarih ve sahih bir rivayet yoktur. Bazı İslam âlimleri, Rumlar karşısında müminlerin tek ses ve tek yürek olmasını Mehdi'nin zuhuruna bağlar. İslam ümmetini ahir zaman fitneleri içinde, bölünmüşlük ve ihtilaftan kurtarıp tarihin en büyük ordusu karşısında tek saf yapacak olanın ancak bu imam olacağını ileri sürerler. Bu bir yorumdur. Doğru olma ihtimali olduğu gibi, hata payı da vardır.

• • •

Sonuç olarak:

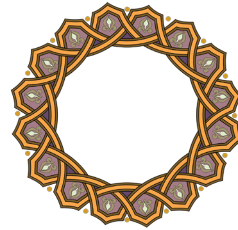
Melhame-i Kubra'yı anlatan rivayetler, öncesi ve sonrasına değinen rivayetlerle bareber ele alındığında, içinde yaşadığımız vakanın Melhame-i Kubra'dan uzak olduğu, henüz öncesinde yaşanacak hâdiselerin vuku bulmadığı, İslam ehlinin içinde bulunduğu hâlin hadislerde resmedilen hâlden çok ama çok uzak olduğu görülecektir.

Elbette bu durum değişebilir. Allah *subhanehu ve teâlâ* esbabını hazırlayıp, Melham-i Kubra'nın vuku bulmasını dileyebilir. Hadislerden öğrendiğimiz kadarıyla bu alemetlerden biri yaşandığında, diğerleri peşi sıra ve yakın zaman içinde vuku bulur.

"Kıyamet alemetleri ipe dizilmiş boncuk misalidir. İp koptuğunda, boncuklar peşi sıra dökülür." [27]

Ancak konumuz, yarın ne olacağı ve vakanın hangi yöne evrileceği değil, içinde bulunduğumuz vakanın hadislerde anlatılan tabloya uyup uymadığıdır.

Allah'ım bizlere hakkı hak olarak göster, ona ittibayı kolaylaştır. Batılı batıl olarak göster. Ondan uzaklaşmayı kolaylaştır.

26. Müslim, 247

27. Müstedrek, 8683

Ticaret Ehli Müslümanlara Nasihatler

Faruk FURKAN

Muhtaç olmamak, el açmamak ve insanlara mendil sallamamak için çalışacak; ama bunun yanında dinini ve dinin ilkelerini öğrenmekten de geri kalmayacaksın. Bu iki şeyi bir araya getirebiliyorsan ne mutlu sana! Allah emeğini yağlı, ilmini mübarek kılsın!

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla...

Hamd, sayısız nimetleriyle bizlere ihsanda bulunan, lütuf ve keremiyle bizleri rızıklandıran ve ticareti helal kılarak biz kullarını insanlara el açma zilletinden kurtaran Allah'a olsun. Salât ve selam, hayatının her karesiyle Müslümanlara rehberlik eden, ahlakıyla onları doğru yola irşad eden ve ticaretin esaslarını, nasıl yapılması gerektiğini, bu konuda nelere dikkat edileceğini ve alışverişin kulluğa nasıl çevrileceğini gerek kavlî, gerekse fiilî sünnetleriyle biz müminlere öğreten Rasûl-i Ekrem'e, onun şerefli ailesine ve güzide ashabına olsun.

Değerli kardeşim, Yüce Allah imkan verirse bugün bir nasihat serisine daha başlayacağız. Bu nasihat serisinde, ticaretle uğraşan bir Müslüman olarak sana ticaretini nasıl kulluğa çevireceğine dair bir takım hatırlatma ve öğütlerde bulunmaya çalışacağız. Bu yazı serisini okuduktan sonra senin; helalin ve haramın sınırlarını bilen, ticareti kulluğa götüren bir yol kabul eden ve ticaretin tıpkı Asr-ı Saadet'teki gibi İslami kriterler çerçevesinde nasıl yapılacağını 21. yüzyılın insanına uygulamalı olarak gösteren hayırlı bir tâcir olmanı ümit ediyoruz. Rabbimizden bu yazıları öncelikle bize, sonrasında da sen değerli tâcir kardeşimize faydalı kılmasını temenni ediyoruz. Hiç şüphe yok ki O, duaları işiten ve onlara en iyi şekilde karşılık verendir.

Biz, bu yazı silsilesinde sana ticaret hususunda *'yapman gereken'* şeylerle *'sakınman gereken'* şeylerin neler olduğunu ana hatlarıyla anlatmaya

çalışacağız. Bazen ibretlik kıssalara değinmeyi, bazen salih Selefimiz'den nakledilen hikmet dolu sözleri aktarmayı da ihmal etmeyeceğiz. Bu sayede umulur ki faydalı bir netice elde eder ve sen değerli kardeşimize güzel ve yönlendirici bir mesaj iletebiliriz. Allah *subhanehu ve teâlâ* şimdiden yazacağımız şeyleri kolay ve faydalı kılsın.

Şimdi başlıklar hâlinde anlatmak istediğimiz şeyleri zikretmeye başlayabiliriz.

Âhir Zamanda Ticaret

Değerli tâcir kardeşim, öyle bir çağda yaşıyoruz ki, bu çağın insanı artık para kazanarak zengin olmayı *'asrın temel hedefi'* kabul etmiş ve bu gayeye ulaşabilmek için helal-haram sınırlarını gözetmeksizin her türlü alışverişi rahatlıkla yapabilir hâle gelmiştir. Bundan dolayı da ticaret ve ticarete götüren yollar bir hayli artmış, alım-satım alabildiğine çoğalmış, buna paralel olarak tüketim de adeta bir volkan gibi patlama yapmıştır. Oysa fazla değil, az biraz tarihi geri sardırdığımızda, o zamanın insanının böylesine delice üretim ve tüketim tutkunu olmadığını rahatlıkla görebiliriz. O dönemde insanlar, temel ihtiyaçlarını karşılayacak kadar üretip tüketiyor, geri kalan zamanlarında ise, bu üretip tükettikleri şeylerle hayatı *'tadında'* yaşamaya bakıyorlardı.

Bugün ise durum tamamen değişmiş vaziyette!

İnsanlar daha çok kazanç elde ettikleri ve önceki nesillere nazaran daha zengin oldukları hâlde dünyadan hakkıyla istifade edemiyor, lezzet alamıyor, bir haz duyamıyor ve oturup elde ettikleri nimetleri ağız tadıyla yiyemiyorlar! Ha bire çalışıyor, ha bire yoruluyor, ha bire mal biriktirerek daha çok zengin olma yolunda adımlar atıyor; ama ne yazık ki şu fâni dünyadan –ne hikmetse– bir türlü tat alamıyorlar! Hatta durum öyle bir vaziyet almış ki, gündüzler kendilerine yetmiyor, daha çok kazanmak için Allah'ın istirahat edilsin diye var ettiği güzelim geceyi bile bu çalışma sevdasına kurban ediyorlar! İşte böylesine garip bir seyir hâlinde şu dünyanın geçici günlerini yiyip tüketiyorlar...

İşte insanların böylesi bir hedefi olduğu içindir ki, günümüzün ticaret potası bir hayli genişlemiş ve bilen-bilmeyen, anlayan-anlamayan, ehil olan-olmayan herkes ticarete koyulur olmuştur. İşin aslı ticaretin bu denli artış göstereceği ve insanların tamamen kendilerini çalışmaya verecekleri bundan ortalama bin dört yüz yıl önce Peygamberimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* tarafından haber verilmişti. O, bir hadisinde *"Şüphesiz ki kıyametin hemen öncesinde sadece özel kimselere selam verilecek, kadının, iş hususunda kocasına yardım edeceği kadar ticaret artacak, akraba ilişkileri kesilecek, yalancı şahitlik yapılacak, gerçek şahitlik gizlenecek ve kalem zuhur edecek/yaygınlaşacaktır."* [1] buyurarak bu gerçeği dile getirmişti.

Başka bir hadisinde ise bu hakikati şöyle ifade etmişti:

"Tâcirlerin çoğalıp, kalemin zuhur etmesi/yaygınlaşması şüphesiz ki kıyametin alametlerindendir." [2]

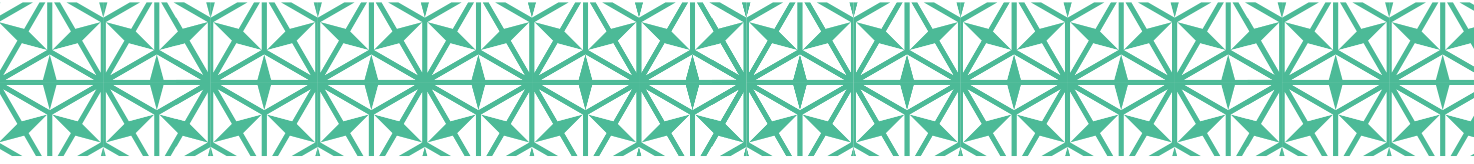
İnsanlar daha çok kazanç elde ettikleri ve önceki nesillere nazaran daha zengin oldukları hâlde dünyadan hakkıyla istifade edemiyor, lezzet alamıyor bir haz duyamıyor ve oturup elde ettikleri nimetleri ağız tadıyla yiyemiyorlar! Ha bire çalışıyor, ha bire yoruluyor.

Bir başka hadisinde de şöyle buyurmuştu:

"(Ticaret öyle artacak, öyle artacak, ama) adam malı ile dünyanın dört bir yanına gidecek de döndüğünde 'Hiçbir kâr elde edemedim' diyecek." [3]

Tüm bu hadisler, âhir zamanda nasıl bir ticaret yoğunluğu olacağını net bir biçimde gözlerimizin önüne sermektedir. Bugün bizler, Allah Rasûlü'nün haber verdiği bu hakikatle birebir karşılaştık. İnsanlar

1. İmam Ahmed; Bkz: Silsiletu'l Ehâdîsi's Sahîha, 647.
2. Tayâlisî; Bkz: Silsiletu'l Ehâdîsi's Sahîha, 3/247.
3. Hâkim; Bkz: Silsiletu'l Ehâdîsi's Sahîha, 3/247.

gerçekten de ticaret için dünyanın dört bir yanını geziyor; lakin geldiklerinde *'Hiçbir kâr elde edemedik'* diye hayıflanıyorlar.

Müslümanlar olarak bizlerin, zikredilen hadisler ışığında bu hakikati iyi idrak etmesi ve ona göre bir yol haritası belirleyerek sabit kadem asıl hedefimize doğru ilerlemesi gerekmektedir. Bu konuda sen sen ol, sakın ha bu potada eriyenlerden ve ticareti hayatının temeli kabul edip İslami davadan taviz verenlerden olma!

Âhir Zamanda Helal Rızık Temini Zorlaşacaktır

Âhir zaman, birçok şeyin zorla elde edileceği bir zamandır. Bu zamanda ilim, fıkıh, hikmet ve benzeri hayırları elde etmek zor olduğu gibi, helal rızık elde etmek de zor olacaktır. Çünkü bu dönem, insanların kâhir çoğunluğunun bozuk olacağı ve helal-haram sınırlarını gözetmede hassas davranmayacakları bir dönemdir. İnsanların geneli böyle olunca, geride kalan azınlık Müslümanlar da rızıklarını helalinden kazanmakta bir hayli zorlanacaktır.

Helal kazanç elde etmenin âhir zamanda zorlaşacağı, bundan yıllar önce yaşayan firaset ehli kimseler tarafından bize bildirilmiştir. Örneğin, İmam Evzai'nin *rahimehullah* şöyle dediği nakledilmiştir: *'Bize şöyle denilirdi: İnsanlar üzerine bir zaman gelir ki, o zamanda en az bulunacak şey; kafa dengi iyi bir arkadaş, helal yolla elde edilmiş bir dirhem ve sünnete göre amel etmek.'* [4]

Helal lokma elde etmenin âhir zamanda zorlaşacağı gerçeğini idrak edince, bu dönemde –helal-haram demeden– çok çok kazanmaya veya bol bol biriktirmeye değil, helal rızkı temin etme çabanı arttırman, bütün duygu ve düşünceni bu noktada yoğunlaştırman gerekmektedir. Sen Müslüman bir tacir olarak eğer psikolojik açıdan bu gerçeği içselleştirirsen, o zaman işin zorluklarıyla mücadele etmen daha da kolaylaşır, reel hayatta karşılaşacağın sıkıntılar seni daha az yıpratır. Önemli olan bu gerçeği ön kabulle kabul etmendir. Unutma ki bir şeye inanman, onu yapabilmenin ön şartıdır. İçselleştiremediğin bir şeyi yapman dünyanın en zor işlerindendir.

4. *Hilyetu'l Evliya, 8/355*

Ticaretimiz Kulluğumuza Mani Değildir

Bazı kardeşlerimizin zihninde ticaretle uğraşmanın müttakice bir kulluğa mani olacağı şeklinde yanlış bir algı var. Bu kardeşler zannediyorlar ki, bir insanın Allah'a daha iyi bir kul olabilmesi için bir köşeye çekilip ilimle uğraşması, dünyadan el etek çekmesi, kendisini ibadete vermesi veya zâhidâne bir hayat yaşaması gerekmektedir!

Hayır, hayır! Bu doğru bir anlayış, sağlıklı bir İslam düşüncesi değildir. Çünkü Allah'ın dinini yeryüzünde ikâme etmiş bütün Peygamberler, ticaretle uğraştıkları hâlde hakiki anlamda Allah'a kul olmuşlar ve kendi rızıklarını kendileri temin etmelerine rağmen zühd hayatı –hem de en üst seviyesinde- yaşamışlardır. Bu gerçeği Rabbimiz kitabında şöyle dile getirir:

"Senden önce gönderdiğimiz bütün Peygamberler, hiç şüphesiz yemek yerler ve çarşılarda dolaşırlardı/ticaret yaparlardı." [5]

Peygamberlerin çarşı pazarlarda dolaşmaları, gezip keyif almak veya insanlarla hoş vakit geçirmek için değildi elbette. Aksine onların pazarlara çıkmaları, maişetlerini kendi emekleriyle temin etmek ve insanlara muhtaç olmamak adına rızık elde etmek içindi.

Allah *subhanehu ve teâlâ*, Furkan suresindeki bu ayetiyle, Peygamberlerin Allah tarafından doyurulması gerektiği, bu nedenle de çalışmalarının doğru olmadığı yönünde bir inancı olan Mekkeli müşriklere reddiye vermiştir. Buna göre Allah nazarında –Peygamber bile olsa– bir insanın, diğer insanlara muhtaç pozisyonda olmaması ve rızkını temin için çalışması gerekmektedir.

İşte biz buradan anlıyoruz ki, Allah'ın en sevgili kulları olan Rasûl ve nebiler bile ticaretle uğraşmışlar, alıp-satmışlar, yapıp üretmişler ve bu hâlleriyle Allah'a en iyi şekilde kul olmaya çalışmışlardı. Bunu da, tüm iş ve uğraşlarına rağmen bihakkın yerine getirmişlerdir.

Sadece Peygamberler değil, Allah'ın sevdiği tüm sâlih kullar da aynı minvalde bir hayat yaşamışlar ve yeryüzünde Allah'ın en müttaki, en sadık, en muhlis kulları olmalarına rağmen ticaretten ve rızık temininden bir an olsun geri durmamışlardır.

5. *25/Furkan, 20*

İşte Ebu Bekirler! İşte Ömerler! İşte Osmanlar! İşte Abdurrahman bin Avflar! Ve işte hayatını ticaretle geçirmiş diğer sahabiler! Hepsi canlı birer portre olarak önümüzde durmakta ve çalışarak da Allah'a güzel bir kul olunabileceğini en net biçimde gözlerimizin önüne sermekteler.

Şimdi gelin, hep beraber Ebu Bekir ve Ömer'i *radıyallahu anhuma* hatırlayalım... İslam tarihinin en zor savaşı diyebileceğimiz Tebuk Gazvesi'ne gidilirken ordu ciddi anlamda maddi desteğe ihtiyaç duymuştu. Bu durum karşısında Ebu Bekir *radıyallahu anh* malının tamamını getirip Rasûlullah'ın *sallallahu aleyhi ve sellem* önüne koyarak, Ömer *radıyallahu anh* ise malının yarısını ona takdim ederek mal ile Allah'a nasıl kul olunacağını fiilen göstermişlerdi.

Osman'ı *radıyallahu anh* hatırlayalım... Hani Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* Medine'ye geldiğinde, orada bir Yahudi'ye ait olan *'Rûme'* kuyusundan başka tatlı içme suyu bulamamıştı. Bu konuda Müslümanlarla birlikte bir süre zorluk çekmiş, daha sonra bu sıkıntılı durumun, imkânı olan bazı Müslümanlar tarafından giderilmesini arzulayarak *"Kim Rûme Kuyusu'nu, Cennette kendisine daha hayırlısının verilmesi karşılığında satın alır ve onu Müslümanların istifadesine sunar?"* [6] buyurmuştu. Efendimiz'in bu temennisini duyar duymaz Osman *radıyallahu anh* öne atılmış ve hem Rasûlullah'ın hem de Müslümanların sıkıntısını gidermek için Rûme Kuyusu'nu satın alarak büyük bir fedakârlık örneği sergilemişti.

Tebuk Seferi'ne gidilirken de benzeri bir fedakârlık ortaya koymuş ve ordunun teçhiz edilmesinde en büyük katkıyı sağlamıştı. O gün için Müslümanlara üç yüz deve, yüz at ve bin altın civarında para infak etmiş, bu durum karşısında nasıl teşekkür edeceğini bilemeyen Efendimiz, *'Ey Allah'ım! Ben Osman'dan razıyım, sen de razı ol'* demişti.

Mescid-i Nebevi, Müslümanları almaz bir vaziyete geldiğinde, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* bir yiğidin çıkıp mescidin etrafındaki bazı arsaları alarak bu sıkıntıyı gidermesini arzulamıştı. Sahneye yine tüccar bir sahabi olan Osman bin Affân *radıyallahu anh* çıkmış ve mescidin çevresindeki arsaları satın alarak Mescid-i Nebevi'nin genişletilmesini sağlamıştı.

6. Tirmizi

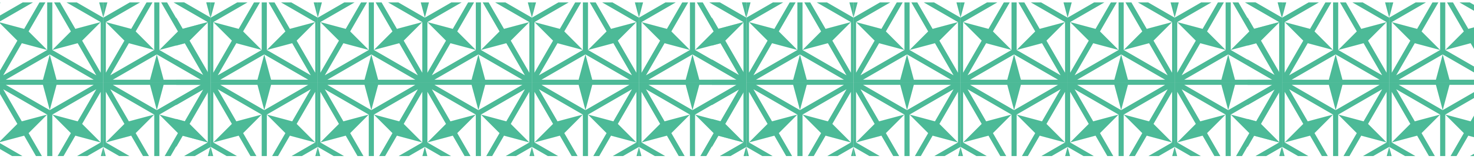
Saydığımız tüm bu fedakârlıklar, hep bu sahabilerin ticaret yapmaları neticesinde elde ettikleri maddi güç sayesinde olmuştu. Eğer onlar bu maddi imkânlara sahip olmasalardı, bu büyük kulluk amellerini ortaya koyabilirler miydi?

Onlar ticaretle uğraştılar, çarşı pazarlarda alıp-sattılar, bağlarında bahçelerinde ter akıttılar ve bu şekilde cennetin en güzel yeri olan Firdevs'in, çalışarak nasıl kazanılacağını fiilen bizlere gösterdiler. Eğer onlar ticaret ve benzeri geçim vasıtalarıyla cennetin nasıl kazanılacağını bizlere göstermeselerdi, bizler –özellikle de bin bir garabetle dolu şu acîp çağda– bu uğraşlarla da cennetin elde edilebileceğini akıllarımızla idrak edebilir miydik?

Onlar ticaretle uğraştılar, çarşı pazarlarda alıp-sattılar, bağlarında bahçelerinde ter akıttılar ve bu şekilde cennetin en güzel yeri olan Firdevs'in, çalışarak nasıl kazanılacağını fiilen bizlere gösterdiler. Eğer onlar ticaret ve benzeri geçim vasıtalarıyla cennetin nasıl kazanılacağını bizlere göstermeselerdi, bizler –özellikle de bin bir garabetle dolu şu acîp çağda– bu uğraşlarla da cennetin elde edilebileceğini akıllarımızla idrak edebilir miydik?

Asla!

Bilakis ümitsizliğe kapılır ve iç âlemimizde bunca günah yüküyle cennete nasıl namzet olacağımızın cevabını bulamazdık. Bu da bizi –Allah korusun– ye'se

sevk ederdi. Neticesinde de helak olur giderdik... Ne var ki Allah, çalışmakla da rızasının kazanılabileceğini biz kullarına gösterdi.

• Bir keresinde Fudayl bin İyad *rahimehullah*, Abdullah İbni Mübarek'e *rahimehullah*:

— Sen bize zühdü, az ile yetinmeyi ve ihtiyaç kadarını elde etmeyi emrediyorsun, biz ise senin ticaret malları getirdiğini görüyoruz; bu nasıl oluyor? diye sual etmişti.

Bunun üzerine İbni Mübarek *rahimehullah*:

— *'Ey Ebu Ali! Ben bunu ancak yüzümü (utanç verici şeylerden) korumak, haysiyetimi muhafaza etmek ve Rabbime itaate yardımcı olmasını sağlamak amacıyla yapıyorum, diyerek cevap verdi.'*

Bu cevabı alan Fudayl *rahimehullah*:

— Ey *'Mübarek'in oğlu! Eğer becerebilirsen bu ne güzel bir şeydir! diyerek kendisini taltif etti.'* [7]

• Seleften birisi şöyle anlatır: *'Ben tarladan geliyordum. Muaviye bin Kurre (Bu zâtın dedesi sahabidir ve hadis ilminde hatırı sayılır bir konuma sahiptir.) ile karşılaştım. Bana:*

— Ne yaptın? diye sordu.

Ben:

— Ailem için şunu şunu satın aldım, dedim.

— Helal yolla mı bunları aldın? diye sordu.

— Evet, dedim.

Bunun üzerine şöyle dedi:

— Senin yaptığın işi yapmam, benim için geceyi kıyamla, gündüzü de oruçla geçirmemden daha sevimlidir.' [8]

O neslin insanları helal rızık temini için çabalamayı gündüz oruç tutmaya, geceleri de teheccüd namazı kılmaya tercih ediyor ve bu şekilde helal lokma peşinde olan insanları teşvik ve taltif ediyorlardı.

Sen bu tür rivayetler üzerinde düşünerek, uğraştığın helal ticaretin öyle toplumumuz tarafından algılandığı gibi basit bir şey olmadığını anlamış olmalısın.

7. *Siyeru A'lâmi'n Nübela, 8/387.*
8. *Sıfatu's Saffe, 3/182.*

Sen, helal rızık temini için koşuşturman nedeniyle gündüzlerini oruç, gecelerini de kıyamla geçiremesen de, sırf bu işin nedeniyle Allah'ın razı olacağı bir amel ortaya koyduğunun bilincinde ol ve asla işini basite alma. İbadet ehli insanlar gibi olamadığını düşünme. Hiç şüphen olmasın ki, eğer çoluk çocuğuna helalinden lokma götürme çabası seni gece ibadetinden alıkoyuyorsa, senin bu çaban –biiznillah– sana gece ibadeti kadar ecir kazandıracaktır.

Burada sana fayda vereceğini umduğumuz güzel bir nükteye temas edelim. Bilindiği üzere Rabbimiz, Müzzemmil suresinin ilk ayetlerinde Rasûl'e geceleri kalkıp kıyam etmesini, namaz kılmasını ve Kur'ân okumasını emretmişti. Rasûlullah Efendimiz de *sallallahu aleyhi ve sellem* Allah'ın bu emrini harfiyen yerine getirerek geceleri kıyama durmuş ve uzun uzun namaz kılarak Rabbinin emrini icra etmişti. Onu gören müminler de, tıpkı onun gibi gecelerini bu saydığımız ibadetlerle ihyâ ettiler. Onların bu şekilde geceleri ibadete yöneldiğini ve uzun uzun kıyamda durup Kur'an okuduklarını gören Rabbimiz, şöyle buyurarak yüklerini biraz olsun hafifletmek istedi:

"Şüphesiz Rabbin, senin ve beraberinde bulunanlardan bir topluluğun gecenin üçte ikisinden biraz az, yarısı ve üçte biri kadar vakit içinde kalktığını biliyor..."

"...Artık, Kur'an'dan kolayınıza geleni okuyun..."

Daha sonra bu kolaylığı neden sağladığının gerekçesini şu ifadeleriyle ortaya koydu:

"...Allah, içinizden hastaların olacağını, diğerlerinin Allah'ın lütfundan rızık aramak üzere yeryüzünde dolaşacaklarını ve diğer bazılarının da Allah yolunda savaşacaklarını şüphesiz bilmiştir..." [9]

Dikkat ederseniz Rabbimiz burada üç sınıf insan zikretmektedir:

1. Hastalar,

2. Çoluk çocuğuna rızık götürebilmek için yollara düşen helal lokma talipleri,

3. Allah yolunda cihad eden mücahidler.

Rabbimiz adeta bu üç sınıf insanın, içinde bulundukları durum nedeniyle Peygamberimiz ve ashabı gibi geceleri ibadetle geçiremeyecekleri için bir nevi

9. *73/Müzzemmil, 20*

Ömer gibi bir şahsiyet Rabbinden ya kendi yolunda şehid olarak ölmeyi ya da çoluk çocuğunun rızkını temin ederken can vermeyi istiyor!
İnanın birisi bize gelse ve: 'Ben çoluk çocuğumun rızkını temin ederken can vermeyi istiyorum' dese, biz adamı bir çırpıda ya 'mal sevdalısı' olmakla ya da 'dünyaperest'likle yaftalarız!

gece kıyamından muaf olabileceklerini îma etmektedir. Yani eğer sen hastaysan veya çoluk çocuğuna helal rızık götürebilmek için yollara düşmüş biriysen ya da Allah yolunda cihad eden bir mücahidsen, bu durumda geceleri ibadet etmeyebilirsin! Çünkü senin içinde bulunduğun durum ve hâl, Allah katında gece kıyamı kadar değerlidir. Sen bu hâlinle, geceleri Allah'ın huzurunda ayakta duran Müslümanlarla –biiznillah– eş değerdesin!

Evet kardeşim! İşte helal yollarla rızık temini bu kadar önemlidir ve hakiki kulluğa mani olması şöyle dursun, aksine gerçek kulluğun ta kendisidir!

Neden biliyor musun?

Çünkü bir kulun, rızkını helal olmayan yollarla temin ettikten sonra gündüz oruç tutmasının, geceleri sabahlara kadar teheccüd kılmasının veya secdelerde yalvara yakara Allah'a dua etmesinin –midesine haram girdiği müddetçe– Allah katında hiçbir kıymeti harbiyesi yoktur. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurur ki:

"Bir kimse Allah yolunda uzun seferler yapar. Saçı başı dağınık, toza toprağa bulanmış vaziyette ellerini gökyüzüne açarak: 'Yâ Rabb! Yâ Rabb!' diye dua eder. Hâlbuki onun yediği haram, içtiği haram, giydiği haramdır ve haram ile beslenmiştir. Böyle birisinin duasına nasıl icabet edilsin ki?" [10]

Sen, bu hadiste anlatılan insan tiplemesinden olmamak için çalışıyor, çabalıyorsun. Bu da seni günümüz şartları gereği belki de birçok nafile ibadetten mahrum bırakıyor. Ama seni temin ederiz ki, sen sadece bu sebeple nafile ibadetlerden mahrum oluyorsan –niyetini bozmadığın sürece– bu sana nafile ibadet sevabı kazandıracaktır. Bunu, bu yazı silsilesi içerisindeki delillerden rahatlıkla öğrenebilirsin. Yeri geldikçe zaten biz bu noktaya dikkat çekmeye çalışacağız.

Ey ticaretiyle helal lokma peşinde koşuşturan kardeşim! Burada son olarak Ömer'in *radıyallahu anh*, kalbinin ta derinliklerinden söylediğine inandığımız müthiş bir sözünü aktarmak ve bunun ile de yazımızı noktalamak istiyoruz. Bu rivayet üzerinde sakin kafayla birazcık düşündüğünde, bizim helal ticaretin önemine dair söylemiş olduğumuz şeylerin doğruluğunu anlamış olacaksın. Ömer *radıyallahu anh* der ki: *'Allah, kendi yolunda öldürülmekten sonra bana, (çoluk çocuğum için) yeryüzünde rızık peşinde koşarken devemin iki semeri arasında ölmekten daha sevimli bir ölüm yaratmamıştır.'* [11]

Subhanallah!

Ömer gibi bir şahsiyet Rabbinden ya kendi yolunda şehid olarak ölmeyi ya da çoluk çocuğunun rızkını temin ederken can vermeyi istiyor! İnanın birisi bize gelse ve: *'Ben çoluk çocuğumun rızkını temin ederken can vermeyi istiyorum'* dese, biz adamı bir çırpıda ya *'mal sevdalısı'* olmakla ya da *'dünyaperest'*likle yaftalarız!

Allah için söyleyin, böyle yapmaz mıyız?

10. Müslim

11. Mevsûatu İbni Ebî'd Dünyâ, 7/450.

İşte Müslüman bir tacir olarak senin kendine düzgün bir program yaparak boş kalan vaktini değerlendirmen ve bu zamanını gerek kitap okuyarak, gerekse ders dinleyerek geçirmen gerekir. Sakın ha bunca nimetten sonra mazeretler üretmeye kalkışma, zira elindeki nimetler bütünüyle mazeretleri ortadan kaldıracak niteliktedir.

Oysa Ömer *radıyallahu anh* gibi şehadet sevdalısı bir insan *'Şehid olamazsam bari helal rızık temini için çabalarken canımı al'* diye Rabbine yalvarmıştır.

Yani Ömer'in gözünde alnı terli olarak ölmek, şehidlikten sonraki en değerli ölümdür. Bunun için de Rabbinden, şayet şehidlik nasip etmeyecekse, hiç olmazsa alnının teri ile canını almasını istemiştir.

Şimdi Allah için soruyoruz: Hangimiz helal ticareti böyle değerli ve faziletli bir amel olarak kabul ediyorduk?

Hangimiz bu şuurdaydık?

Rabbimize hamd olsun ki, O bize bu kutlu insanların rehberliğinde gerçek faziletlerin ne olduğunu öğretti. O'ndan, bu faziletleri güzelce idrak etmeyi ve bunlardan nasipdâr olmayı bizlere kolay kılmasını istiyoruz.

Lakin hemen altını çizelim ki, faizin ve haramın cirit attığı şu toplumda böylesi bir ticaret çevirmek, hiç şüpheniz olmasın ki Allah yolunda can vererek şehid olmak kadar zordur. Bunun böyle olduğuna çarşı-pazarlarda iş yapan herkes şahittir.

Yirmi birinci yüzyılın Müslüman taciri olarak meydanda duran sen muvahhid kardeşimizi, Ömer'in *radıyallahu anh* sözünü uzun uzun düşünmeye davet ediyor ve bu nasihatten bir hisse çıkarmanı öğütlüyoruz.

Ticaretimiz Dinimizi Öğrenmemize de Mani Değildir

Bazı kardeşlerimizin, ticaretin müttakice bir kulluğa mani olduğunu düşündüklerini söyledik ve bunun yanlış olduğunu elimizden geldiğince izah ettik. Bazıları da bunun farklı bir boyutunu tasavvur ediyor ve ticaretin dini öğrenmeye, ilim tahsiline veya İslam'ı delilleriyle güzelce bilmeye mani olduğunu zannediyorlar. Bu, salt bir zandır ve mutlaka düzeltilerek zihinlerden def edilmesi gerekmektedir. Tamam, her ne kadar ticaretle meşgul olan bir kimse, meşguliyetlerinin fazlalığı dolayısıyla ideal anlamda bir ilim talebesi olamasa da, en azından dinini, akidesini ve ilmi hâlini delilleri ile öğrenecek kadar ilim tahsil edebilir. Yine Allah'ın Kitabını ve Rasûlü'nün Sünnetini bir Müslümandan istenen oranda anlayıp fıkhedecek kadar bir birikim yapabilir. Bunları yapamıyorsa hiç olmazsa dinini düzgünce yaşayacak ve etrafındaki insanlara doğru bir şekilde tebliğ edecek kadar zaruri malumatları elde edip öğrenebilir. Yani kültürlü bir Müslüman olabilir. Bu saydıklarımız, inanın, bir tacir için asla zor şeyler veya imkânsız şeyler değildir. Sadece bu noktada yapması ve dikkat etmesi gereken birkaç şey vardır. Bunlara dikkat ettiğinde kısa sürede bilgili bir Müslüman olması içten bile değildir. Şimdi bunları kısaca birkaç madde hâlinde şu şekilde sıralayabiliriz:

1. Vakti güzel değerlendirmenin yollarını bilmeli,

2. Zamanı katleden boş iş ve boş konuşmalardan kendisini alıkoymalı, bunun yollarını öğrenmeli,

3. Kendisini meşgul eden eli boş, gönlü hoş, gereksiz ve lüzumsuz insan tiplemeleriyle arasına belirleyici bir mesafe koymalı, asla bu noktada gevşek davranmamalı,

4. Hayatına bir program yapmalı ve iş yerinde kendisine kalan vakitlerini bu program çerçevesinde değerlendirmeli,

5. Hayatını programlı yaşamış, vaktin değerini bilmiş ve zamanlarını çok iyi değerlendirmiş salih kimselerin ve meşhur âlimlerin hayat hikâyelerini bol bol okumalı. Mesela, bu bağlamda Hanbelî fakihlerin-

den Abdurrahman İbnu'l Cevzi'nin, Şeyhu'l İslam İbni Teymiyye'nin, İbni Akîl el-Hanbeli'nin ve Şafiilerden İmam Nevevi'nin zamanı güzel kullanmayla alakalı kıssaları okunabilir. Ama bu noktada bizce en faydalı olanı Abdulfettah Ebu Ğudde'nin kaleme aldığı ve *'İslam Âlimlerinin Gözüyle Zamanın Kıymeti'* ismiyle Türkçeye çevrilen nefis eseri mütalaa etmektir. Bir insan bu değerli eseri okuyup, içerisinde âlimlerin zamanı nasıl yönettiklerini görünce ömründen nice güzel anları har vurup harman savurduğunu anlayacak ve için için zayi olan ömrüne âh çekecektir. Lakin zararı yok; zira *'zararın neresinden dönülürse kârdır'* fehvasınca bundan sonraki süreç güzel değerlendirilerek boşa geçen zamanlar telafi edilebilir.

Bugün, Allah'a hamd olsun ki ilim vasıtaları bir hayli fazlalaşmış, bilgiye ulaşmanın yolları oldukça kolaylaşmıştır. Bir insan yeter ki ilme ulaşmak istesin, artık eski çağlarda olduğu gibi onun önünde alıkoyucu engeller yoktur. Örneğin, âlimlerin ayağına gitmek için uzun yolculuklara çıkmaya ihtiyaç yoktur. Artık âlimler internet aracılığıyla veya bilgisayar vasıtasıyla dinleyicilerin ayağına gelmektedir! Hem de istedikleri zaman dinlemek, istedikleri zaman durdurmak gibi bir kolaylıkla!

Yine eski zamanlarda dersler sadece bir yerde yapılır ve ilim halkaları orada oluşturulduğu için insanlar mecburen o mekâna gitmek durumunda kalırlardı. Ama şimdi böyle değil. Artık ses oynatıcılarla ilim her yere gelmekte, istenilen mekânda ilim dinlenilebilmektedir.

Ve yine önceki dönemlerde kitap bulmak en zor ve en meşakkatli işlerdendi. Âlimlerimiz bir kitap bulabilmek için diyar diyar gezer ve ancak bu sayede istedikleri esere ulaşırlardı. Esere ulaşsalar bile, ona sahip olamazlar, onu çoğaltıp kendilerine de bir nüsha çıkarttırmak için uzun bir süre istinsahçıların yazmasını beklerlerdi. Bu da bir kitabı elde etmek için belki bir yıla, belki de yıllara mâl olurdu. Ama şimdi böyle değil! Artık kitaplar sanal ortamlarda bile hizmete sunulmakta, insanlar okusun diye bedava ve ücretsiz yayınlanmaktadırlar. Yeter ki insan okumak istesin...

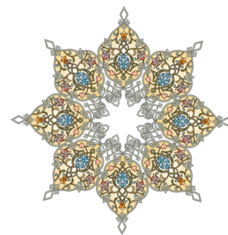
İşte Müslüman bir tacir olarak senin kendine düzgün bir program yaparak boş kalan vaktini değerlendirmen ve bu zamanını gerek kitap okuyarak, gerekse ders dinleyerek geçirmen gerekir. Sakın ha bunca nimetten sonra mazeretler üretmeye kalkışma, zira elindeki nimetler bütünüyle mazeretleri ortadan kaldıracak niteliktedir. Bunca nimetten sonra Allah'ın huzurunda mesul olmayacağının garantisi ne? Sen mazeret üretmek yerine güzelce öğrenmenin yollarına bak, ticaretini kendisiyle cennet kazanılan bir vasıtaya çevir.

Şunu hiçbir zaman aklından çıkarma ki, bizim şanlı ilim tarihimiz, ilmin gerçek tâlibi oldukları hâlde hayatlarını ticaretle geçirmiş tüccar âlimlerle doludur. Onlar tüm çağların en büyük âlimleri oldukları hâlde ticaretle meşgul olmuşlar ve asla ticaretlerini ilim tahsiline mani görmemişlerdir. Örnek istiyorsan Abdullah İbni Mübareklere, Ebu Hanifelere, Muhammed İbni Sirinlere, Süfyan-ı Sevrilere ve onlar gibi ticaretle ilmi mezcetmiş âlimlere bakman yeterlidir. Onlardan kimisi ya bezzâzdır (kumaşçı), ya zeyyâttır (yağcı), ya cessastır (kireççi), ya da sabbâğdır (boyacı). Ama tüm bu sanatlarına rağmen ilim tahsilinden vazgeçmemişler, para kazanmayla ilmi bir arada götürmüşlerdir.

Sen de bu salih insanlar gibi, muhtaç olmamak, el açmamak ve insanlara mendil sallamamak için çalışacak; ama bunun yanında dinini ve dinin ilkelerini öğrenmekten de geri kalmayacaksın. Bu iki şeyi bir araya getirebiliyorsan ne mutlu sana! Allah emeğini yağlı, ilmini mübarek kılsın!

Rabbimiz izin verirse bir sonraki yazımızda ticaretle alakalı önemli başlıklarla sana nasihat etmeye devam edeceğiz. Bu yazı silsilesinin faydalı olacağını düşünüyoruz. Rabbim yazmayı ve amel etmeyi kolaylaştırsın. Bir sonraki yazımızda buluşmak dileğiyle, fî emânillâh...

Tebuk Gazvesi Üzerine Birkaç Değerlendirme

Özcan YILDIRIM
ozcanyildirim@tevhiddergisi.net

Amelî veya siyasi nifak öyle bir hastalıktır ki, kişide az bir parçanın bulunması ve tedavi edilmemesi hâlinde tevellüd eder/çoğalır. Dolayısıyla karşısındakini suikaste, öldürmeye kadar götürebilir. O gün vahye canlı canlı şahitlik eden hastalıklı kalpler, Allah'ın Nebisi'ni öldürmeye yeltenebiliyorsa, bugün sıradan birine karşı bunun yapılabilmesi evveliyatla tabiidir.

Allah'a hamd, Rasûlü'ne salât ve selam olsun...

Yazı dizimizde bugüne kadar Allah Rasûlü zamanındaki nifak hareketlerinin hamleleri ve bunlar hakkındaki değerlendirmelerinden bahsediyorduk. Yazımızın bundan sonraki kısımlarında Tebuk, Mescid-i Dırar, İbni Ubeyy'in ölümü üzerine değerlendirmeleri ele alacağız inşaallah.

Allah Rasûlü'nün hayatının son dönemlerindeki nifakın durumuna baktığımızda, bu hareketin zirveye çıktığına şahit oluruz. Bu bağlamda Tebuk Gazvesi'nde yaşanan hadiseler nifakın ne denli şenî/çirkin boyutlara geldiğini bizlere göstermektedir. Tebuk Gazvesi ile başlayan, Mescid-i Dırar olayı ve İbni Ubeyy'in ölümüyle devam eden süreçte aktardığımız hâdiselerin önemli yerlerini başlıklar hâlinde ele almaya çalışacağız inşaallah.

1. İmtihan Vesilesi Olan Zor Günlerde Nefsimizi Zorlamak

Tebuk Gazvesi'ni diğer seferlerden ayıran birçok özellik vardır. Tebuk, sadıklarla yalancıları, samimi olanlarla kof söylem sahiplerini, ahiretin evlatları ile dünyanın evlatlarını, imanını amelleriyle ispat edenlerle nifakı sahiplerini açığa çıkaran bir gazve idi.

Tebuk gazvesi, münafıkların bütün rezilliklerini ortaya döken *'Fadıha Gazvesi'*; müminlerin imanında imtihan edildikleri sıcak günlerde uzun bir yolculuk açısından *'Zorluk Zamanı'*; malları ve canları ile imtihan edilmeleri açısından da *'Zorluk Ordusu'* idi.

Evet, Tebuk her kesimin ağır bir sınavdan geçirilişi idi. Yol uzundu, mevsim sıcağın zirvesini zorluyordu, meyvelerin çıkışı, hasat zamanı ve ağaçların gölgesinde kalmanın iştah kabarttığı bir zaman dilimiydi. Tüm bunları bilen Komutan, onların hiçbirisinin geride kalmaması gerektiğini söylemişti.

Burada dikkat çeken asıl nokta ise süreklilik arz eden bir fiilin bir anda zorluğa dönüşmesi idi. Sahabenin hayatı mücadele içerisinde geçmişti. Daima bir sefere çıkıyorlar, mallarını ve canlarını bu uğurda gözlerini kırpmadan feda ediyorlardı. Cihad haddi zatında ağır bir amel olmasına rağmen onlarda bu amel daimi bir hâle gelmişti ve mu'taddı! Fakat Allah alışılagelmiş bu ameli bazılarına ağırlaştırmıştı. Sadık olanlar ile sadık olmayanları birbirinden ayırmak için aynı amelin cinsinden daha zor olanını onlara sunmuştu.

Burada zihnimize kendi mücadele sahamızdaki amellerimiz takılmalıdır. Zaman olur en ağır işler gözümüzde küçücük hâle gelir ve üstesinden gelebiliriz. Zaman olur aynı iş bize ağır bir musibet gibi gelir.

Örneğin, ilim talebesinin rutin yaptığı eğitim çalışması, bir vakit olur gözünde çok büyür ve o işin altında ezilir. Ya da bir yapının içerisinde hizmet eden bireye çerez misali gördüğü ve gözünü kırpmadan yaptığı daimi bir iş Everest'e tırmanmak gibi gelebilir. Dün *'hoşuna gitmediği'* meselelerde, erdemli bir bireyin tavrını ortaya koyarken, başka bir gün aynı mesele veya daha küçük bir mesele iç dünyasında yıkıcı depremler meydana getirebilir. Bir vakit menkul ve gayrimenkul değerlerini ortaya koyup *'acaba'* dahi demeyenler, başka bir vakitte *'çöpünü dahi verse büyük bir iş yapmıştır'* denilecek bir hâle gelebilir...

Bazen yapacağımız işler ve yükümlülükler ağır olur, buna rağmen bize hafif gelir ve yapabiliriz. Bazen Allah bizden o kuvveti çekip alır, işi ağırlaştırır ve dün hafif olan bir iş öyle bir ağır hâle gelir ki buna takatimiz kalmaz.

İşte bu dönemler imtihandır. Yoldan sapmamak, ilkeleri çiğnememek, en azından verilen sözlerin en asgarisini yerine getirmek bireye yakışık kalır. Fakat bu dönemlerde kişi vahyin gösterdiği ilkeler ile hareket etmekten ziyade, şeytanla veya şeytanlaşmış insanların halkasına sapmaya başlarsa, ileride geçmişine *'ah vah'* edip pişman olacağı amelleri yapmış olur. Bunun için de bu imtihan dönemlerinde ortaya koymamız gereken ameller için nefsimizi zorlamamız gerekmektedir. Zaten akıllı kişi de içinden veya demirci körüğünü taşıyan arkadaşından gelen sese değil, edinmiş olduğu salih arkadaşlarının sesine kulak verendir.

2. Bazı İşlerin Özel Kişilerle Yapılması, Diğerlerine Güvenmemek Anlamına Gelmez

Allah Rasûlü'nün *sallallahu aleyhi ve sellem* Tebuk Seferi'nden önceki tüm seferlerde gideceği yönü önceden ashabına anlatmamasının siyasi, askerî ve ahlaki boyutları vardır. Yani sadece askerî taktik yönü değil, diğer yönleri de ele alındığında ortaya en güzel ahlaka sahip bir Peygamberin, muazzam öğretileri çıkmaktadır.

Allah Rasûlü'nün önceki seferlerde gidilecek yön ve hedefi söylememesi, başta düşmanları şaşırtan bir hamle olmuştur. Çünkü varılacak hedefi bilen düşmana ani baskın yapılamayacak ve hazırlık yapmalarına zemin hazırlayacaktır. İşin askerî boyutunu daha da açabiliriz. Fakat aslında bizi burada daha çok ilgilendiren durum, Allah Rasûlü'nün bu hamlesini şer'i siyaset kapsamında değerlendirip, içerisinde bulunduğumuz İslami mücadele sahasında bir yol çizmektir.

Allah Rasûlü'nün burada sahabeden gideceği yeri gizlemesi çok dikkat çekicidir. Kendi ashabı, beraber canını dişine taktığı yoldaşları, davaya harcadıkları mesaisi daima beraber olan güzide arkadaşlarından bir durumu gizliyordu. Halbuki onlara herşeyini gözünü kırpmadan emanet ediyordu. Peki nasıl olur da yapılacak seferin yerini söylemezdi onlara? Onlar hain miydi? Onlar casus muydu? Onlar münafıklarla kulis yapıp, devlet yönetimi sırlarını götürüp getiren miydi? Bunların hiçbirisi değildi!

İslami sahada bir iş yapıldığında bazılarına söyleyip bazılarına söylenmemesi, birçok Müslüman kardeşimiz tarafından yanlış anlaşılmaktadır. Başka bir deyişle, herkese kendisini ilgilendiren meseleler verilip, kendisini ilgilendiren meselelerin dışına çıkılmaması söylendiğinde, bazıları bunu güvenmeme olarak algılayabilmektedirler. Halbuki bu yanlış bir çıkarımdır. Zira İslami bir çalışma çeşitlilik arz etmektedir. Her alanın da kendine has bilgi düzeyinde mahremiyetleri bulunabilmektedir. Söz konusu çalışma alanında ilgili olmayan kişilerin bu bilgileri bilmesinin dünyevi olarak bir faydası olmadığı gibi, kişide gereksiz ve bulanık bir gündem oluşmasına da sebebiyet verebilir.

Kişiye sadece onu ilgilendiren mesele hakkında malumat verilmesi, bunun dışında herhangi bir alanda bir bilginin gizli tutulması ona güvenmemek anlamını taşımaz. Bilakis, onun dünya ve ahiretine olumsuz etki edecek bir durumu ondan uzaklaştırmaktır. Çünkü edinilen her bilgi sahibine aynı zamanda bir yüktür!

Bugün İslami sahada bulunan temel problemlerden bir tanesi de budur dersek mübalağa etmiş olmayız. *'Herkesin her meseleden haberinin olması'*, *'herkesin her meselede söz sahibi olması'*, *'her bilginin Müslümanların kamuoyuna teşhir edilmesi'* ve daha bir çok cümle ile tanımlayabileceğimiz çarpık ve yanlış cemaat anlayışı, bugün hâlihazırda revaçtadır ve buna karşı Müslümanlar müteyakkız değillerdir. Bu da Rasûlullah'ın *sallallahu aleyhi ve sellem* sünnetinden ve ashabını terbiye ettiği bu öğretiden uzak olunduğumuzun göstergesidir.

Kişinin dünya ve ahiretini direkt ilgilendiren ve toplumun terbiyesi amacını güden bu nebevi öğreti, bir çoğumuz tarafından hafife alınıp, yaşantımızda göz ardı edilebilmektedir. Davanın bize yüklediği kısmı omuzla(ya)madan başka işler hakkında bilgi sahibi olmak, o bilgiyi ömür törpüsü hâline getirmek, olsa olsa hüsranda olan kişilerin kendisini kandırmasıdır. Ayrıca yıllarını *'kıl-u kâl'* gibi bilgi kirliliği ve bilgi çöplüğünde harcayanların temiz havayı soluyanları ve onların sözlerini anlayabilmeleri de imkansızdır.

3. Büyük Olan Dava, Büyük Fedakarlıklar İster

Tebuk Gazvesi'nin hazırlık sürecinde yaşanan hadiselere bakıldığında sahabenin bu noktada İslam davasına ne kadar sadakatle bağlı olduğunu müşahede etmekteyiz.

Abdurrahman İbni Hubab, Osman'ın yaptığı harcamadan (infaktan) bahsederken şöyle diyor:

"Rasûlullah Usret (güçlük) Ordusu'na infak etmeyi teşvik erken ben onun yanında hazır bulundum. Osman ayağa kalktı ve 'Ya Rasûlallah! Hasırıyla, semeriyle ve bütün alet ve edevatıyla yüz deve bana ait.' dedi.

Sonra Rasûlullah yine orduya infak etmeye teşvik etti. Osman İbni Affan yine ayağa kalktı ve 'Ya Rasûlallah! Allah yolunda hasırıyla, semeriyle ve bütün alet ve edevatıyia Iki yüz deve bana ait.' dedi.

Rasûlullah yine orduya infak etmeye teşvik etti. Osman İbni Affan yine ayağa kalktı ve 'Ya Rasûlallah! Allah yolunda hasırıyla, semeriyle ve bütün alet ve edevatıyla üç yüz deve bana ait.' dedi. Rasûlullah'ın minberden inip şöyle dediğini gördüm: 'Bundan sonra Osman'ın işleyeceği (kötü) ameller kendisine zarar vermez! Bundan sonra Osman'ın işleyeceği (kötü) ameller kendisine zarar vermez.' " [1]

Yine Osman'ın *radıyallahu anh* yaptığı mali harcamaların karşılığının ne denli büyük olduğu Abdurrahman bin Semure'nin rivayetinde karşımıza çıkmaktadır:

"Rasûlullah zorluk ordusunu hazırladığı bir anda Osman elbiselerine koyduğu bin dinar ile geldi. Rasûlullah o dinarları elleriyle karıştırıp: 'Bugünden sonra Affan oğlunun işleyeceği ameller ona zarar vermez!' buyurdu ve bu sözü defalarca tekrarladı." [2]

Başka bir örnek de Ömer'in ve Ebu Bekir'in *radıyallahu anhuma* tasaddukudur. Ömer malının yarısını infak etti. Bununla da Ebu Bekir'i geçeceğini düşünmüştü. Kendisi bu olayı şöyle anlatır:

"Rasûlullah bir gün bize infakta bulunmamızı emretti. Bu da malımın çok olduğu bir zamana denk geldi. Ben kendi kendime: 'Hiçbir gün infakta Ebu Bekir'i geçemedim. Fakat bugün onu geçeceğim.' dedim ve malımın yarısını getirdim. Rasûlullah: 'Ailene ne bıraktın?' diye sordu. Ben de: 'Getirdiğimin mislini' diye cevap verdim. Ebu Bekir ise malının tümünü getirdi. Rasûlullah ona: 'Ailene ne bıraktın?' diye sorunca Ebu Bekir: 'Allah'ı ve Rasûlü'nü bıraktım' diye cevap verdi. Bunun üzerine kendi kendime: 'Artık hiçbir şeyde seninle yarışamam' dedim." [3]

Abdurrahman bin Avf da zorluk ordusunu donatmak için malının yarısı olan iki bin dirhemi infak etmiştir. Ayrıca Abbas bin Abdulmuttalib, Talha bin Ubeydullah, Muhammed bin Mesleme ve Asım bin Adiyy gibi bazı sahabeler de büyük infaklarda bulunmuşlardır.

Bir de fakir Müslümanlar vardı. Onlar da hayâ ederek güçleri yettiği infakları verdiler. Bundan dolayı da nifak ehlinin alaylarına hedef oldular. Ebu Ukeyl iki avuç hurma getirdi. Diğer sahabe de iki avuçtan biraz

---

1. *Ahmed, Tirmizi.*
2. *Ahmed, Tirmizi.*
3. *Ebu Davud, Tirmizi*

Fedakarlığın temelinde sadakat yatar. Sadakat olmadığında yapılan fedakarlık suni ve geçicidir. Fakat hakikatinde sadakat olan fedakarlık ise kalıcıdır. Allah kişiyi bazen fedakarlık yapmaya muvaffak kılmayabilir.
Kişinin imkanları daralır, tıpkı infak edemeyen ve sadakatlerine Allah'ın şahitlik ettiği sahabeler gibi olabilir. Burada kişi, ümmetin yitik sermayesi olan sadakatini muhafaza edebiliyorsa, şartlar ne olursa olsun kazançtadır.

daha fazla getirdi. Bu sebeple münafıklar onlarla alay ederek *'Bunun sadakasına Allah'ın ihtiyacı yoktur'* dediler. Münafıkların bu alayı üzerine de ayet indi:

"Sadakalar hususunda, müminlerden gönüllü verenleri ve güçlerinin yettiğinden başkasını bulamayanları çekiştirip onlarla alay edenler var ya, Allah işte onları maskaraya çevirmiştir. Ve onlar için elem verici azap vardır." [4]

Münafıklar, zengin Müslümanları riyakarlıkla suçluyor, fakir Müslümanların da verdikleri sadakalarıyla alay ediyorlardı.

Bir başka tablo ise, cihada çıkmak için gerekli maddi hazırlığı bulamayan fakir Müslümanlara aitti. Onlar cihada çıkamamanın üzüntüsünü yaşamışlardı.

Bunlardan biri de Vasile ibni Eska'dır. Kendisi şöyle anlatmaktadır:

"Tebuk Gazvesi'ne çıkmamız için Rasûlullah çağrıda bulunduğu zaman aileme gittim. Geri geldiğimde Rasûlullah'ın sahabelerinden bir grup çıkmıştı. Medine'de avazımın çıktığı kadar: 'Ganimetten bana düşecek pay beni bindiren kimseye olsun!' diye bağırdım. O sırada Ensar'dan yaşlı bir adam: 'Seni nöbetleşe taşımak ve yiyeceklerinin de bizden olması şartıyla payın bizim olsun.' dedi. Ben de: 'Tamam.' dedim. Yaşlı adam: 'O hâlde, Allah'ın bereketiyle yürü.' dedi. Ben en hayırlı bir arkadaşla yola çıktım. Allah ganimeti bize nasip edince çok sayıda deve benim payıma düştü. Ben o develeri sürdüm ve Ensar'dan olan yaşlı adamın yanına getirdim. Adam kaçtı, bir heybenin üzerine oturdu ve 'Onları geriye doğru sür.' dedi. Sonra da: 'Onları bana doğru sür.' dedi. Bunun üzerine Vasile İbni Eska şöyle dedi: 'Senin şu develerinin çok iyi develer olduğunu görüyorum. Bunlar, sana şart koştuğum ganimettir.' Yaşlı adam: 'Ey yeğenim' Develerini al. Biz senin payın dışında başka şeyi kastettik' dedi" [5]

Başlarını Ebu Musa El-Eş'ari'nin *radıyallahu anh* çektiği Eş'ari kabilesi, cihada çıkabilmek için Peygambere gelip binek istediler. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* kendilerine verecek binek bulamadı. Ancak kısa bir zaman geçtikten sonra üç deve bulabildi ve onlara verdi.

Hastalıktan veya maddi imkansızlıktan dolayı cihada çıkamayan zayıf Müslümanlar üzüntüden ağladılar. Onlar hakkında da şu ayetler indi:

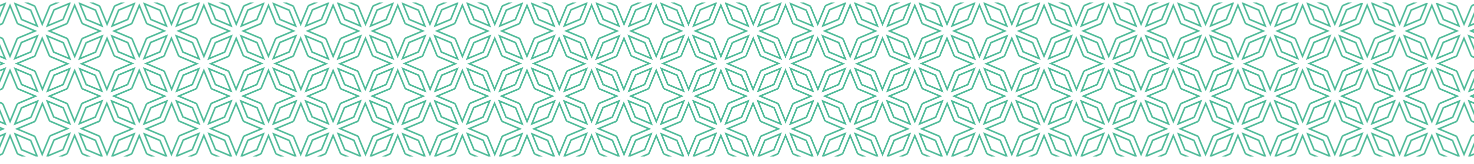
"Allah ve Rasûlü için (insanlara) öğüt verdikleri takdirde, zayıflara, hastalara ve (savaşta) harcayacak bir şey bulamayanlara günah yoktur. Zira iyilik edenlerin aleyhine bir yol (sorumluluk) yoktur. Allah çok bağışlayan ve çok esirgeyendir. Kendilerine binek sağlaman için sana geldiklerinde: Sizi bindirecek bir binek bulamıyorum, deyince, harcayacak bir şey bulamadıklarından dolayı üzüntüden gözleri yaş dökerek dönen kimselere de (sorumluluk yoktur)." [6]

Manzara gerçekten insanı hayretler içerisinde bırakıyor. Bir tarafta her şeyini verenler, bir tarafta vermek isteyip imkanı olmadığından üzülenler, bir tarafta verip de verdiklerinden ötürü alay edilenler, bir tarafta da keyfinden dolayı İslam davasını sıraya dahi koyamayanlar… Bu tarihi tabloda düşünenler için açık ibretler var!

4. 9/Tevbe, 79

5. Ebu Davud

6. 9/Tevbe, 91-92

Bu manzara bağlamında seçkin nesil olan sahabeye baktığımızda, o gün zihinlerdeki düşünceleri yaşanabilir birer örnek hâline dönüştürdüklerini görürüz. Onların, okunduğunda insanın hafsalasını zorlayan bu fedakarlıklarını, kültür seviyemizi ilerleten bir bilgi, veya tarihi bir vesika olarak görmemeli, bugün garipliğini yaşayan İslam davasını, tevhid sancağını ayağa kaldıracak şekilde somut bir hâle getirmeliyiz.

Davanın ihtiyaçları ile şahsi ihtiyaçlarımız karşı karşıya kaldığında davanın ihtiyaçlarını öncelemek her birimize düşen vazifedir. İslam davası, bireyin ve toplumların önünde olduğu gibi onların maslahatlarından da, önceliklerinden de çok çok üstündedir. Dolayısıyla böyle büyük bir davanın büyük projelere, bunların da büyük fedakarlıklara ihtiyacı vardır. Bizden her istendiğinde verdiklerimizi küçültmek, ticaretimizin kesadından korkmak yerine her defasında Osman *radıyallahu anh* gibi ziyadeleştirmek, Ebu Bekir gibi tevekkül sahibi olmak, hem bu davayı köklü, sarsılmaz dağlar hâline getirir, hem de kendimizi ateşten koruyacak kalkanlar elde etmemizi sağlayabilir.

Fedakarlıkta asıl olan ise gözlerimizden asla kaçmamalıdır. Fedakarlığın temelinde sadakat yatar. Sadakat olmadığında yapılan fedakarlık suni ve geçicidir. Fakat hakikatinde sadakat olan fedakarlık ise kalıcıdır. Allah kişiyi bazen fedakarlık yapmaya muvaffak kılmayabilir. Kişinin imkanları daralır, tıpkı infak edemeyen ve sadakatlerine Allah'ın şahitlik ettiği sahabeler gibi olabilir. Burada kişi, ümmetin yitik sermayesi olan sadakatini muhafaza edebiliyorsa, şartlar ne olursa olsun kazançtadır.

Ayrıca kişi elinde olmayan sebeplerden dolayı hayırlı bir çalışmadan da mahrum olabilir. Birilerine bir çalışmada aktif rol verilir, fakat kendisine verilmeyebilir. Bu insanın kesbinde değil, tamamen Allah'ın elinde olan bir şeydir. Burada da *'ben buna uygun olmadığım için Allah beni bundan mahrum bıraktı'* demesi ve kendisinin üzerine o an vacip olan hayrı işlemesi gerekir. Asla *'ben olsaydım şöyle şöyle yapardım'* veya *'benim imkanım olsa şöyle şöyle fedakarlık yapardım'* dememelidir. Çünkü Allah kişiyi bu sözü ile tıpkı münafıkları imtihan ettiği gibi sınar ve baş aşağı bırakabilir. İşin bu kısmını anlayamayan bizler, kimi zaman kayanın ağırlığını sormaksızın ve kestirmeksizin boyumuzdan büyük cümleler sarf edebiliyor, fedakarlık konusunda mangalda kül bırakmayabiliyor ve fedakarlık timsali olan kişilerin yaptığı işleri *'ben olsam...'*, *'bence...'*, *'bana göre...'* şeklindeki paslanmış klişelerle beğenmeyebiliyoruz. Bu konuda bizlere düşen o anki vaciplerimizi yerine getirip getirmediğimizin otokontrolünü yapmak ve hakkımızda hayırlı olanı istemektir. Allah'tan afiyet dileriz.

4. Nifak, Küçümsenecek Bir Hastalık Değildir!

Nifak ve münafıkların tehlikesine dair bugüne kadar söylediklerimizin en çarpıcı örneğini Tebuk Gazvesi'nde görebilmekteyiz. Münafıklar, Allah Rasûlü'nü öldürmek için girişimde bulunmuşlar fakat bu girişim, Allah'ın haber vermesiyle başarısızlıkla noktalanmıştır.

Burada bizler, nifakın bu merhaleye nasıl geldiğine odaklanmalıyız. Nifak hareketi, bu merhaleye bir anda mı gelmiştir? Elbette hayır! Amelî veya siyasi nifak öyle bir hastalıktır ki, kişide az bir parçanın bulunması ve tedavi edilmemesi hâlinde tevellüd eder/çoğalır. Dolayısıyla karşısındakini suikaste, öldürmeye kadar götürebilir. O gün vahye canlı canlı şahitlik eden hastalıklı kalpler, Allah'ın Nebisi'ni öldürmeye yeltenebiliyorsa, bugün sıradan birine karşı bunun yapılabilmesi evveliyatla tabiidir.

Bu hastalık, hem birey hem de insanları sevk ve idare eden kişiler tarafından basit görülmemelidir. Burada İslam davasını yöneten kişilere de düşen, bu hastalığa adımını atan, emaresi kendisinde bulunan bireylerin bunu sürdürmemesi ve İslam davasını bu kötü senaryolara götürmemesi için gerekli adımları atmalarıdır. Çünkü bu, şeytanın vesvesi ile kişilerin birbirlerini tetikleyebileceği, doğal olarak da bir Müslüman kanını dökmeye götürecek kadar da azgınlaştırabilen bir hastalıktır.

Allah nifak hastalığının küçüğünden dahi bizleri uzak tutsun. Kendi davasına sadakatle sarılan kullarından eylesin. Amin.

Yazımıza bir sonraki ay kaldığımız yerden devam edeceğiz inşaallah.

'Âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun' duamız ile...

Müşriklerin Daveti Engelleme Girişimleri; İşkence ve Eziyetler

Enes YELGÜN
enesyelgun@tevhiddergisi.net

...Bir dava kendi uğrunda can verenlerin çok olması ile bitmez. Bilakis daha da canlanır ve kökleri sağlamlaşır

Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'a; salât ve selam, O'nun Rasûlü'ne olsun.

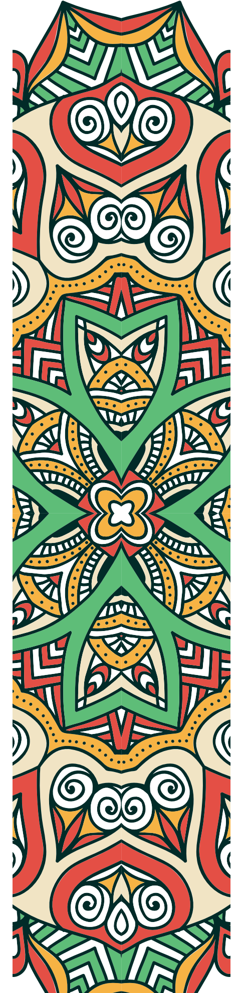
Mekkeli müşrikler tevhid davetini engellemek için seleflerinin yolunu birebir takip ediyorlardı. Allah'ın *subhanehu ve teâla* bize haber verdiği ve her çağda Sünnetullahın bir gereği olarak Müslümanların karşılaştıkları şey, davet karşısında çaresiz kalan müşriklerin zorbalık ile hakkı susturmaya çalışmalarıdır. Her asırda davetin öncü kadrolarından İslam'a en yeni icabet eden her ferdine kadar İslam cemaatinin bireyleri bu zorbalıktan nasibini almıştır.

İbrahim *aleyhisselam* ateşe atılmış, Nuh *aleyhisselam* defalarca dövülmüş ve kavminden kovulmuş, Musa *aleyhisselam* hapsedilmek ile tehdit edilmiştir.

Musa'nın *aleyhisselam* kavmi Firavunun zulmü altında inim inim inlemiş, Hendek Ashabı ateşler ile imtihan edilmiş, müminlerin uğradığı işkenceler etleri tırnaklarından ayrılacak hadlere ulaşmıştır.

İşte müşrikler bu *'tecrübeler'* ışığında Mekke'deki Müslümanları dinlerinden döndürmek için aynı yola başvurmuşlar ve insanın aklının dahi alamayacağı işkenceleri müminler üzerinde uygulamaya başlamışlardır. Akrabalık bağları kuvvetli olan, varlık sahibi Müslümanlar da dahil olmak üzere her Müslüman farklı oranlarda işkence ve eziyetlerden tatmışlardır.

Biz burada işkence ve eziyetlerin çok az bir kısmını anlatmakla yetineceğiz. Davetin öncüsü olan ve Ebu Talib'in koruması altında olduğu için fiziki müdahalede fazla bulunulamayan Allah Rasûlü'ne *sallallahu aleyhi ve sellem* yapılanları anlatmakla başlayalım.

Abdullah b. Mesud *radıyallahu anh* dedi ki:

"Rasûlullah Beytullah'ın yanında durup namaz kıldığı sırada Ebu Cehil ve bazı arkadaşları Rasûlullah'ın çevresinde oturuyorlardı. Bir gün önce bir dişi deve boğazlanmış, onun döl yatağı ve işkembesinin pisliği de yakın bir yerde duruyordu. Müşriklerden birisi:

'Görmüyor musunuz şu riyakârı! Hanginiz varıp filan oğullarının boğazlanan devesinin döl yatağını ve işkembe içindeki tersini, getirir ve secdeye vardığı zaman Muhammed'in iki omuzunun arasına koyar?' diye sordu.

Oradakilerin en şakisi en bedbahtı olan Ukbe b. Muayt: 'Ben yaparım', dedi.

...Sizden önceki ümmetler içinde öyle kişiler vardı ki; onlardan birisi, müşrikler tarafından kazılan çukura, başı dışarıda kalacak şekilde gömülürdü.
Sonra bir testere ile başı kesilerek ikiye bölünürdü de bu işkence bile o mümini dininden döndüremezdi..."

Hemen kalkıp gitti, döl yatağını ve işkembe içindeki tersini alıp getirdi. Rasûlullah'ın secdeye gitmesini bekledi. Secdeye vardığı zaman Rasûlullah'ın iki omuzunun arasına koydu ve hepsi birden gülmeye başladılar. Katıla katıla gülmekten yere yıkılmamak için birbirlerinin üzerine eğilip dayandılar.

Rasûlullah secdeden ayrılmıyor, başını kaldırmıyordu. Ben ise hiç bir işe yaramıyor ayakta dikilip duruyor sadece ona bakıyordum. Konuşmaya bile gücüm yetmiyordu. Beni koruyacak kavim ve kabilem yoktu. Ne olurdu o zaman beni koruyan bir gücüm ve koruyucum olsaydı da Rasûlullah'ın sırtından onları hemen kaldırıp ataydım.

Nihayet bir kimse gidip Fatıma'ya haber verdi. Fatıma koşarak geldi. Rasûlullah'ın üzerinden onları alıp attı. Bunu yapanlara ağır sözler söyledi. Fatıma'ya hiçbir karşılık vermediler.

Rasûlullah namazını bitirdiği zaman Kabe'ye yöneldi. Sesini yükseltti. Üç kere:

'Allahım! Kureyş'den şu topluluğu Ebu Cehil, Utbe b. Rabia, Şeybe b. Rabia, Ukbe b. Muayt, Ümeyye b. Halef, Velid b. Utbe ve Umare b. Velid'i sana havale ediyorum', diyordu.

Aleyhlerinde dua edildiğini işittikleri zaman gülmelerini kesip gittiler. Peygamberin aleyhlerinde dua etmesi çok ağırlarına gitti. Onlar bu beldede yapılacak duanın muhakkak kabul olunacağı görüşünde idiler. Bunun için korktular.

Nefsim elinde olan Allah'a yemin ederim ki Rasûlullah'ın adlarını saydığı bu kişilerin Bedir günü öldürüldüklerini, yere serildiklerini gördüm." [1]

Yine varlık sahibi olmalarına ve kendini koruyacak bir aşireti olmasına rağmen Ebu Bekir *radıyallahu anh* ve benzeri sahabeler de sıkıntılar ile karşılaşmışlardı. Sadece fiziki müdahale değil aynı zamanda ticaretleri de sabote edilmeye çalışılarak İslam dininden yüz çevirmeleri istenmiştir.

"Hamza'nın Müslüman olduğu günlerde Rasûlullah'ın yanında toplu halde sadece otuz sekiz veya otuz dokuz sahabi bulunuyordu. Ebu Bekir, Rasûlullah'ın Müslümanlarla birlikte Mescid-i Haram'a gidip herkesi İslamiyete davet ve teşvik etmesi için, ısrar ediyor, Rasûlullah'ta:

'Ey Ebu Bekir! Biz henüz azız, bu işe yetmeyiz', buyuruyordu.

Ebu Bekir, ısrar edip durunca, Rasûlullah ashabıyla birlikte Daru'l Erkam'dan çıkıp Mescid-i Haram'a gitti. Müslümanların her biri, Mescid-i Haram'da bulunan kendi kabilelerinin yanlarına dağıldı.

Rasûlullah oturduğu sırada Ebu Bekir ayağa kalkıp halkı: 'Allah'ın birliğine ve Rasûlullah'a tabi olmaya' davet edince, müşrikler, Ebu Bekir'in ve Müslüman-

1. *Buhari, Müslim*

ların üzerlerine yürüdüler. Ebu Bekir'i ve oradaki Müslümanları, Mescid-i Haram'ın her tarafında en şiddetli bir şekilde dövmeye başladılar. Ebu Bekir'i döve döve yere düşürüp çiğnediler. Hatta fasık Utbe b. Rabia, karnının üzerine çıkıp onu çiğnedi, demirli ayakkabılarıyla yüzünü tekmeleyerek şişirdi. Ebu Bekir'in yüzünde burnu belirsiz hale geldi.

Ebu Bekir'in kabilesi olan Teymoğulları, gelip yetişince müşrikler ondan uzaklaştılar. Teymoğulları Ebu Bekir'i baygın bir halde bir örtünün içinde evine götürüp oraya bıraktılar.

Müşrikler Ebu Bekir'in öleceğine kanaat getirmişlerdi. Hemen geri dönüp Mescid-i Haram'a girdiler ve: 'Vallahi Ebu Bekir ölecek olursa biz de muhakkak onlardan Utbe b. Rabia'yı öldürürüz', dediler ve yine Ebu Bekir'in yanına döndüler." [2]

İşkencelerin en ağırını ise müşriklerin elleri altında olan Müslüman köleler ile bir koruyucusu olmadan Mekke'de yaşamaya çalışan Müslümanlar tatmışlardır.

"Müşrikler Habbab'ın çıplak vücudunu dikenler içinde sürüklerlerdi. Çıplak vücuduna demir gömlek giydirilip en sıcak günde Ramda'da güneş altında vücudunun yağı eritilircesine tutulurdu. Güneşten kızgın hale gelmiş ya da ateşte kızdırılmış olan taşa çıplak sırtı bastırıldığı halde söyletmek istedikleri şeyi ona söyletemezlerdi.

Müşrikler bir gün onu yakalayıp soydular, düz bir yerde yaktıkları ateşin içine sırt üstü yatırdılar. İçlerinden birisi ayağıyla göğsünün üzerine bastı, ateş sönünceye ve yer soğuyuncaya kadar tuttular. Yıllar geçtiği halde Habbab'ın sırtındaki yanıkların izleri geçmemişti." [3]

Habbab b. Eret'ten *radıyallahu anh* şöyle rivayet edilmiştir:

"İslam'ın ilk günlerinde, Rasûlullah Kabe'nin gölgesinde kaftanını yastık yapmış dayandığı sırada kendisine Kureyş müşriklerinin işkencelerinden şikayet ettik:

— Ya Rasûlullah! Bizim için Allah'tan yardım dileyemez misiniz? Bunların zulmünden kurtulmamız için Allah'a dua etmez misiniz? dedik.

Rasûlullah şöyle buyurdu:

— Sizden önceki ümmetler içinde öyle kişiler vardı ki; onlardan birisi, müşrikler tarafından kazılan çukura, başı dışarıda kalacak şekilde gömülürdü. Sonra bir testere ile başı kesilerek ikiye bölünürdü de bu işkence bile o mümini dininden döndüremezdi. Bir başkasına ise; demir taraklarla eti kemiğinden ve sinirlerinden ayrılıncaya kadar taranarak işkence edilirdi de, bu işkence bile o mümini dininden döndüremezdi.

Ashabım! Allah'a yemin ederim ki, şu İslam dini muhakkak kemale erecektir. Öyle ki, koyun sahibi, kurt yanlarında iken koyunlarını bırakıp San'a'dan Hadramut'a gidecek ve Allah'tan başka hiç bir şeyden korkmayacaktır. Fakat ey ashabım! Sizler acele ediyorsunuz." [4]

"Bilal radıyallahu anh Ümeyye b. Halef'in kölesiydi. Ümeyye b. Halef öğle sıcağı iyice kızıştığı zaman onu çıkartıp sırt üstü Mekke vadisine yatırır, sonra büyük bir kaya parçası getirterek o kaya parçasını onun göğsüne koydurur ve şöyle derdi: 'Hayır. Vallahi, ya Muhammed'i inkâr edip Lat ve Uzza'ya ibadet edeceksin veya ölünceye kadar böyle kalacaksın.'

Bilal ise, bu bela karşısında tek kelime söylüyordu: 'Allah birdir, Allah birdir.'

Bir gün Ebu Bekir ona işkence edilirken rastladı. Ümeyye b. Halefe dedi ki:

— Bu miskin hakkında Allah'tan korkmuyor musun? Ne zamana kadar bunu yapmaya devam edeceksin?

Ümeyye dedi ki:

— Onu bu şekilde bozan sensin. Öyle ise bu gördüğün durumdan onu kurtar.

Ebu Bekir şöyle dedi:

— Yaparım tabi. Yanımda ondan daha güçlü ve daha kuvvetli siyah bir köle var. Hem de senin dinindendir. Onu Bilal'in karşılığında sana veririm.

Umeyye dedi ki:

— Evet kabul ettim.

Ebu Bekir de:

— O senindir, dedi.

2.Siyeri İbni Kesir

3. İbni Sa'd

4. Buhari, Müslim

Böylece Ebu Bekir, kölesini ona vererek karşılığında Bilal'i alıp azat etti. Bilal Habeşi'nin annesi Hamame'yi de Ebu Bekir azat etmiştir." [5]

Siyer kitaplarını incelediğimizde burada zikrettiğimize benzeyen onlarca rivayetle karşılaşmak mümkündür. Doğal olarak akıllara gelen ilk soru ise şu oluyor: Mekkeli müşrikler özellikle köle olan veya herhangi bir koruyucusu olmayan Müslümanları neden öldürmediler de bu şekilde sürekli işkenceye tabi tuttular?

Müşriklerin böyle davranmaların da tevhid davetinin seyrini iyi bilen şeytanın Mekkelilere verdiği vesveseler etkin idi. Çünkü bir dava kendi uğrunda can verenlerin çok olması ile bitmez. Bilakis daha da canlanır ve kökleri sağlamlaşır. Ancak bir inancın ne kadar çok terk edeni varsa o oranda dava yara alır. Mekkeli müşrikler ve bu gerçeğin farkında olarak öldürme seçeneğini tercih etmediler ve ellerinden gelen ne varsa ortaya koyup Müslümanların dinlerini terk etmeleri için çabaladılar.

Bu zorlu süreci en az kayıpla atlatan Müslümanların yol azıkları ise her gün yenilenen imanları, ahirete dair kesin inançları ve olayların akabinde nazil olan ve akıbetinin muttakilerin olacağını müjdeleyen ayetler idi.

"Kâfir olanlar Peygamberlerine dediler ki: 'Elbette sizi ya yurdumuzdan çıkaracağız ya da mutlaka dinimize döneceksiniz!' Rabbleri de onlara: 'Zâlimleri mutlaka helâk edeceğiz!' diye vahyetti. Ve ey inananlar! Onlardan sonra sizi mutlaka o yerde yerleştireceğiz. İşte bu, makamımdan korkan ve tehdidimden sakınan kimselere mahsustur." [6]

Müslümanlar bu azıklar sayesinde insanları hayrete düşürecek şekilde direniş sergilediler. Ve öncü kadro olarak onların sebatları İslam dininin sağlam temeller üzerine bina edilip dalga dalga yayılmasını sağladı. Halbuki karşılaştıkları durum içerisinde ruhsata yapışmalarında herhangi bir beis yoktu. Hatta bazı Müslümanlar işkencenin ağırlığına dayanamayarak ikrah kapsamında değerlendirilebilecek bazı sözler de söylediler. Ancak bu durumu topyekûn bir zorbalık ile karşılaşan İslam cemaatinin genelinde değil bazı istisnalar olarak belli kişilerde görmekteyiz.

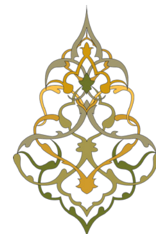
Aynı vakıalar ve zorluklar ile günümüzde de karşılaşılıyor veya karşılaşılabilinir. Müslümanlar iki şıktan birisini tercih etmelidirler. Ya onlar da sahabenin geneli gibi azimete yapışacak ve bulundukları topraklara tevhid davetini net bir şekilde duyuran öncü nesil olacaklar ya da ruhsatı tercih edecekler.

Özellikle öncü kadroların bu tarz durumlarda tabilerinin kendilerine güven duymaları, davet sırasında taviz vermemeleri ve cemaatin iç işleyişini engellememesi için azimeti tercih etmeleri elzemdir. Sonuç olarak imanları zayıf olup da ruhsattan yana tercih kullananlar da kınanmamalıdır.

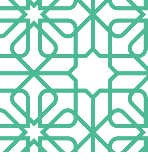
Yazı içerisinde verdiğimiz nakilde bir örneği görüldüğü üzere Ebu Bekir radıyallahu anh, kendisine dünyalık hiçbir faydası olmamasına rağmen birçok Müslüman köleyi işkenceden kurtarmak için azat etmiştir. Bu, İslam toplumunun bir vücut olduğunu bize hatırlatan mühim bir örnektir. Ebu Bekir *radıyallahu anh* belki Bilal, Hattab, Zinnure kadar işkence görmüyordu ama aynı elemi, acıyı hissediyordu. Belki ateşlere yatırılan, üzerine taşlar konulan o değildi ama Ebu Bekir'in *radıyallahu anh* yüreği yanıyordu. Bütün bir İslam cemaati bu ruh hali içinde idi. O yüzden Ebu Bekir gibi elinde imkanları olan sahabeler bazı adımlar atma ihtiyacı hissettiler. Allah'ın *subhanehu ve teâla* yardımı, imtihanlar karşısında edinilen azıkların varlığı ile beraber İslam toplumundaki bu kardeşlik bilincinin işkence ve eziyetleri çok daha hafifleteceği muhakkaktır.

Rabbimizden her daim afv ve afiyet isteriz. Musibet anında ise ayaklarımızı ve kalplerimizi dini üzere sabit kılmasını dileriz.

Davamızın sonu; âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamddır.

5. *Siyeri İbni Hişam*
6. *14/İbrahim, 13-14*

Ömer İbnu'l Hattab

Murat MÜSLİHAN
muratmuslihan@tevhiddergisi.net

Ömer kardeşini onlardan korumak için elinden gelen her şeyi yapıyor. Sadece onlarla gitme deyip kardeşini terk etmiyor. Bilakis onlarla gitmesin, onların tuzağına düşmesin diye elinden geleni yapıyor hatta malının yarısını ona vermeyi teklif ediyor ama İyaş kabul etmiyor. Ömer'in bu tutumu, sıkıntılarında kardeşlerimize yardımcı olma konusunda güzel dersler vermektedir.

Allah'a hamd, Rasûlü'ne salât ve selam olsun.

Bir önceki yazımızda Ömer'in *radıyallahu anh* hayatına giriş yapıp onun İslam'ı kabul ediş kıssasını yazmıştık. Allah nasip ederse bu yazımızda Ömer'in *radıyallahu anh* hicretini yazmaya çalışacağız.

Hicreti

Müslümanlar artık Mekke'de dinlerini yaşayamıyorlardı. Müşrikler baskılarını artırdıkça arttırıyordu. Medineli bazı gençlerin Müslüman olmasıyla birlikte, Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem* Müslümanlara Medine'ye hicret etmelerini söyledi. Tabi, Müslümanlar alıkonulmaktan korktukları için gizlice hicret etmeye çalışıyorlardı. Bunun bir istisnası vardı, o da Ömer'di. Ömer *radıyallahu anh* açık bir şekilde müşriklere meydan okuyarak hicretini gerçekleştirdi.

İbni Abbas şöyle anlatıyor;

"Ali bin Ebi Talib bana şöyle demiştir: Ömer ibnu'l Hattab dışında gizlenmeksizin açıkça hicret eden başka birini bilmiyorum. O hicret etmeye karar verdiğinde kılıcını kuşandı, yayını omuzuna astı, oklarını çıkarıp eline aldı, bir eline de kısa bir tür mızrak alarak Kâbe'nin yolunu tuttu. Kureyş 'in ileri gelenleri avludaydılar. Kâbe'yi yedi kez tavaf ettikten sonra makama gelerek iki rekât namaz kıldı, ardından oturan grupların önünde teker teker durarak şöyle dedi: 'Çirkinleşmiş yüzler... Allah ancak işte bu burunları yere sürter. İçinizden anasını evlatsız, çocuğunu yetim, karısını dul bırakmak isteyen varsa şu vadinin ardında benimle buluşsun.' "

Ali *radıyallahu anh* şöyle der: *"Kendilerini tembihlediği bir grup mustazaf dışında onu takip eden olmaksızın yoluna devam etti."*

Ömer *radıyallahu anh* anlatıyor;

"Medine'ye hicret için Ben-i Gıfar mevkiinde Serif vadisinin üst tarafında ağaçlar altında İyaş bin Ebu Rabia ve Hişam bin As bin Vail es Sehmi'yle buluşacağımıza dair şunları konuştuk; 'Hangimiz bu işten (hicretten) alıkonulursa diğerimiz arkadaşıyla burada buluşacak.'

Ben ve İyaş ağaçların altında buluştuk. Fakat Hişam'a engel olmuşlardı. Medine'ye ulaştığımızda Kuba'da Amr bin Avfoğullarına misafir olduk. Ebu Cehil ibn Hişam ve Haris bin Hişam, kalkıp Medine'ye İyaş'ın yanına gelmişlerdi. İyaş onların amcası oğlu idi ve anneleri birdi. O sırada Rasûlullah Mekke'deydi. Ona şunu söylediler: 'Annen sen gelmedikçe saçlarına asla tarak vurmayacağına ve evden asla çıkmayacağına yemin etti.'

İyaş bundan etkilendi. Ona: 'Ey İyaş! Kavmin seni ancak dininden etmek istiyor. Onlardan sakın! Annenin saçları sonunda bitlenecek ve taramak zorunda kalıp tarayacaktır. Mekke'nin sıcaklığından sıkılıp kendisini dışarı atacaktır' dedim. İyaş bunun üzerine, 'Annemi yemininden vazgeçireyim. Benim Mekke'de malım var onu da alırım.' dedi. Ona, 'Bildiğin gibi ben Kureyş'in zengin olanlarındanım. Onlarla gitme, sana malımın yarısını vereceğim.' dedim. Fakat İyaş dinlemedi. Onlarla çıkıp gitti. Ona, 'Yapacağını yap, işte devem, uyumludur, onu al. Atla git, şayet onlardan şüphelenirsen ellerinden kurtul kaç!' dedim.

Onlarla çıkıp gitti. Yoldayken Ebu Cehil ona: 'Kardeşim, devem huysuzdur, beni arkana almaz mısın?' demiş. O da 'Olur' deyip devesini durdurmuş. O sırada üzerine çullanıp kendisini iple bağlamışlar ve o şekilde Mekke'ye götürmüşler. Onu belaya sürüklediler. O da böyle bir sınavda kaybetti."

Dersler

1. Rivayete dikkat edilirse Ömer *radıyallahu anh* açıktan diğer Müslümanlar ise gizliden hicret etmiş ve kimse kimseyi bundan dolayı kınamamış. Allah herkesi farklı fıtratta yaratmıştır. Kimisi cesur, kimisi korkak, kimisi cömert, kimisi cimri... Herkes üzerinde yaratıldığı fıtrata göre hareket eder. İslam'ın insanları muhayyer bıraktığı konularda herkes fıtratına göre olanı tercih eder. Bu durumlarda kimsenin kimseyi kınamaması, eleştirmemesi gerekir. Örneğin; İmanı kuvvetli olan bir mümin ikrah hâlindeyken kâfirlere karşı azimeti tercih edip dik bir duruş sergileyebilir. İmanı zayıf olan bir mümin ise böyle bir durumda ruhsatı tercih edebilir. Böyle bir durumda tarafların birbirlerini anlayışla karşılamaları gerekir.

Ayrıca buradan şunu öğrenebiliriz: Herkes tabiatına, kendinde olan özelliklere göre hareket eder. Ömer *radıyallahu anh* kendi durumuna göre, diğer Müslümanlar ise kendi durumlarına göre hareket etti. Allah'a güzel kul, Müslümanlara güzel arkadaş olmak isteyen kişinin kendisinde olan özellikleri tespit edip, yapacağı amelleri belirlemesi gerekir. Herkes her salih ameli yapamaz. Allah *subhanehu ve teâlâ* insanların rızıklarını paylaştırdığı gibi insanların amellerini de paylaştırmıştır.

"De ki: 'Herkes kendi yapısına uygun işler görür. Rabbiniz, en doğru yolda olanı daha iyi bilir.' " [1]

İbni Abdilberr aktarıyor: *'Abdullah el Ömeri adında dünyadan elini, eteğini çekmiş abid bir zat vardı. Bir gün İmam Malik'e mektup yazdı; 'Ey İmam! İlmi bırak! İnsanları terk edip uzlete çekil!'*

İmam Malik ise şöyle bir cevap verdi: 'Allah rızıkları taksim ettiği gibi amelleri de taksim etmiştir. Ben inanıyorum ki sen ve ben, içinde bulunduğumuz hâl ile hayır üzereyiz.'

Gerçekten İmam Malik'in anlattığı mesele iyi fehmedilebilirse insan cennete ulaşmak için hangi yolların olduğunu daha rahat tespit edebilir. Şeytan kişiye muvaffak kılındığı ameli unutturarak başkalarının amellerine gözünü dikmesini ister. Hâlbuki herkesin yapabileceği şey bellidir. Onu en güzel şekilde yapmak için uğraşmalı, diğer hususlarda ise niyet ederek ecir ummalıdır. Tarih, çok basit gibi gözüken amel sahiplerinin faziletlerini aktaran kıssalar ile doludur.

• Mescidi temizleyen kadın! Rivayetlerde ismi bile geçmiyor. Çünkü kimsenin dikkatini çekmemiş. Belki öldüğü ana kadar varlığından bile habersizler. Ama cenazesine Peygamber çağrılmayınca mesele anlaşılıyor. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* ashabına kızıyor ve gidip bir kez daha cenaze namazını kıldırıyor. Bu kadın ne yaptı da Allah Rasûlü'nün ilgisine mazhar oldu, asırlardır gıpta ile kendisinden bahsedildi. Sadece çakıl taşları ve topraktan ibaret mescidi temizledi!

---

1. 17/İsra, 84

• Culeybib; fakir, yalnız ve çirkin bir sahabe idi. Kimse ona kızını vermiyordu fakat Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* onun için: *"O bendendir. Ben de ondanım."* dedi. Culeybib'in kıssası özetle şu şekilde:

"Peygamberimiz Culeybib'i evlendirmek istiyordu. Ensar'dan birinin kızına talip oldu. Rasûlullah'ın, kızlarını kendisi için istediğini zannederek 'Memnuniyetle!' dediler. Sonradan Culeybib için olduğunu öğrenince, 'Hayır.' dediler.

Olanları duyan kız ailesine, ' 'Allah ile Peygamber'i bir iş hakkında hüküm verdikten sonra, mümin olan bir erkekle mümin olan bir kadına, artık o işi kendi isteklerine göre seçme hakkı yoktur. Her kim Allah ve Rasûlü'ne karşı gelirse, apaçık bir sapıklığa düşmüş olur.' ayeti kerimesini hatırlatıp Allah'ın Rasûlü'nü mü reddediyorsunuz? Beni Cüleybib'e verin. Çünkü Rasûlullah hiçbir zaman benim zararımı istemez.' dedi. Bunun üzerine sahabe, Peygamberimizin yanına geldi. Kızlarını Cüleybib'e vereceklerini söyledi. Hazırlıklar tamamlandı, düğün yapıldı. Düğünden çok az bir zaman sonra Peygamberimiz gazaya çıkmak için hazırlıklar yapıyordu.

Cüleybib, Rasûlullah'ın davetine hemen icabet etti. Bu savaşta kahramanca savaştı. Sonunda şehadet mertebesine kavuştu. Gaza bittiğinde Peygamberimiz, 'Cüleybib nerede? Onu göremiyorum, araştırın.' buyurdu. Sahabeler aradılar. Onu yedi müşrikin yanında buldular. Cüleybib onları öldürmüş, sonra da şehit olmuştu. Gelip Peygamberimize haber verdiler. Peygamberimiz yanına gitti. Üç defa 'Bu yatan bendendir, ben de ondanım.' " buyurdu. Sonra da onu eliyle defnetti.

• *"Zahid isimli bir bedevi vardı. Çölde yaşar, Medine'ye bazen gelip bir şeyler satardı. Sonra da Peygamberi dinlemeye gelirdi. Bir gün çarşıda satış yaparken Allah Rasûlü gizlice arkasından yaklaşıp onu tuttu. Zahid hem kurtulmaya çalışıyor hem de 'Sen kimsin? Sen kimsin?' diye bağırıyordu. Onunla şakalaşan Allah Rasûlü en sonunda kendisini tanıttı. Bu sefer Zahid, Allah Rasûlü'nun vücuduna yaslandı. Peygamber, Zahid'in elinden tutup: 'Köle satıyorum. Yok mu alan?' diye bağırmaya başladı. Zahid ise: 'Bu alışverişte kâr çok zordur. Eğer benim gibi değersiz birini satacaksan.' dedi. Bunun üzerine Allah Rasûlü şöyle buyurdu: 'Allah'a yemin olsun ki sen Allah katında çok değerlisin.' "*

Acaba zikredilen sahabeler ne yapmışlar da bu mertebeye ulaşmışlar? Mesele Allah'ın rızasını kazanmak ise ve siyer tarihi verdiğimiz örneklerin benzerleriyle dolu ise hiç uzağa gitmeye gerek yok. Elimizden ne geliyor ise ihlaslı bir şekilde yapmaya çalışacağız. Umut ederiz ki Allah hiç ummadığımız ameller ile derecelerimizi yükseltir. El-Latif ve El-Kerim olan O'dur.

2. Kâfirler Müslümanları dinlerinden döndürmek, dinlerini yaşamalarına engel olmak için türlü türlü tuzaklar kurarlar. Bu tuzaklar için, yalana, dolana her türlü yola başvururlar. Allah *subhanehu ve teâlâ*, Kur'an-ı Kerim'de defaatle Müslümanları bu konuda uyarıyor. Kâfirlerin tuzaklarına karşı dikkatli olmalarını söylüyor.

"Kâfirler seni hapsetmek, öldürmek veya sürgün etmek için sana tuzak kuruyorlardı. Onlar tuzak kurarlarken Allah da tuzak kuruyordu. Allah tuzak kuranların en iyisidir." [2]

"Onlar tuzaklar kurmuşlardı; oysa dağları yerinden oynatacak olsa bile, bu tuzakları hep Allah'ın elindeydi." [3]

Kâfirlerin tuzaklarının Müslümanları korkutmaması gerekir; ancak kâfirlerin tuzaklarını basite de almamak gerekir. Bu tuzaklara karşı dikkatli olmak tecrübeli Müslümanların sözlerine kulak vermek gerekir. Dikkat edilirse İyaş, Ömer'in *radıyallahu anh* sözlerine kulak vermediği için onların tuzağına düştü.

Burada Ömer'in tutumu da gerçekten önemlidir. Ömer *radıyallahu anh* kardeşini onlardan korumak için elinden gelen her şeyi yapıyor. Sadece onlarla gitme deyip kardeşini terk etmiyor. Bilakis onlarla gitmesin, onların tuzağına düşmesin diye elinden geleni yapıyor hatta malının yarısını ona vermeyi teklif ediyor ama İyaş kabul etmiyor. Ömer'in *radıyallahu anh* bu tutumu sıkıntılarında kardeşlerimize yardımcı olma konusunda güzel dersler vermektedir.

Davamızın sonu âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamd etmektir.

---

2. *8/Enfal, 30*
3. *14/İbrahim, 46*

Terk Edilmiş Sünnetler; Namaz İçinde Dua Etmek

Emre ACAR
emreacar@tevhiddergisi.net

Secde hâli, kulun Rabbine en yakın olduğu yerdir. Rabbimizle baş başa kaldığımız, şah damarımızdan ve kalbimizden daha yakın olduğu secde anında Rabbimize dua etmeliyiz. Böylelikle umulur ki Rabbimiz duamızı kabul eder.

Değerli kardeşim! Seninle terk edilmiş sünnetleri tekrardan canlandırma ve eski konumuna kavuşturma mücadelesi veriyoruz. Biliyorsun ki, şeytanlaşmış toplumun bize verdiği en büyük zarar da budur, sünnetten uzaklaştırmak...

Bir toplum dinî önderinin sünnetini terk ediyorsa, Rabbine olan kulluğunda problem yaşar. Böyle bir kişinin, iman ve takva gücüne ulaşması, davasında sebat etmesi ve nefsi duygularından uzaklaşıp bu iman üzere ölmesi zordur. Bugün nefsini tağutlaştırmış insanların, sünnet ve sahabeler üzerinde tuzaklar ve şüpheler üretmelerinin, sünnette toplumun kafalarını karıştırmalarının sebebi de budur. Hedefleri, nefsinin isteklerine göre hareket eden inançsız ve amelsiz bir toplum oluşturmaktır.

Peygamberimizin sünnetine böyle bir savaş başlatılmış ise Müslümanlar olarak bizler de azı dişlerimiz ile sünnete yapışmalıyız. Birkaç sünnetle kulluğumuzu ifa etmemeliyiz. Hayatımızın her alanını kuşatıncaya, terk edilmiş değerler canlanıncaya ve bunun üzerine ölünceye kadar sünnete dört el ile sarılmalıyız. Ki Rabbimizin sevgisini elde ettiğimiz gibi, sünnet düşmanlarına da hadlerini bildirmiş olalım.

Evet kardeşim! Azı dişlerimiz ile yapışmamız gereken fakat terk ettiğimiz sünnetlerden bir tanesi de namaz içinde ve sonrasında dua etmek...

Namaz, duadır. Tekbir getirdiğimiz andan selam verinceye kadar Rabbimize dua etmekteyiz namazda. Rasûlullah namaz içinde birçok yerde dua etmiştir.

Peki, Rasûlullah Namaz İçinde Nerelerde ve Nasıldua Ederdi?

İftitah Tekbirinden Sonra Dua Etmek

Rasûlullah iftitah tekbirinden sonra şu duaları yapardı;

اَللَّهُمَّ بَاعِدْ بَيْنِي وَبَيْنَ خَطَايَايَ كَمَا بَاعَدْتَ بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ، اَللَّهُمَّ نَقِّنِي مِنْ خَطَايَايَ كَمَا يُنَقَّى الثَّوْبُ الأَبْيَضُ مِنَ الدَّنَسِ، اَللَّهُمَّ اغْسِلْنِي مِنْ خَطَايَايَ بِالثَّلْجِ وَالْمَاءِ وَالْبَرَدِ.

"Allah'ım! Doğu ve batının arasını uzaklaştırdığın gibi, beni de günahlarımdan uzaklaştır. Allah'ım! Beyaz elbisenin kirden temizlendiği gibi, beni de günahlarımdan temizle. Allah'ım! Beni günahlarımdan kar, su ve dolu ile arındır (temizle)." [1]

وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلَّذِي فَطَرَ السَّمَاوَاتِ وَالأَرْضَ حَنِيفاً وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ، إِنَّ صَلاَتِي، وَنُسُكِي، وَمَحْيَايَ، وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، لاَ شَرِيكَ لَهُ وَبِذَلِكَ أُمِرْتُ وَأَنَا مِنَ الْمَسْلِمِينَ. اَللَّهُمَّ أَنْتَ الْمَلِكُ لاَ إِلَهَ إِلاَّ أَنْتَ. أَنْتَ رَبِّي وَأَنَا عَبْدُكَ، ظَلَمْتُ نَفْسِي، وَاعْتَرَفْتُ بِذَنْبِي، فَأَغْفِرْ لِي ذُنُوبِي جَمِيعاً إِنَّهُ لاَيَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلاَّ أَنْتَ. وَاهْدِنِي لِأَحْسَنِ اْلأَخْلاَقِ لاَ يَهْدِي لِأَحْسَنِهَا إِلاَّ أَنْتَ، وَاصْرِفْ عَنِّي سَيِّئَهَا، لاَيَصْرِفُ عَنِّي سَيِّئَهَا إِلاَّ أَنْتَ، لَبَّيْكَ وَسَعْدَيْكَ، وَالْخَيْرُ كُلُّهُ بِيَدَيْكَ، وَالشَّرُّ لَيْسَ إِلَيْكَ، أَنَا بِكَ وَإِلَيْكَ، تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ، أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ.

"Yüzümü, hakka yönelerek, gökleri ve yeri yaratana çevirdim ve ben, O'na ortak koşanlardan değilim. Benim namazım, kurbanım, hayatım ve ölümüm, âlemlerin Rabbi Allah içindir. O'nun ortağı yoktur. Ben bununla emrolundum ve ben Müslümanlardanım. Allah'ım! Melik sensin, senden başka hak ilah yoktur. Sen benim Rabbimsin ve ben de senin kulunum. Nefsime zulmettim. Günahımı itiraf ettim. Bundan dolayı bütün günahlarımı bağışla. Zira günahları ancak sen bağışlarsın. Beni, ahlâkın en güzeline erdir. Onun en güzeline ancak sen erdirirsin. Ahlâkın kötüsünden de beni uzaklaştır. Zirâ kötüsünden ancak sen uzaklaştırırsın. Buyur, Allah'ım buyur! Hayrın hepsi, senin iki elindedir. Şer, sana nisbet edilemez. Sana sığınır ve sana dönerim. Sen, mübarek ve yücesin. Senden bağışlanma diler ve sana tevbe ederim." [2]

Rükû ve Sonrasında Dua Etmek

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* rükuda da şu duaları yapardı:

سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ.

"Üç kere: 'Çok yüce Rabbimi tüm noksanlıklardan tenzih ederim.' " [3]

سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا وَبِحَمْدِكَ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي.

"Rabbimiz olan Allah'ım! Sana hamd ederek, seni tüm noksanlıklardan tenzih ederim. Allah'ım! Beni bağışla." [4]

Namaz, duadır. Tekbir getirdiğimiz andan selam verinceye kadar Rabbimize dua etmekteyiz namazda. Rasûlullah namaz içinde birçok yerde dua etmiştir.

سُبُّوحٌ، قُدُّوسٌ، رَبُّ الْمَلاَئِكَةِ وَالرُّوحِ.

"Rüku ve secdem, tüm noksanlıklardan, ortak edinmekten, ulûhiyete ve yaratana lâyık olmayan şeylerden uzak ve temiz olan, meleklerin ve Ruh'un (Cebrail'in) Rabbi (Allah) içindir." [5]

اَللَّهُمَّ لَكَ رَكَعْتُ، وَبِكَ آمَنْتُ، وَلَكَ أَسْلَمْتُ، خَشَعَ لَكَ سَمْعِي وَبَصَرِي وَمُخِّي وَعَظْمِي وَعَصَبِي، وَ مَا اسْتَقَلَّ بِهِ قَدَمِي.

"Allah'ım! Sadece sana rüku ettim. Sana iman ettim ve sana teslim oldum. Kulağım,gözüm, beynim, ke-

1. *Buhari*

2. *Müslim*
3. *Sünen Sahipleri*
4. *Buhari*
5. *Müslim*

miğim, sinirim ve ayağımın taşıdığı (bedenim) sana boyun eğdi." [6]

Rükudan sonra şu duaları yapardı:

سَمِعَ اللهُ لِمَنْ حَمِدَهُ.

"Allah, kendisine hamd edenin hamdini işitip kabul etti." [7]

رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ، حَمْداً كَثِيراً طَيِّباً مُبَارَكاً فِيهِ.

"Rabbimiz! Riyâdan uzak ve bereketi kesilmeyen çokça hamd, yalnızca sanadır." [8]

مِلْءَ السَّمَاوَاتِ وَمِلْءَ الأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا، وَمِلْءَ مَا شِئْتَ مِنْ شَيْءٍ بَعْدُ، أَهْلَ الثَّنَاءِ وَالْمَجْدِ، أَحَقُّ مَا قَالَ الْعَبْدُ. وَكُلُّنَا لَكَ عَبْدٌ. اَللَّهُمَّ لاَ مَانِعَ لِمَا أَعْطَيْتَ، وَلاَ مُعْطِيَ لِمَا مَنَعْتَ، وَلاَ يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجَدُّ.

"Gökler dolusu, yerle gökler arasındaki mesafe dolusunca ve bundan sonra dilediğin şeyler dolusunca (hamd yalnızca sanadır) ey övgü ve şeref sahibi! Bir kulun -ki hepimiz senin kulunuz- söylediği şu söze en lâyık olan sensin: Allah'ım! Senin verdiğine engel olacak, senin engel olduğunu da verecek hiç kimse yoktur. Makam sahibinin sahip olduğu şeyler, senin yanında kendisine hiçbir fayda vermez." [9]

Secdede Dua Etmek

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* secdede şu duaları yapardı:

سُبُّوحٌ، قُدُّوسٌ، رَبُّ الْمَلاَئِكَةِ وَالرُّوحِ

"Rüku ve secdem, tüm noksanlıklardan, ortak edinmekten, ulûhiyete ve yaratana lâyık olmayan şeylerden uzak ve temiz olan, meleklerin ve Ruh'un (Cebrail'in) Rabbi (Allah) içindir." [10]

اَللَّهُمَّ لَكَ سَجَدْتُ وَ بِكَ آمَنْتُ، وَ لَكَ أَسْلَمْتُ، سَجَدَ وَجْهِيَ لِلَّذِي خَلَقَهُ، وَ صَوَّرَهُ، وَشَقَّ سَمْعَهُ وَبَصَرَهُ، تَبَارَكَ اللهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ.

"Allah'ım! Yalnızca sana secde ettim, sana iman ettim ve sana teslim oldum. Yüzüm; kendisini yaratan ve ona şekil veren, onda göz ve kulak açan (Allah)a secde etti. Takdir eden ve şekil verenlerin en güzeli olan Allah'ın bereketi pek çoktur." [11]

اَللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي ذَنْبِي كُلَّهُ، دِقَّهُ وَجِلَّهُ، وَأَوَّلَهُ وَآخِرَهُ، وَعَلاَنِيَتَهُ وَسِرَّهُ.

"Allah'ım! Günahlarımın hepsini; azını ve çoğunu, ilkini ve sonunu, âşikarını ve gizlisini bağışla." [12]

اَللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِرِضَاكَ مِنْ سَخَطِكَ، وَ بِمُعَافَاتِكَ مِنْ عُقُوبَتِكَ وَ أَعُوذُ بِكَ مِنْكَ لاَ أُحْصِي ثَنَاءً عَلَيْكَ أَنْتَ كَمَا أَثْنَيْتَ عَلَى نَفْسِكَ.

"Allah'ım! Gazabından rızana, cezalandırmandan affına; senden yine sana sığınırım. Sana olan övgüleri sayamam. Sen, kendini övdüğün gibisin." [13]

İki Secde Arasında Dua Etmek

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* iki secde arasında şu duaları yapardı:

رَبِّ اغْفِرْ لِي، رَبِّ اغْفِرْ لِي.

"Rabbim! Beni bağışla. Rabbim! Beni bağışla." [14]

اَللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي، وَارْحَمْنِي، وَاهْدِنِي، وَاجْبُرْنِي، وَعَافِنِي وَ ارْزُقْنِي، وَارْفَعْنِي.

"Allah'ım! Beni bağışla, bana merhamet et, beni doğru yola ilet, beni ıslah eyle, bana afiyet ver, bana rızık ver ve beni yücelt." [15]

Selamdan Vermeden Önce Dua Etmek

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* selam vermeden önce şu duaları yapardı:

اَللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الْمَسِيحِ الدَّجَّالِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الْمَحْيَا وَالْمَمَاتِ. اَللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْمَأْثَمِ وَالْمَغْرَمِ.

6. *Müslim*
7. *Buhari*
8. *Buhari*
9. *Müslim*
10. *Müslim*
11. *Müslim*
12. *Müslim*
13. *Müslim*
14. *Ebu Davud*
15. *Sünen Sahipleri*

"Allah'ım! Kabir azabından sana sığınırım. Mesih Deccâl fitnesinden sana sığınırım. Hayat ve ölüm fitnesinden sana sığınırım. Allah'ım! Günah ve borçtan sana sığınırım." [16]

اَللَّهُمَّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي ظُلْماً كَثِيراً، وَلاَ يَغْفِرُ الذُّنوُبَ إِلاَّ أَنْتَ، فَاغْفِرْ لِي مَغْفِرَةً مِنْ عِنْدِكَ وَ ارْحَمْنِي إِنَّكَ أَنْتَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ.

"Allah'ım! Ben nefsime çok zulmettim. Günahları ancak sen bağışlarsın. Katından bir mağfiretle beni bağışla ve bana merhamet eyle. Şüphesiz sen, çok bağışlayan ve çok merhamet edensin." [17]

اَللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ، وَ مَا أَخَّرْتُ، وَ مَا أَسْرَرْتُ، وَ مَا أَعْلَنْتُ، وَ مَا أَسْرَفْتُ، وَ مَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي، أَنْتَ الْمُقَدِّمُ، وَ أَنْتَ الْمُؤَخِّرُ لاَ إِلَهَ إِلاَ أَنْتَ.

"Allah'ım! İşlediğim günahları, yapmam gerekip de yapmadığım ibadetleri, gizli ve aşikâr işlediğim günahları, haddi aştığım ve benden daha iyi bildiğin tüm günahları bağışla. Dilediğini kendine itaatte öne alansın, dilediğini de bundan geciktirensin.Senden başka hak ilah yoktur." [18]

Selamdan Sonra Dua Etmek

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* selamdan sonra şu şekilde dua yapardı:

أَسْتَغْفِرُ اللهَ (ثَلاَثًا) اَللَّهُمَّ أَنْتَ السَّـلاَمُ، وَمِنْكَ السَّـلاَمُ، تَبَارَكْتَ يَا ذَا الْجَـلاَلِ وَالإِكْرَام.

Üç kere: *"Allah'tan mağfiret dilerim. Allah'ım! Sen Selam'sın (tüm noksanlıklardan uzaksın), selamet sendendir (selameti veren de, vermeyen de sensin). Ey azamet ve ikram sahibi! Senin bereketin pek çoktur."* [19]

Sonra şunları okurdu:

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

قُل هُوَ ٱللَّهُ أَحَدٌ، ٱللَّهُ ٱلصَّمَدُ، لَم يَلِد وَلَم يُولَد، وَلَم يَكُن لَّهُ كُفُوًا أَحَدُ. [سورة الإخلاص]

"Bismillahirrahmanirrahim 'De ki: O Allah birdir. Allah Samed'dir, (her şeyden müstağnidir ve her şey O'na muhtaçtır). O doğurmamış ve doğmamıştır. Hiçbir şey O'na denk değildir.' "

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

قُل أَعُوذُ بِرَبِّ ٱلفَلَقِ، مِن شَرِّ مَا خَلَقَ، وَمِن شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ، وَمِن شَرِّ ٱلنَّفَّٰثَٰتِ فِي ٱلعُقَدِ، وَمِن شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ. [سورة الفلق]

"Bismillahirrahmanirrahim 'De ki: Yarattıklarının şerrinden,bastırdığı zaman karanlığın şerrinden, düğümlere üfleyen büyücülerin şerrinden, hased ettiği zaman hasetçilerin şerrinden, tan yerini ağartan Rabbe sığınırım.' "

Allah'a en yakın olduğu yer secde anı olması sebebi ile Müslümanlar burada çokca dua yapmalıdırlar. İhtiyaçlarını, sıkıntılarını ve taleplerini burada dile getirmelidirler. Umulur ki Rabbimiz duamıza icabet eder.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

قُل أَعُوذُ بِرَبِّ ٱلنَّاسِ، مَلِكِ ٱلنَّاسِ، إِلَٰهِ ٱلنَّاسِ، مِن شَرِّ ٱلوَسوَاسِ ٱلخَنَّاسِ، ٱلَّذِي يُوَسوِسُ فِي صُدُورِ ٱلنَّاسِ، مِنَ ٱلجِنَّةِ وَٱلنَّاسِ. [سورة الناس]

"Bismillahirrahmanirrahim 'De ki: İnsanlar ve cinlerden olup insanların göğüslerine vesvese veren o sinsi vesvesecinin şerrinden, insanların Rabbi, insanların hükümdarı ve insanların ilahı olan Allah'a sığınırım.' "

16. Müslim
17. Müslim
18. Müslim
19. Müslim

اَللّٰهُ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ اَلْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَةٌ وَلَا نَوْمٌ لَهُ مَا
فِي السَّمٰوَاتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ مَنْ ذَا الَّذي يَشْفَعُ عِنْدَهُٓ اِلَّا بِاِذْنِه
يَعْلَمُ مَا بَيْنَ اَيْديهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحيطُونَ بِشَيْءٍ مِنْ عِلْمِه
اِلَّا بِمَا شَٓاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ وَلَا يَؤُدُهُ حِفْظُهُمَا
وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظيمُ. [سورة البقرة الآية : 255]

"Allah, O'ndan başka hak ilah olmayan, kendisini uyuklama ve uyku tutmayan, Hayy, Kayyûm'dur (yaptıklarınızı her an gözetleyendir). Göklerde ve yerde ne varsa O'nundur. O'nun izni olmadan katında şefaat edecek kimdir? Onların işlediklerini, işleyeceklerini bilir. O'nun dilediğinden başka ilminden hiçbir şeyi kavrayamazlar. Kürsüsü gökleri ve yeri kuşatmıştır. Göklerin ve yerin gözetilmesi O'na ağır gelmez. O yücedir, büyüktür."

Sonra şunu söylerdi:

سُبْحَانَ اللهِ، وَالْحَمْدُ للهِ، وَاللهُ أَكْبَرُ (ثَلاَثاً وَثلاَثِينَ)، لاَ إِلَهَ إِلاَّ
اللهُ وَحْدَهُ لاَشَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ، وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ
شَيْءٍ قَدِيرٌ.

(33 kere) *"Subhânallah. Elhamdulillah. Allahu Ekber (yüzüncü de şunu söylerdi:) Allah'tan başka hak ilah yoktur. O, birdir ve ortağı yoktur. Mülk O'nundur. Hamd da O'nadır. O, her şeye gücü yetendir."* [20]

Rasûlullah selamdan sonra yapılan bu dualar için şu müjdeyi verir:

"Her kim bunu her namazın ardından okursa cennete girmesiyle arasında ancak ölümü kalır." [21]

"Her namazın arkasından böyle söyleyenin günahları, deniz köpüğü kadar bile olsa affedilir." [22]

Değerli kardeşim! Yukarıda zikrettiğimiz yerlerin hepsinde yazdığımız ve yazmadığımız daha farklı duaları Peygamberimiz yapmıştır. Peygamberimizin sünnetine yapışmak ve namazımızı daha güzel hâle getirmek için bu duaları yapmaya önem göstermeliyiz.

20. *Müslim*
21. *Nesai*
22. *Müslim*

Peki, bunların arasında Peygamberimizin duasını çoğalttığı, ümmetine çoğaltmasını söylediği yer neresidir?

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurur:

"Kulun Rabbine en yakın olduğu hâl secde hâlidir. İşte bu sebeple secdede çok dua etmeye bakın!" [23]

Bu hadis-i şerif namaz içinde duayı nerede yapmamız ve çoğaltmamız gerektiğini göstermektedir. Çünkü secde hâli, kulun Rabbine en yakın olduğu yerdir. Rabbimizle baş başa kaldığımız, şah damarımızdan ve kalbimizden daha yakın olduğu secde anında Rabbimize dua etmeliyiz. Böylelikle umulur ki Rabbimiz duamızı kabul eder.

Allah *subhanehu ve teâlâ* şöyle buyurur:

"Kullarım sana beni sorduğunda (söyle onlara) ben onlara çok yakınım. Bana dua ettiği vakit dua edenin dileğine karşılık veririm. O hâlde (kullarım da) benim davetime uysunlar ve bana inansınlar ki doğru yolu bulabilsinler." [24]

Hakeza Allah dünya semasına inip kullarına yakınlaştığı zaman kullarından dua yapmasını istemektedir.

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur:

"Rabbimiz her gece, gecenin son üçte biri kaldığı zaman dünya semasına iner ve: Bana kim dua eder ki, onun duasını kabul edeyim! Benden kim bir hacetini ister ki, ona dileğini vereyim! Benden kim mağfiret ister ki, ona mağfiret edeyim!' buyurur."

Bunların arasında kulun Allah'a en yakın olduğu yer secde ânı olması sebebi ile Müslümanlar burada çokca dua yapmalıdırlar. İhtiyaçlarını, sıkıntılarını ve taleplerini burada dile getirmelidirler. Umulur ki Rabbimiz duamıza icabet eder.

Rabbimizden talebimiz bizleri ihlaslı kullarından kılmasıdır. Zorlukta ve kolaylıkta, fakirlikte ve zenginlikte, hayatın her alanında Rabbine yönelen ve her şeyini O'ndan talep eden kullarından eylemesidir.

23. *Müslim, Salât 215*
24. *2/Bakara, 186*

Fıkıh ve Fetva Kitapları

Abdulkerim el-Hudayr

İlim talebeleri mezhepleri, mezhep sahiplerinden alma hususunu dikkate almalı, önem göstermeli ve bunda gafil davranmamalıdır. İmam Ahmed'in mezhebine bakmak istiyorsa Hanbeli mezhebinin kitaplarına başvurmalı, İmam Ebu Hanife'nin mezhebine bakmak istiyorsa Hanefi mezhebinin kitaplarına başvurmalıdır. Çünkü mezhep imamları kendi mezheplerini daha iyi bilmektedirler.

Allah'a hamd, Rasûlü'ne salât ve selam olsun.

İlim talebesi fıkıh ilmine küçük metin kitaplarından başlamalıdır. Bu da ilim ehlinin metodudur. Bu kitaplara şunları örnek verebiliriz:

Âdâbu'l Meşyi İlâ's Salât: Müceddid İmam Muhammed bin Abdulvahhab'ın kitabıdır.

Umdetu'l Fıkh: İbni Kudame'nin çok değerli bir kitabıdır. Özelliği ise, açık ve kısa olmasıdır. Kitabın öneminden dolayı Şeyhu'l İslam İbni Teymiyye geniş bir şerh yapmıştır. Bunun da bir kısmı basılmıştır.

Talebe bu kitaplardan sonra geniş olan kitaplara geçebilir. Bunlarla alakalı da şu önemli kitaplardan bahsedebiliriz:

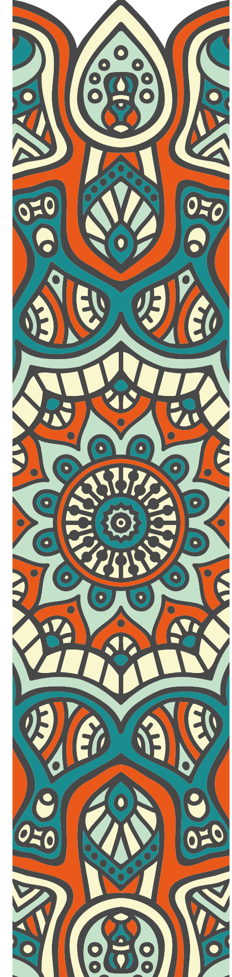
1. Delilu't Tâlib Li Neyli'l Metâlib

Zeynuddin Mer'i bin Yusuf bin Ebi Bekr Kermi El-Makdisi'nin meşhur eseridir. Bu kitap da El-Umde'den daha geniş olup, aynı şekilde açık, düzenli ve meseleleri çok güzel sunmuştur.

Şerhleri ise şunlardır:

Neylu'l Meârib Şerhu Delîli't Tâlib. Bu, Abdulkadir bin Ömer Et-Tağlibi'nin orta hacimli bir eseridir. Kitabın içerisinde illetlerin açıklaması ile hükümlerin illetleri bulunmaktadır.

Menâru's Sebil Fi Şerhi'd Delil. Şeyh İbrahim bin Duveyyan'ın şerhidir. Bu kitap, ed-Delil isimli esere önemli katkıda bulunmuştur. Ayrıca Şam'ın

Hanbeli âlimlerinin yanında şöhreti çok büyük bir eserdir.

Menâru's Sebîl, ilim ehlinin izah ve açıklamaları ile muteber bir eser hâline gelmiştir. Kitabın, ilim ehli tarafından yapılan sesli şerhleri de mevcuttur.

Nasıruddin Elbâni bu kitabın hadislerini İrvâu'l Ğalîl isimli kitabında tahric etmiş, daha sonra bu çalışmayı Salih bin Abdulaziz tamamlamıştır. Yine Abdulaziz et-Tarîfî'nin de İrvâu'l Ğalîl'i tamamlama çalışması devam etmektedir. Bu çalışma da, Elbâni'nin üzerinde durmadığı eserler hakkındadır. Kitabın içerisindeki hadisler tahric edilerek ve izahatlar yapılarak kitaba hizmet edilmiştir. Kitap üzerinden zaman geçse de yapılan çalışmayla bu coğrafyada yaşayanların yanında yaygınlık kazanmıştır.

Es-Selsebil Fî Marifeti'd Delil: Şeyh Salih El-Buleyhi'nin yazdığı güzel bir haşiyedir. Müellif, bu haşiye ile ed-Delil eserine önemli bir katkıda bulunmuştur. Bunun yanında şeriatın hikmeti ve güzelliklerinin beyanı ile beşeri kanunlarla amel etmenin zararları gibi konulara da ehemmiyet vermiştir. Bunun yanında kitabını Şeyhu'l İslam İbni Teymiyye, İbni Kayyım, Şeyh Muhammed bin Abdulvahhab ve davet imamlarının tercihleri ile de süslemiştir. Bir de Şeyh Muhammed bin İbrahim, İbni Baz ve az da olsa Şeyh Salih el-Hureysi'nin tercihlerine de yer vermiştir. Şeyh Salih el-Hureysi de Şeyh Buleyhi'nin hocasıdır. Buna ilaveten dört mezheb imamının, zahirilerin ve diğerlerinin sözlerinden de bahsetmektedir. Bu eser, Zadu'l Müstakni'ye delil olmaya en yakın kitap olup, aynı zamanda hem mezhebine uyan hem muhalefet eden imamların görüşlerinin açıklaması niteliği taşımaktadır.[1]

2. Zadu'l Müstakni

Bu kitap da Şerefuddin el-Hicâvi'nin el-Muknî isimli kitabının muhtasarıdır ki Hanbeli fıkhınının en güvenilir metin kitaplarındandır. İhtisar sahibi, meseleleri kısaltarak toplamış, hacmini küçültmüştür. Bu coğrafyadaki (Suudi Arabistan) Hanbeliler, Zadu'l Müstakni'ye önem vermişlerdir. İlim ehli bu kitabı okumaya, okutmaya, şerh etmeye ve ders yapmaya ehemmiyet vermişlerdir. Kitabın yazılı ve sesli şerhleri çok fazla olduğu gibi, bu topraklarda yaşayan ilim ehlinin çoğunluğu tarafından da bunlar kaydedilmiş ve böylece kitaba üstün bir katkı olmuştur.

Zadu'l Müstaknî, Şeyh İbni Atik ve Şeyh Süleyman bin Atıyye tarafından nazım/beyit hâline getirilmiştir. Şeyh Süleyman bin Atıyye, Zadu'l Müstaknî'yi recez şeklinde uzunca nazım hâline getirmiştir.[2]

Zadu'l Müstakni Üzerine Yapılan Çalışmalar

a. Muhtasarlar

Zadu'l Müstaknî'nin muhtasarları da çoktur. Örneğin, **Muhtasaru'l Hirakî**. Bu kitaba eskiden beri insanlar çok önem göstermişlerdir. Bu kitap muhtasar olanların en kısasıdır. Kitaba ait şerhler de bulunmaktadır. İlk seviyede olanlar için yeterli ve aynı zaman da kolay bir kitaptır. Bunun dışında muhtasarlar da çoktur. Fakat muhtasarların içerisinde en önemlisi bu kitaptır.

b. Şerhler

1. Er-Ravdu'l Murbî: Şeyh Mansur bin Yunus bin İdris el-Buhûtî'nin şerhidir. Bu da o bölgede okunan en meşhur kitaptır.

Er-Ravdul Murbî Haşiyeleri:

Bu şerhin üzerine de;

- Şeyh Abdullah Ebu Butayn'ın

- Şeyh Abdullah el-Ankarî'nin

- Şeyh Abdurrahman bin Kasım'ın haşiyeleri bulunmaktadır. Şeyh Abdurrahman bin Kasım'ın da haşiyesi bulunmaktadır ki bu da kendinden önceki haşiyeleri geçmiş ve içerisine önceki haşiyelerin özü ve faideleri yerleştirilmiştir. Bu eser, Abdullah bin Cibrin'in katkılarıyla yedi cilt hâlinde basılmıştır.

2. El-Kelimâtu's Sedâd Alâ Metni'z Zâd: Zadu'l Müstaknî'nin üzerine yapılan taliklerden bir tanesi Şeyh Faysal bin Mübarek'in el-Kelimâtu's Sedâd isimli eseridir.

3. Ez-Zevaid Alâ Zâdi'l Müstakni: Şeyh Muhammed bin Abdullah el-Huseyn'in de Zadu'l Müstakni'nin

1. *Abdulkerim Hudayr'ın Suud'un İbni Baz, Elbâni gibi muasır tanınmış kişilerin kitaplarına yer yer vurgu yapması ve tavsiye ediyor oluşu, bizim bu kişilerin kitaplarını tavsiye etmemizi ve itikadi sapkınlıklarını tasvip ediyor olmamızı gerektirmez. -Çeviren-*

2. *Recez, kaside tarzında yazılan manzumedir. -Çeviren-*

üzerine yaptığı haşiye ve talikidir. Müellif, Zadu'l Müstakni'nin içerisindeki el-İknâ'nın ziyadelerini ayırmış, daha sonra üzerine haşiye yazmıştır.

4. Eş-Şerhu'l Mumti': Zadul Müstaknî'nin şerhlerinden en önemli ve güzel olanlarından bir tanesi de Muhammed bin Salih bin Useymin'in ismi gibi hoş olan eş-Şerhu'l Mumti' kitabıdır. İleri seviyedeki ilim talebeleri müstesna, ilim talebelerine bu kitabın meseleleri, metni ve şerhinin anlaşılması ele almaya cesaret edilmeyecek kadar zordur. İbni Useymin bu kitapta Zadul Müstaknî'nin konularını basit ve kolay bir şekilde çözmüş, kitaptaki meselelerinin üstesinden gelerek çok basit hâle getirmiştir. Zaten bu da İbni Useymin'in şerhini yaptığı her kitabında yaptığı bir şeydir.

5. Eş-Şerhu'l Muhtasar Alâ Metni Zadi'l Müstakni': Salih el-Fevzan'ın da Zadu'l Müstakni'yi şerh ettiği orta hacimde bir eseri vardır. Eserinde çoğunlukla er-Ravdul Murbi'ye dayanır ve kitaptaki lafızların tahlili/analizi mevcuttur. Bu da, kitabı konunun dışına çıkmadan anlamak isteyenler için faydalı bir kitaptır.

Fıkıh Kitaplarını Okuma Metodu Üzerine Tavsiyeler

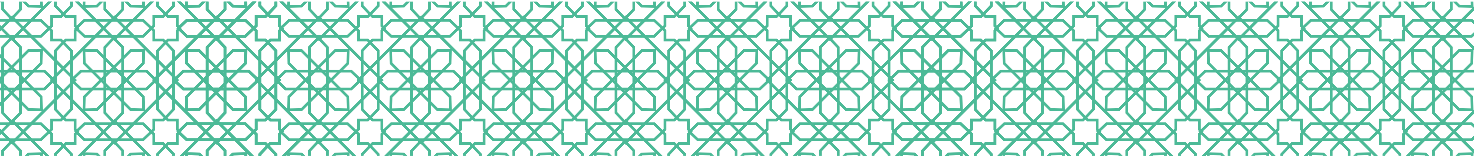
Şurası unutulmamalıdır ki, ilim talebesine muhtasar kitapların okunmasını ve bu kitaplara önem göstermesini tavsiye ediyor oluşumuz, bu kitapların hatadan korunmuş olması anlamına gelmez. Buna örnek ise ele aldığımız Zadu'l Müstakni'dir. Kitap, kendi mezhebine tam otuz iki meselede muhalefet etmiş, ayrıca bazı konularda da racih olan görüşe de muhalefet etmiştir.

Yaptığımız bu tavsiyeler, ilim talebesini bu kitaplara bağlı kılıp bununla amel etmesini gerektirmez. Biz fıkıh kitaplarını aşağılamak için *'Zadu'l Müstakni'yi ezberleyen ve anlamaya çalışan kişi kulların hükmünü kabul etmiştir'* diye yaygara yapan bazı aşırıların/fanatiklerin söylediği gibi söylemiyoruz. Çünkü bu söylemlerin ortaya konulması fakihleri ve fıkıh kitaplarını aşağılamayı beraberinde getirir. Hükümleri doğrudan Kitap ve Sünnetten alma konusunda ise şunu deriz: Asıl olan Kitap ve Sünnettir. Biz Allah'ın kitabı ve Nebi'nin *sallallahu aleyhi ve sellem* sünnetinin getirdiği şeyleri din ediniriz.

Fakat ilim talebesi araştırmanın birinci adımı olarak fıkhı ilk önce bu muhtasar kitaplardan öğrenir. Bu kitabı okur ve meseleleri alır. Bu da kitabın üzerinde yaptığı ilk çalışma olur. Hocasından aldığı dersten ya da okuduğu haşiye ve şerhlere bakarak meseleleri doğru anlayıp anlamadığına dikkatli bir şekilde bakar. Burada asıl hedeflenen, konuların ince bir şekilde düşünülmesidir. Bundan sonraki aşamada kitabın müellifinin deliline bakar. Ardından bu meselede mezheb imamlarından bu imama uyan kimsenin olup olmadığını kontrol eder. Bu aşamadan sonra ise, bu meselede kitabı okunan müellife muhalefet eden kişiye ve getirdiği delile bakar. Eğer delilleri karşılaştırmaya ehil ise, bunları karşılaştırır. Sonunda da tercih etmeye ehil ise, tercih yapar. Anlattığımız bu güzel aşamalar uygulandığında o meselede bırakın talebeyi, âlim ortaya çıkmış olur!

> Fakihler bu meselelerle alakası olan bir konuyu tek bir satırda belirtmişlerdir. Bunun delilleri de kitaptan araştırılır. Defalarca şunu tekrarlamışımdır ki, fıkıh kitapları vazgeçilmez kanunlar değildir. Sadece ilim talebesine kolay olan araştırma planı ve öğeleridir. Öğrenebilen de bu şekilde öğrenmiş olur.

Öğrenci eğer bir kitabı tam manasıyla bu metotla okur, Allah'a bunu tam bir ihlasla yerine getirir ve gayesi de ilmi öğrenmek olursa, bundan güzel bir şekilde faydalanır.

Bunun yanında Allah'ın istediği şekilde O'na ibadet etmeli, başkalarına faydalı olmaya çalışma niyeti ile bu yolu ciddiyetle takip etmeli, ilim ehline saygı gösterip, naslar karşısındaki gereken saygısını da yerine getirmelidir. Öğrenci, bu sayılanları kendisini aydınlatan bir kandil olarak kılmalıdır. Bunun karşılığında Allah da ihtiyaç duyduğunda kendisine yardım eden kuvvetli bir ezber ve meseleleri tasavvur etmesine yardım edecek bir anlayış verecektir -inşaallah-.

Bu metotla edinilen fıkıh, ilim talebesine yardımcı olur ve yolunu kolaylaştırır. Bu anlattığımız da bizim taklide çağırdığımız anlamına gelmez. Biz ittibaya çağırırız ve asıl olan da delildir. Fakat talebeye işin başında *'Kitap ve Sünnetten fıkıh öğren!'* denilebilir mi? Örneğin, bir kişi namaz babının fıkhını öğrenmek ve Allah'ın kitabında namazla alakalı olan ayetlerle amel etmek istediğinde, namazda nasıl hareket edecek? Kur'an'da namazın emredilmesi *'Namazı kılın'*[3] şeklindedir. Fakat içerisinde hiçbir detay yoktur. Namazın detayı da sünnettedir. Peki kişi namaz hükümlerini sünnet kitaplarından nasıl alacak? Buhari'den başlasa uzunca vaktini alır, ömrü biter ve nasıl kılacağını da bilemez. Niçin? Çünkü Müslim'de, Buhari'nin üzerine namazla ilgili yapılan ziyade hükümler vardır. Aynı şekilde Ebu Davud, Tirmizi, Ahmed ve Beyhaki'de de vardır. Bu konudaki hadisler de oldukça fazladır.

İlim talebesine *'Kitap ve sünnetten fıkıh öğren!'* dediğimizde, gidip Sahih-i Müslim'de *'Köpeklerin Öldürülmesi Emri Babı'*nı okur. Dolayısıyla eline silahı alır ve köpek gördüğü zaman öldürür. İleriki zamanlarda gelen derste *'Köpeklerin Öldürülmesi Emrinin Neshedilmesi'* babını öğrenecektir. Sonra ne yapacak, dönüp köpekten özür mü dileyecek?

Fakihler bu meselelerle alakası olan bir konuyu tek bir satırda belirtmişlerdir. Bunun delilleri de kitaptan araştırılır. Defalarca şunu tekrarlamışımdır ki, fıkıh kitapları vazgeçilmez kanunlar değildir. Sadece ilim talebesine kolay olan araştırma planı ve öğeleridir. Öğrenebilen de bu şekilde öğrenmiş olur.

Ayrıca mezheplere mutaassıp olanlar bulunmaktadır. Mezhep mutaassıpları, müellifin sözünün bağlayıcı olduğunu ve bunun dışına çıkmanın caiz olmadığını düşünmektedirler. Mezheplerin başka hususlarında da mutaassıp bulunmaktadır. Fakat bu taassup yerilmiştir. *'Dört mezhep dışına çıkmak caiz değildir'* diyen kimseler de bulunmaktadır. Bu sözü Kitap, Sünnet ve sahabe sözüne muhalif olsa da söylemektedirler. Bunun karşısında da bu kitaplara (fıkıh kitaplarına) bakmayı haram sayan kimseler de bulunmaktadır.

Allah'ın dini ifrat ve tefrit arasında vasattır ve işlerin en hayırlısı da vasat olanıdır. İlim ve amel imamlarının yazdığı bu kitaplardan faydalanırız. Fakat bunlar bağlayıcı kanunlar değil, ancak bize yol gösteren bir beyandır.

İlim talebesine nasihat içerikli bir kitap olarak Şeyh Abdulkadir bin Bedran'ın *'El-Medhal ilâ Mezhebi'l İmâm Ahmed'* isminde çok hoş ve faydalı bir eseri vardır. İçerisinde ilim talebesine faydalı olan nasihatler içermektedir. Zaten din nasihattir ve ilim talebesine nasihat mutlaka gereklidir.

Üzülerek söylemeliyim ki insanları okumaya yönlendiren kimseler, kendilerinin ihtiyaç gördüğü kitaplara bakmaktadırlar. İlim talebesi kendilerine geldiğinde *'falanca kitabı oku'* diyerek, öğrencinin ihtiyacına göre değil, hocanın kendisinin ihtiyaç gördüğü kitap söylenmektedir. Burada doğru olan öğrencinin ihtiyacına bakmaktır. Elbette ki son seviyede olan bir öğrenci kendisinde bulunan ilmin temellerini çoğaltmaya çalıştığında ona bu kitabı sunup *'bu kitap senin için gereklidir ve onu beraber işleyelim'* demek doğrudur. Hiçbir kitap faydasız değildir. Hacmen büyük olan bir kitaba ihtiyaç duyup kendim bile vaktimden dolayı tek başıma okuyamıyorsam, ilk seviyede olan öğrenci geldiğinde bu öğrencinin okumasını nasıl isterim? Bir şahıs gelip akide konusunda bir kitaptan sorsa ona *'Deru Tearudi'l Akli ve'n Nakli/Akıl ve Naklin Çatışması'* kitabını veya Darekutni'nin İlel'ini mi oku diyeceğim? Bu mümkün değildir. Şüphesiz bu talebenin vaktini kaybetmesidir.

Bundan ötürü Şeyh Abdulkadir bin Bedran'ın *'El-Medhal ilâ Mezhebi'l İmâm Ahmed'* isimli kitabında diyor ki: *'Bundan dolayı bu kitabım fıkıh ilmine giriş niteliğindedir. Bu ilme bağlı olan nasihatlerden de bahsetmek hoşuma gider.'* Şunu da diyebilirim ki: Nasihatin farz gibi olmasında hiçbir beis yoktur. Özellikle de âlimlere. Hoca olan kimseye başlangıç seviyesindeki öğrencilere okutmak istediğinde ön-

3. 2/Bakara, 43

celikle en kısa kitaptan veya Hanbeli olsa da Şeyh Mansur'un kısa bir metin kitabı Umdetu't Talib'ini veya Şafii olsa da Ebu Şuca'nın El-Ğaye'sini veya Maliki olsa da El-Aşmâviyye'yi veya Munyetu'l Musallî veya Hanefi de olsa El-İdah'ı okutması dini bir zorunluluktur.

3. El-Muknî

İbni Kudame'nin[4] Muknî isimli kitabı buna bir örnektir. İbni Kudame bu kitabını orta seviyede olanlar için yazmış, kitabın içerisinde bir rivayet yerine iki rivayet nakletmiştir. İlim ehli bu kitaba fevkalade önem göstermişlerdir.

El-Muknî Şerhleri

Kitabın da öneminden ötürü şerhleri oldukça fazladır. Bunlar ise şunlardır;

Eş-Şerhu'l Kebîr:[5]

El-Mubdî fî Şerhi'l Muknî: Ebu İshak ibni Muflih tarafından yapılan şerhtir.[6]

El-İnsâf fî Marifeti'r Râcihi Mine'l Hilâf: Ali bin Süleyman el-Merdavi'nin yaptığı şerhtir.[7]

Süleyman bin Abdullah'ın Haşiyesi: Şeyh Muhammed bin Abdulvahhab'ın torunudur.[8]

El-Muknî'nin Nazımları:

İbnu Abdu'l Kavi'nin yazdığı oldukça uzun nazmı mevcuttur. Bu kitap, iki cilt hâlinde basılmıştır. Bu kitabın muhtasarını da İbni Ma'mer bir cilt hâline getirmiştir.

İbni Ma'mer'in muhtasar yaptığı kitabın problemi ise şudur: İbni Ma'mer hem El-Mukni'nin hem de El-Mukni'nin muhtasarı olan Zadu'l Müstakni'nin arasındaki uyumu sağlamaya çalışmıştır. Zadu'l Müstakni'ye uymadığı için bir takım kelimeleri veya bir satırı bazen beyitten kaldırmıştır. Beyitin içerisinden bir kelime veya bir satır kaldırıldığı zaman düzensiz olacağı gibi kitabın görkemliliği de gideceği kesindir. İbnu Abdu'l Kavi'nin uzun nazmına bu açıdan bakıldığında daha kabiliyetli olduğu anlaşılır. Zira el-Muknî gibi bir kitap bu konuda mahir olan kimseye ihtiyaç duyar. Binlerce beyitin arasından seçilmiş ve ilim talebelerine kolay olması açısından önem gösterilmesi gerekir.

İlim talebesinin fıkha ihtiyacı olduğu için bu manzumelere uzunluğuna, zorluğuna ve kötü basımına aldırış etmeden -özellikle de İbnu Abdul'l Kavi gibi

Nasihatin farz gibi olmasında hiçbir beis yoktur. Özellikle de âlimlere. Hoca olan kimseye başlangıç seviyesindeki öğrencilere okutmak istediğinde öncelikle en kısa kitaptan veya Hanbeli olsa da Şeyh Mansur'un kısa bir metin kitabı Umdetu't Talib'ini veya Şafii olsa da Ebu Şuca'nın el-Ğaye'sini veya Maliki olsa da el-Aşmâviyye'yi veya Munyetu'l Musallî veya Hanefi de olsa el-İdah'ı okutması dini bir zorunluluktur.

4. *Ebu Muhammed Muvaffakuddin Abdullah bin Ahmed bin Muhammed bin Kudame el-Cemmaili el-Makdisi ö. 620/1223*
5. *Müellifin yeğeni Ebu'l Ferec İbni Kudame'nin bu çalışması El-Mukni üzerine yapılan ilk şerhtir. Eş-Şâfî adıyla da anılan eserde Hiraki'nin el-Muhtasar'ına İbni Kudâme'nin yazdığı el-Muğni adlı büyük şerh esas alınmış, ayrıca onda bulunmayan bir takım mesele ve rivayetler eklenmiştir. Şârih önce el-Mukni'in metnini açıklamış, ardından konuyla ilgili görüşleri zikredip delillerini ayrıntılı biçimde inceledikten sonra kendi tercihini belirtmiştir. DİA -Çeviren-*
6. *Hanbeli fıkıh ansiklopedisi mahiyetindeki bu eser, el-Mukni'in en büyük şerhidir. İbni Muflih, el-Muḳni'de geçmeyen bazı konuları 'fer', 'tenbih', önemli hikmetleri de 'faide' başlığı altında vermiştir. DİA -Çeviren-*
7. *Ali bin Süleyman el-Merdavi'nin bu şerhinde mezhepte tercih edilen sahih görüşler geniş biçimde anlatılmış, her meselenin delilleri zikredilmiştir. DİA -Çeviren-*
8. *Süleyman bin Abdullah'ın yazdığı bu haşiye Hanbeli mezhebinin fıkıh haşiyelerinin en değerlilerinden bir tanesidir. Âlimlerin birçoğu bu kitaba övgüde bulunmuştur. Şeyh Muhibbuddin el-Hatib kitabın mukaddimesinde şunları demiştir: 'Bu haşiye çok kıymetlidir. Şeyh Süleyman bin Abdullah bu kitabı Şerhu'l Kebir, el-Mubdi, el-İnsaf derlemiş, kısaltmış ve diğer şerhlerden de biraz eklemelerde bulunmuştur. Bu haşiye, hükümleri, rivayetleri kişiyi büyük kitaplara ihtiyaç duymayacak şekilde bir araya getirmiştir.' -Çeviren-*

mahir olan kişilerin yazdığı nazımlara- ehemmiyet vermesi gerekir. **Çünkü nazım hâline getirilmiş eserler ilmi muhafaza eder.**

4. El-İkna' Li Talibi'l İntifa'

Fıkıhta ilim talebesi için önemli kitaplardan bir tanesi de, Hanbeli mezhebinde toplayıcı nitelikte olan, Zadu'l Müstakni'nin sahibi Şerefeddin el-Haccâvi'nin[9] yazdığı El-İkna' Li Talibi'l İntifa' kitabıdır. Kitabın içerisinde oldukça fazla mesele olmasının yanında üslubu da orta seviyede olan öğrenciye uygundur.

5. Keşşâfu'l Kinâ An Metni'l İkna'

El-İkna' Li Talibi'l İntifa'nın basılı ve piyasada var olan Keşşâfu'l Kinâ' isimli şerhi de vardır. Bu şerh Mansur bin Yunus el-Buhuti'ye aittir. Bu kitap da Hanbeli mezhebi kitaplarının konularını, bölümlerini ve önemli bölümlerini toplayan en kapsamlı eserdir. Hatta bu kitap için, Hanbeli mezhebi ile ilgili herşeyi topladığı için *'Mezhebin Süpürgesi'* tabirini kullansak yerinde olur. Kitap defalarca basılmıştır. Ayrıca tahkiki ve basımı da Suudi Arabistan Adalet Bakanlığı tarafından desteklenerek devam etmektedir.

6. Münteha'l İrâdât

Tam ismi, Münteha'l İrâdât fî Cem'i'l Mukni' Maa't Tenkîh ve'z Ziyâdât. Hanbeli mezhebinin en asıl kitaplarından bir tanesidir. İbni Neccar diye meşhur olan Takiyyuddin Muhammed bin Ahmed El-Futuhi'nin eseridir. Kitap, el-Mukni' ve et-Tenkihu'l Müşbi' fi tahrîri'l Mukni'[10] isimli eserlerin bir araya getirilmiş hâlidir. Buhutî, bu eseri *'Dekaiku Uli'n nühâ li Şerhi'l Müntehâ'* adıyla şerh etmiştir. İbnu'l Kaid ismiyle meşhur olan Osman bin Ahmed En-Necdi de bunun üzerine haşiye yazmıştır. Münteha'l İrâdât eserinin Hanbeliler açısından olan şöhretini açıklamaya dahi gerek yoktur. Çünkü Hanbelilerin son dönem âlimleri, Hanbeli mezhebinin El-İkna' ve Münteha'l İrâdât kitabı üzerinde hemfikir olduğunu kabul etmişlerdir. İki eserin içerisindeki bilgiler zıtlık gösterse bile Münteha'l İrâdât'ın mezhepte daha temel kitap olduğunu ifade etmişlerdir.

7. Ğayetu'l Muntehâ fi'l Cem'i Beyne'l İkna' ve'l Münteha

Mer'î bin Yusuf el-Kermi, bu eserinde Münteha'l İrâdât ile El İkna' adlı eserini bir araya getirmiştir.

8. Metalibu Uli'n Nuha fî Şerhi Ğayeti'l Muntehâ

Ğayetu'l Muntehâ'nın, Şeyh Mustafa es-Suyuti Er-Ruhaybani tarafından yapılan şerhidir.

Ayrıca bu kitapların her birinin özelliklerini uzunca anlatmamız gerekir.

9. El-Kâfî

Hanbeli fıkıh kitaplarından bir tanesi İbni Kudame'nin El-Kâfi eseridir. Kitabın özelliği, müellifin kitabın içerisinde İmam Ahmed'den gelen en uzun rivayetleri alması, bütün rivayetlerin delilini ve kaynağını getirmesidir. Ancak kitap sadece mezhep konusunda yazılmış ve bunun dışına çıkılmamıştır.

10. El-Furu'

Hanbelî mezhebindeki önemli kitaplardan bir tanesi de İbni Muflih'in El-Furu' isimli eseridir. Kitap gayet güzel oluşu ile ön plana çıkmaktadır. El-Furu' Alâaddin el-Merdâvi'nin tashihi ile beraber defalarca basılmıştır. Son olarak da Hanbelilerin yanında meşhur olan İbni Kundus'un haşiyesi ile beraber basılmıştır.

11. El-Muğni

Hanbeli mezhebinin kitaplarından bir tanesi de İbni Kudame'nin El-Muğni isimli eseridir. Kitap mezhebin delillerinden bahsetmektedir. El-Muğni'nin ilk baskısı Kral Abdulaziz'in katkılarıyla el-Menar matbaasında basılmıştır. Fakat birinci cildinde çok fazla matbaa hataları vardır. Daha sonra bu hatalar giderilmiş ve birçok defa basılmıştır. Muğni'nin baskıları birçok matbaa tarafından basılmıştır. İkinci defa el-Menar matbaasında, ardından el-Ezheriyye Fakülteleri, el-İmam matbaalarında basıldıktan sonra en son Dr. Abdullah et-Turki'nin tahkiki ile on beş cilt hâlinde basılmıştır. En kıymetli baskılardan bir tanesi de budur. Bu baskıda bazı nüshalardan alıntı yaptığı hadisler ve eserlerden de bahsetmektedir. Şu andaki mevcut en iyi baskı budur.

---

9. *Ebu'n Neca Şerefuddin Musa bin Ahmed bin Musa el-Haccavi el-Makdisi ö. 968/1560*

10. *Bu kitap, Ali bin Süleyman el-Merdavi'nin olup, El-İnsâf fî Marifeti'r Râcihi Mine'l Hilâf isimli şerhini kısalttığı eseridir. -Çeviren-*

Mezhepler Mezhep Kitaplarından Öğrenilmelidir

Mezheplerin fıkıh kitaplarının çokluğuna bakıldığında içlerinden en çok Hanefiler'in, daha sonra Şafiiler'in sonra sırasıyla Hanbeli ve Maliki'lerin kitapları gelir. Bunların hepsi de dikkat edilmesi gereken ve takdire şayan kitaplardır. Bu kitapların hepsi de çok önemlidir.

İlim talebeleri mezhepleri, mezhep sahiplerinden alma hususunu dikkate almalı, önem göstermeli ve bunda gafil davranmamalıdır. İmam Ahmed'in mezhebine bakmak istiyorsa Hanbeli mezhebinin kitaplarına başvurmalı, İmam Ebu Hanife'nin mezhebine bakmak istiyorsa Hanefi mezhebinin kitaplarına başvurmalıdır. Çünkü mezhep imamları kendi mezheplerini daha iyi bilmektedirler. Fakat buna karşın Hanbeli ve diğer mezhepleri Kurtubi tefsiri gibi tefsirlerden veya Fethu'l Bari, Neylu'l Evtar ve diğer hadis şerhlerinden ediniyorsak, burada hata yapmış oluruz. Bu kitaplardan alıntı yapmak öncelikle menhecteki dengesizliktir. Her sözün sahibine kendi kaynağından bakılması gerekir. Bir sözü sahibine isnat etmede asıl olan da budur. Bunun yanında alıntı yaptığı kitabın müellifi mezhepte bilinmeyen bir rivayete dayanmış olabilir. Bazen de alıntı yapılan bu kitaptan o mezhep imamının ekolünün bu yönde olduğu düşüncesi kendisine baskın gelebilir. Ya da birçok hadis şerhi kitabında olduğu üzere, mezhep imamının o sözünü, şerhini yapmak istediği hadise doğru çevirir. Örneğin yazar, İmam Ahmed'in görüşünü zahirilik ile beraber açıklar. Sayılan bu sebeplerden dolayı da Hanbeli ve diğer mezheplerden nakil yapan kimse hata yapabilir. Dolayısıyla İmam Ahmed'in eserî olduğu ve bunu da çiğnemeyeceği müellifin zihninde oluşur. Böylece müellif, İmam'a nispet edilen rivayetlere, çıkarımlara ve işaretlere dayanabilmektedir.

İlim talebesi, bu metodu takip etmemelidir. Bilakis hangi mezhebi araştırmak istiyorsa, o mezhebin kitabına bakmalıdır. Hatta mukayeseli fıkıh kitaplarına dahi güvenmemelidir.

Mezhepleri delilleri ile beraber ele alan kapsamlı, büyük kitaplar ise, başlangıç, orta ve bilinen öğrenim seviyeleri aşıldıktan sonra bu alanda başvurulması gereken en önemli kitaplardır. Söz konusu bu kapsamlı eserler delile önem verir. Zaten önemli olan da delildir. Öğrenci bu okumaya hazır olduğunda bu kitapları daha iyi anlayacak ve mezheplere vakıf olacaktır.

Diğer Bazı Fıkıh Kitapları Üzerine Değerlendirmeler:

El-Mecmu' Şerhu'l Muhezzeb

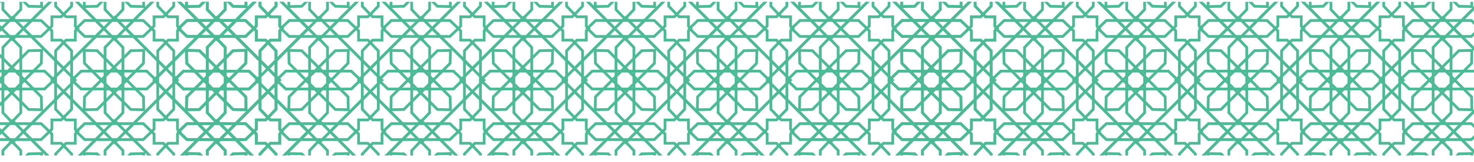
Bu eser, İmam Nevevi'ye aittir.

Fethu'l Kadir

Hanefî fıkhı kitaplarındandır. İbnu'l Hummam'ın (ö. 861/1457) Burhaneddin el-Merğinani'nin el-Hidaye adlı eserine yazarak hizmet ettiği bir şerhtir. Hidaye isimli esere bir çok yönden hizmet edilmiştir. İlim talebelerinin asıl kaynakları desteklemek ve ona hizmet olarak yazılan kitaplara önem vermelerini isterim. Bunların içerisinde en büyük hizmeti de Nasbu'r Raye isimli kitabı ile Zeylai[11] vermiştir. Müellif, bu eserinde Hidaye'nin hadislerini tahric etmiştir. Çünkü fakihler kitabın içerisinde sadece hadislerden

Mezhepleri delilleri ile beraber ele alan kapsamlı, büyük kitaplar ise, başlangıç, orta ve bilinen öğrenim seviyeleri aşıldıktan sonra bu alanda başvurulması gereken en önemli kitaplardır.
Söz konusu bu kapsamlı eserler delile önem verir. Zaten önemli olan da delildir. Öğrenci bu okumaya hazır olduğunda bu kitapları daha iyi anlayacak ve mezheplere vakıf olacaktır.

11. *Ebu Muhammed Fahruddin Osman bin Ali bin Mihcen bin Yunus es-Sufi el-Barii ez-Zeylai ö. 743/1343*

bahsederler. Hadis dalında uzman olmadıkları için de asıl itibari ile sabit olmayan hadislerden delil getirebilmektedirler. Bu yüzden fıkıh kitaplarında zayıf hadisler oldukça fazla olabilmektedir. Tabi bu konuda da asla kınanmamalıdırlar. Çünkü bu alanda ihtisas sahibi değillerdir. Bu alanda bilgin olanlar da kitapların içerisindeki hadislerin kaynaklarını ortaya koymaya çalışmışlardır. Yapılan bu çalışmalarla da kitap tamamlanmış olmaktadır. İbni Hummam, Hafız İbni Hacer'in öğrencilerinden biri olarak bilinmektedir. Bu eseri de Hanefi kitaplarının en güzelidir. Fethu'l Kadir, Hanefiler için güvenilir bir kaynak olan İbni Abidin'in Haşiyesi'nden benim için daha tercihe şayandır.

El-İstizkar

Asıl itibari ile hadis şerhi olan ve fakihlerin mezhepleri arasında kıyas niteliğinde olan İbni Abdilber'in eseridir. Bundan daha önce Muvatta şerhlerinden bahsederken bu kitaba da değinmiştik. İstizkar, mezheplerin delillerinden uzunca bahsetmektedir. Bu eser aynı zamanda delilleri ile mukayeseli fıkıh kitabı olarak da kabul görmüştür.

El-Muhallâ

İlim talebelerinin okuması gereken kitaplardan bir tanesidir. Bu kitap İbni Hazm'ındır. Kitap kendi içerisinde Selef'in fıkhı ve eserlerini barındırmaktadır. İçerisinde kendi yöntem ve usulü açısından, delile de önem vermiştir. Çünkü kendisi zahiri mezhebindendir. Fakat gerek ilk ve orta seviyede olan ilim talebelerine bu kitabı asıl olarak kabul etmemelerini ve kitabın üslubuna göre eğitim almamalarını tavsiye ederim. Zira bu kitap, büyük âlimlere sert ve ağır üsluplarla yaklaşmaktadır. Tabi ki tahsilini tamamlamış, naslardan eğitimini almış ve şer'i edep ile edeplenmiş ve insanlarla muameledeki edebini bu ümmetin selefini takip ederek almış âlim bir kimse için bu kitabın okumasında hiçbir sakınca yoktur. Kitabın içerisinde muazzam bir ilim vardır ve bu da faydasız görülemez. Fakat ilk ve orta seviyede olan öğrencinin bu kitaba yönelmemesi gerekir. Çünkü içerisinde bazı ilim ehli kimseler hakkında söylenmemesi gereken üsluplar barındırmaktadır.

Bu üsluplar Müslümanların kendi arasında dahi olmaması gerekirken, İbni Hazm bunları ilim ehline layık görmüştür. Tüm bunlara rağmen Ebu Muhammed İbni Hazm güçlü ibareler, kuvvetli cedel içeren bir açıklama ortaya koymuştur. İlim talebesi bundan istifade edebilir ve ondan ilmî tartışma yöntemini çıkarabilir.

Bu kitaplardan sonra da özellikle bu asrımızda fıkhi konular daha önemli bir hâle gelmiştir ve böylece ilim ehlinin hazırlamış olduğu fetva kitaplarına olan gereksinim de ortaya çıkmıştır.

— Hocam, Hanefi, Maliki ve Şafii mezhebinin delillerini yazan kitaplarından hangileri en iyisidir? Her mezhebin bu konuda kitapları var mıdır?

Elbette her mezhebin kendi içerisinde yazmış olduğu delilleri ön plana çıkaran kitaplar mevcuttur.

Hanefi Fıkıh Kitapları'ndan tavsiye edebileceklerimiz ise şunlardır:

- Fethu'l Kadîr Şerhi.
- El-Binaye fi Şerhi'l Hidaye
- Umdetu'l Kari kitabından da istifade edilebilir. Kendisi, fıkhını hadisle bağdaştırmış ve hadis kitabını şerh etmiş olan Hanefi fakihidir.

Muvatta şerhinde de belirttiğimiz üzere, bir mezhebin fıkhı, o mezhebin imamlarının yazdığı fıkıh kitabından alınır. Bir mezhebe müntesip olan imamın hadis şerhinden alınmaz. Örneğin, kendi mezhebinde imam olan Bedruddin el-Ayni'nin Buhari'ye yaptığı şerhten Hanefi fıkhını almaya çalıştığımızda ise şöyle bir durum ortaya çıkacaktır: Kendisi Hanefi fıkhında eser vermiştir. Fakat bu şerh öğrenciyi Hanefi fıkhı ile hadis arasında bağ kurmaya sevkedecektir. Aynı durum Maliki mezhebini öğrenmek için Kurtubi tefsirini okuyan için de geçerlidir.

Bu konuda ilim talebelerinin imamların kitapları üzerine eğitim almalarını tavsiye eder, Hanbeli ve diğer mezheplerin fıkhını ne Kurtubi tefsirinden, ne el-Ayni'nin Buhari'ye yaptığı şerhten almalarını tavsiye etmem. Bu mezheplerin fıkıh metinlerini okuyan bu konuda ehil olan kimsenin, daha sonra mezhebin fıkhını ve meselelerini hadis şerhi kitaplarından alınmasında hiçbir sakınca yoktur. Çünkü kişi artık o mezhebin usulü çerçevesinde naslara nasıl yaklaşacağını bilen, mezhebin fakihi olmuştur. Sonuç olarak diyebiliriz ki, mezheplerin fıkıh konusundaki meseleleri ancak bu yöntem ile alınabilir.

Hocaların, öğrencilerini kitap edinimi konusunda serbest bırakması da bir başka meseledir. Elbette ki her kitabın bir faydası ve kendisine has özelliği vardır. Bu kitapların olduğu hâl üzere kalması gerekir.
Bir de bu kitapların içerisinde öğrencilerin ayırt edemeyeceği karışık şeyler elbetteki bulunabilir. Bu durum, öğrenci tek başına ve hocalarına danışmaktan uzak kaldığı zaman olabilir. O zaman öğrencinin bu kitapları olduğu hâli üzere bırakması gerekir.

Bu konuyu bitirirken şunu da ekleyebiliriz. Genelde bu bölgelerde Hanbeli mezhebine önem gösterip kitapları da ders yapıldığı için bu kitaplardan daha çok bahsettik. Eğer Hanefi, Şafii, Maliki mezheplerinin kitaplarını açıklamaya kalkarsak, çok vaktimizi alacağı kesindir.

▪ ▪ ▪

İlim ehli, çeşitli kitaplar yazmak istemiş ve bunlar da her dönemde faydalı olmuştur. Yazılan bu kitaplar tek bir kitapta toplansa ve başlangıç seviyesine nispet edilse de başlangıç seviyesinde olan öğrencilerin muhtasar kitaplara ihtiyacı vardır. Hocalar da bu muhtasarlar arasında ders görecekleri veya yapacaklarını bunların arasından seçerler. Orta seviyede ve son seviyede olanlar da bunun gibidir.

Bazı âlimler tekrar niteliğinde olan kitapları telif ederken, bunların müstakil bir kitap olmasını istememişlerdir. Bununla kendisi için not olmasını kastetmişlerdir. Bu da ilim tahsilinin yollarından ve vesilelerinden bir tanesidir. Hoca kitapların hepsini bir araya getirip konuları kısaltır ve bu kitapları tek bir kitapta toplar. Vefatından sonra da kitaplığına müstakil bir kitap olarak eklenir. Bu tip kitaplar da oldukça faydalıdır. Çünkü içerisinde kitapların tümünden bir araya getirilmiş konular vardır.

Hocaların, öğrencilerini kitap edinimi konusunda serbest bırakması da bir başka meseledir. Elbette ki her kitabın bir faydası ve kendisine has özelliği vardır. Bu kitapların olduğu hâl üzere kalması gerekir. Bir de bu kitapların içerisinde öğrencilerin ayırt edemeyeceği karışık şeyler elbetteki bulunabilir. Bu durum, öğrenci tek başına ve hocalarına danışmaktan uzak kaldığı zaman olabilir. O zaman öğrencinin bu kitapları olduğu hâli üzere bırakması gerekir. Her âlimin kitaba dair ekleyeceği hususlar bulunmaktadır. Âlim, sahanın bu kitaba olan ihtiyacını görür ve üzerine eklemeler yapar.

— Bu cevabınız, bu zamanda yapılan Fıkıhta yapılan taknin[12] çalışması hakkında da geçerli midir?

Fıkhın taknin edilmesi, telif konusunda yapılan yeni bir yoldur. Fakat bizi bu alanda selefin yolunu bırakmaya iten nedir? Onlar bu alanda son derece üstün bir başarı ile öncü olmuşlardır. Buna rağmen fıkıh kitaplarından alınmış ve maddeler hâline getirilen bu yola dönüyoruz. Eğer bu yapılan taknin çalışması tek bir mezhebe dayanıyorsa, sorun yok. Fakat bu çalışma mezhepler bir araya getirmiş ise veya bunlar taknin yapan kişinin içtihadları ise bu bir problemdir. Çünkü taknin çalışması yapan bu kişi kendinden önceki âlimlerin bırakılıp da taklit edilebileceği kadar içtihad ehli midir?

Bu durum, bazı mecellelerde olduğu üzere mezhepler arasında telfik yapmayı, fıkhi bir hükmü kolaylaştırmayı, çağın maslahatına uygun zannettiği bir hükmü almayı beraberinde getirebilir. Asır ancak ilk asırla ıslah olabilir. Din, sahabeye nasıl indirilmişse, ahir zamana da o şekilde indirilmiştir. O zaman indirilen meseleler ve hükümler ahir zamana da

12. *Taknin, kelime anlamı olarak kanun koyma, yasalaştırma anlamına gelmektedir. Terimsel anlamı ise, şeriatın toplumsal sahadaki hükümlerini ve kurallarını toplayıp kısa, öz ve emredici üslubundaki cümlelerle madde madde belirtmektir. Fıkhı, bu şekilde bendler hâlinde kanun şekline getirilen çalışmalara taknin çalışması denmiştir. -Çeviren-*

İlim talebesinin fetva kitaplarına da gereken ehemmiyeti vermesi gerekir. Çünkü bu kitaplar meseleleri ve sorunları çözebilmektedir. Fakat bunları bilinen ilmi metin kitaplarının üzerine bina etmeleri daha doğru olacaktır.

indirilmiştir. Bu mesele de kesinlikle bu şekilde olması gerekir.

Taknin çalışması ne olursa olsun dışarıdan gelme bir şeydir. Bu çalışmayı yapan kişinin içtihatlarından ve mezhepler hakkında hata yapmaktan yoksun değildir. Taknin sahibini taklit etmek, geçmişte kitap yazan âlimleri ve imamları taklit etmekten asla daha öncelikli değildir. Başlangıç seviyesinde olan kimsenin hükmü tek bir imamı taklit eden avamın hükmü gibidir. Bu imam da ilim, din ve takvalı olarak bilinen en güvenilir ilim ehli olmalıdır.

— Hocam, Fıkıh akademilerinin bu konudaki rolü nedir?

Fıkıh akademilerinin yaşanan hâdiseleri naslara ve şer'i kaidelere indirgemesinde açık bir rolü olduğu tartışılmazdır. Fakat bahsi geçen meselelerde ise ilim talebesinin bilinen ve önemli olan eski kitaplar üzere yetişmesi gerekmektedir.

Fetva Kitapları

İlim talebesinin fetva kitaplarına da gereken ehemmiyeti vermesi gerekir. Çünkü bu kitaplar meseleleri ve sorunları çözebilmektedir. Fakat bunları bilinen ilmî metin kitaplarının üzerine bina etmeleri daha doğru olacaktır. Bu kitaplardan en önemlilerini sayacak olursak;

Mecmuû'l Fetâvâ: Şeyhu'l İslam İbni Teymiyye'nin eseridir. Fıkhi konuları 21. ciltten 35. cilde kadar içerisinde barındırmaktadır. Bu da neredeyse 15 cilde tekabül etmektedir.

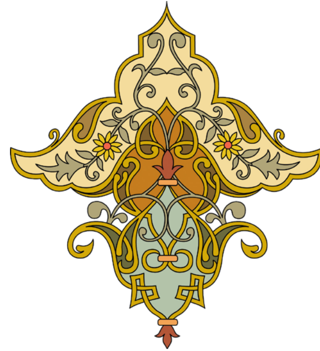
Mecmuû'l Fetâvâ'nın şu anda en iyi baskısı Kral Suud ve Kral Faysal baskısından alınmış olan baskısıdır. Kral Fahd Mushaf/Kur'an Basım Kompleksi'nin baskısı ise asıl itibariyle en güzelidir. Ayetleri bu kompleksin hazırladığı mushaftan resim olarak almış, basım yapanlara bunu bırakmamış ve dolayısıyla hata da azalmıştır. Fetava'nın Kral Suud ve Kral Faysal baskısı bir defasında elimize geçtiğinde bazı ayetlerde hatalar olduğunu gördük. Fakat bu baskısında bunları telafi etmiştir. Ayrıca çok lüks bir kağıda yapılan bu basım gerçekten çok güzeldir.

Ed-Dureru's Seniyye Fî Ecvibeti'n Necdiyye: Bu da Necid davet imamlarının fetvalarını içerisinde barındırmaktadır.

Şeyh Muhammed bin İbrahim'in Fetvaları: Bu da on üç cilt olarak basılmıştır. İlim talebelerine gayet kolay olan bir eserdir.

Özcan YILDIRIM,

Tevhid Dergisi için Çevirmiştir.

Bir Tercüme Eleştirisi

Faruk FURKAN

İbni Mesud'un sözü yanlış anlaşılmış ve tercüme hatalı yapılmıştır; çünkü İbni Mesud gibi fakih bir sahabînin mutlak sûrette tekfirden sakındırması asla düşünülemez, zira her türlü kayıttan uzak bir şekilde insanları tekfirden sakındırmak Kur'an ve Sünnete aykırı olduğu gibi Ehli Sünnet'in tekfir meselesindeki menhecine de muhaliftir. Ehli Sünnet hiçbir zaman mutlak sûrette insanları tekfirden sakındırmaz.

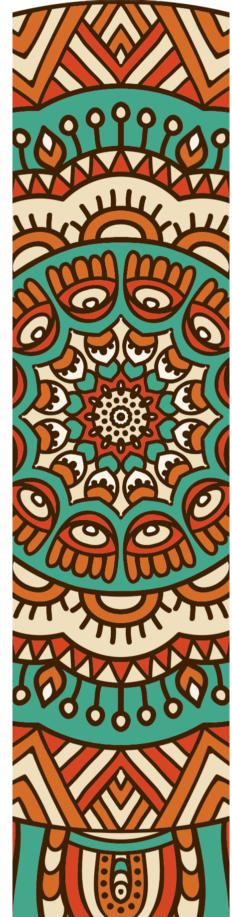
Geçen gün İbn Kayyım'ın *rahimehullah* *'el-Fevaid'* adlı eserini okuyorduk. Bir kardeşimiz Arapça metnini okuyor, diğer bir kardeş de *'Polen Yayınları'* tarafından *'Abdullah Tunçer'* adlı mütercime tercüme ettirilen Türkçe çevirisinden takip ediyordu. Abdullah İbni Mesud'un *radıyallahu anh* hikmetli sözlerine gelmiştik ki, buradaki tercüme hataları bizleri şaşırttı. Hem de öyle şaşırttı ki *'Nasıl olur da İbn Kayyım gibi bir âlimin eserini bu şekilde dikkatsizce tercüme edebilirler!'* demekten kendimizi alıkoyamadık. Biz burada, o bölümde yer alan tercüme hatalarını tek tek zikredecek değiliz elbette; ama bir maddeyi zikredeceğiz ki, okuduğunuzda eminiz *'Bu kadar da olmaz yahu!'* demekten siz de kendinizi alıkoyamayacaksınız. Öncelikle Arapça orijinal metni nakledeceğiz; sonrasında *'Polen Yayınları'*nın tercümesini aktaracak, en sonunda da metnin doğru tercümesini vererek inşallah birkaç hususa dikkat çekmeye çalışacağız.

Konunun detayına girmeden önce bu yazının yayınevine ve mütercime ulaşmasını ve onların da bir an önce bu hatadan dönmelerini Allah'tan *subhanehu ve teâlâ* temenni ediyoruz. İnşallah yazımız kendilerine ulaşır da bir an evvel bu büyük ve saptırıcı hatadan dönerler ve kitabın yeni baskılarında düzgün tercüme yapmak veya bir dipnotla belirtmek suretiyle hatalarını telafi ederler. Rabbim bizleri de onları da her konuda doğruya iletsin ve özellikle insanların genelini ilgilendiren konularda hataya düşmekten korusun. (Allahumme âmîn)

İbn Kayyım'ın *rahimehullah* naklettiğine göre Abdullah İbni Mesud *radıyallahu anh* şöyle demiştir:

لا يكن أحدكم إمعة! قالوا وما الإمعة ؟ قال : يقول أنا مع الناس إن اهتدوا اهتديت
وإن ضلوا ضللت ، ألا ليوطن أحدكم نفسه على أنه إن كفر الناس لا يكفر

Polen Yayınları'nın Tercümesi

Bu metin, Polen Yayınları'ndan çıkan tercümede şöyle verilmiştir:

— *'Sizler sakın immâ olmayınız.*

— *İmmâ nedir? dediler. Bunun üzerine şöyle dedi:*

— *Yüce Allah buyurdu ki: Hidayet üzere olurlarsa şayet, onlara hidayet verip, onlarla beraber olurum. Dalalet üzere olurlarsa, onları dalalete sokmam, demektir. Dikkat edin! İnsanlar birisini tekfir etseler de sen sakın kâfir deme!'*

Metnin Doğru Çevirisi

Abdullah İbni Mesud *radıyallahu anh* şöyle demiştir:

— *'Sizden birisi (sakın ha) 'immaa' olmasın!'*

Oradakiler:

— *' 'İmmaa' da ne demektir'*, dediler.

İbni Mesud *radıyallahu anh* şöyle dedi:

— *'İmmaa, 'Ben insanlarla beraberim. Eğer onlar hidayet üzere olurlarsa, ben de hidayet üzere olurum; şayet onlar dalalete düşerlerse ben de dalalete düşerim' diyen kimsedir.'*

(İbni Mesud *radıyallahu anh* bu sözünden sonra insanları ikaz etmek için şöyle dedi:)

'Dikkat edin! Sizden birisi, bütün insanlar kâfir olsa bile kendisinin kâfir olmaması (gerektiğine) kendisini hazırlasın.'

Değerlendirme

Polen Yayınları'nın bu tercümesinde birçok ilmî hata olmakla birlikte, en can alıcı nokta İbni Mesud'un *radıyallahu anh* nasihatinin sonunda yer alan ve mutlak olarak tekfirden sakındıran cümledir. Bu tercümeye göre İbni Mesud *radıyallahu anh*, güya *'Dikkat edin! İnsanlar birisini tekfir etseler de sen sakın kâfir deme!'* diyerek insanları hiçbir kimseye kâfir dememeye yönlendirmektedir! Oysa bu ibarenin tekfirle veya birilerine kâfir deyip-dememeyle en ufak bir alakası yoktur. Metinde böyle bir lafız geçmediği gibi, konunun içeriğinin de bununla bir ilintisi yoktur. İbni Mesud'un *radıyallahu anh* sözü yanlış anlaşılmış ve tercüme hatalı yapılmıştır; çünkü İbni Mesud gibi fakih bir sahabinin mutlak surette tekfirden sakındırması asla düşünülemez, zira her türlü kayıttan uzak bir şekilde insanları tekfirden sakındırmak Kur'an ve Sünnete aykırı olduğu gibi Ehli Sünnetin tekfir meselesindeki menhecine de muhaliftir. Ehli Sünnet hiçbir zaman mutlak surette insanları tekfirden sakındırmaz. Allah ve Rasûlü ismen birilerine *'kâfir'* dediği hâlde Ehli Sünnet nasıl olur da insanları birilerine kâfir demekten alıkoyar? Bu elbette ki mümkün değildir. Ayrıca Ehli Sünnetin usulünde bir insan küfrü gerektiren sarih bir söz söylediği veya sarih bir amel işlediği zaman –ortada şer'i bir mazeret de söz konusu değilse– niyetine bakmaksızın kâfir olduğuna hükmeder. Bu, onların yanında mukarrar bir meseledir. Ama İbni Mesud'un *radıyallahu anh* sözünden –ki o böyle bir şey dememiştir, bizim sözlerimiz hep yanlış tercüme edilen sözü üzerinedir– bunun tam aksi anlaşılmakta ve ne olursa olsun asla bir insana kâfir denmemesi gerektiği sonucuna ulaşılmaktadır. Şimdi bir insan, Allah'a veya mukaddesata sövdüğünden dolayı tüm âlimler tarafından *'kâfir'* ilan edilse, biz İbni Mesud'un *radıyallahu anh 'Dikkat edin! İnsanlar birisini tekfir etseler de sen sakın kâfir deme!'* sözünden dolayı yine de ona kâfir demeyecek miyiz?

Böyle bir şey nasıl mümkün olabilir?

Ve yine böyle bir şey nasıl olur da bir sahabiye nispet edilebilir?

Bunu ve bir mütercimin böyle bir şeyi, üzerinde kafa yormadan çevirmesini anlamak gerçekten de mümkün değil. Biz böylesi bir şeyi söylemekten İbni Mesud'u *radıyallahu anh* tenzih ederiz. İbni Mesud'a *radıyallahu anh* nispet edilen bu söz kesinlikle yanlış bir tercümenin eseridir ve o, asla böyle bir şey söylememiştir.

Peki, O Hâlde Tercüme Niçin Böyle Yapılmış Olabilir?

Tercümenin bu şekilde verilmesinin zannımızca iki ihtimali söz konusudur:

1. Ya Mürcie zihniyetinden etkilenerek Müslümanları mutlak surette tekfirden sakındırma çabası,

2. Ya da hakikaten ibare anlaşılmadığı için gelişi güzel çeviri.

Biz hüsn-ü zannımızı koruyarak bu ibarenin, Arapça metni yanlış okunup-anlaşıldığı için hatalı çevrildiğine kanaat ediyoruz. Bu yanlış okuma-anlama da kendi içerisinde bir anlam kargaşasına neden olmuş ve mütercimi yanıltmıştır. İnşallah tercümenin hatalı yapılmasının başka bir nedeni yoktur; aksi hâlde

insanın mütercime ve yayınevine olan tüm güveni zedelenir.

İbni Mesud'un *radıyallahu anh* söylediği sözün Arapça orijinalini şu şekilde harekeleyerek tercümenin düzeltilmesine ve daha iyi anlaşılmasına yardımcı olabiliriz.

أَلاَ لِيُوَطِّنْ أَحَدُكُمْ نَفْسَهُ عَلَى أَنَّهُ إِنْ كَفَرَ النَّاسُ لاَ يَكْفُرْ

Bu son cümle 'أَلاَّ يَكْفُرَ' şeklinde de nakledilmiştir.

• Metinde yer alan 'لِيُوَطِّنْ' fiil, 'نَفْسَهُ' kelimesi ile birlikte kullanıldığında *'nefsi alıştırmak'*, *'psikolojik olarak bir şeye hazır olmak'*, *'kendi kendine karar vermek'* gibi anlamlara gelir.

• 'إِنْ كَفَرَ' ibaresi ise, kendisine şart edatı dâhil olmuş mazi-sülasi bir fiildir. Her hâlde mütercim bu fiili *'tef'îl'* babından 'كَفَّرَ' şeklinde anlamış ve ona *'kâfir demek'* anlamı yüklemiştir. Oysa bu fiil kesinlikle *'tef'îl'* babından değil, birinci babdan gelen sülasi bir fiildir.

Dolayısıyla bu tercüme hem lafzen hem de manen hatalıdır ve insanlara aktarılması bir takım yanlış anlaşılmaları da beraberinde getirir. Zaten günümüzde, Allah ve Rasûlü'nün küfür dediği şeyleri küfür kabul ettiğimizden dolayı bizleri harici diye nitelendirenler, hep böylesi yanlış metinlerden etkilenerek veya âlimlerin sözlerini yanlış anlayarak ithamlarda bulunmaktadırlar. Ne diyelim Allah herkese hakkı *'hak'* olarak göstersin ve bizleri razı olduğu doğrular üzerinde cem etsin.

Şu söyleyeceklerimiz de rivayetin diğer maddeleriyle alakalıdır:

• Polen Yayınları'nın tercümesinde, sorulan soru üzerine İbni Mesud'un *radıyallahu anh* *'Yüce Allah buyurdu k'* diyerek cevap verdiği ifade edilmektedir; oysa bu metinde Allah *subhanehu ve teâlâ* ile alakalı en ufak bir işaret bulunmamaktadır. Metinde geçen *'قال/dedi ki'* lafzının fâili Allah *subhanehu ve teâlâ* değil, Abdullah İbni Mesud'un bizzat kendisidir.

• Metinde yer alan 'إِنْ اهْتَدَوْا اِهْتَدَيْتُ' ibaresi, Polen Yayınları'nın tercümesinde *'Hidayet üzere olurlarsa şayet, onlara hidayet verip, onlarla beraber olurum'* şeklinde ifade edilmiştir. Oysa bu tercümenin metinle uzaktan-yakından alakası yoktur; zira 'إِنْ اهْتَدَوْا اِهْتَدَيْتُ' ibaresinde işin fâili yine Allah *subhanehu ve teâlâ* değil, *'immaa'* denilen adam tiplemesidir. Ayrıca eğer Polen Yayınları'nın bu tercümesi doğru olsaydı, o zaman 'إِنْ اهْتَدَوْا اِهْتَدَيْتُ' denilmez; aksine 'إِنْ اهْتَدَوْاهَدَيْتُ' denilirdi. Çünkü 'اهْتَدَوْا' fiili iftial babından olup *'hidayet bulma'* anlamındadır. 'هَدَيْتُ' fiili ise *'hidayet verme'* anlamında sülasi bir fiildir.

• Metindeki 'وَإِنْ ضَلُّوا ضَلَلْتُ' şeklinde yer alan ibare *'Dalalet üzere olurlarsa, onları dalalete sokmam'* denilerek yine yanlış tercüme edilmiş ve fiil Allah'a nispet edilmiştir. Oysa burada da işi yapan, yani fail Allah değil, tıpkı üstte olduğu gibi kendisine *'immaa'* denilen adam tiplemesidir. Ayrıca böylesi bir tercümede anlam bozukluğu da vardır. Şöyle ki: İbarede *'immaa olmayın'* denilerek taklitçi bir insan modeli olmaktan sakındırılmaktadır, ama ibarenin devamında immaa olanların –dalalete düşmeleri durumunda– Allah'ın onları dalalete sokmayacağı söylenmektedir. Buna göre bir insan immaa olması hâlinde Allah tarafından dalaletten kurtarılacaktır! Şu durumda –bu tercümeye göre– immaa olmak iyi bir şeydir! El-iyâzu billâh! Bu oldukça anlamsız ve hatalı bir çeviridir.

Sonuç

Burada yaptığımız değerlendirmeler, bir çırpıda aklımıza gelen ve faydalı olacağını düşündüğümüz için yayınlamakta hayır gördüğümüz mülahazalardan ibarettir. İnşallah hem okuyanlara hem de yayınevine faydalı olur. Okuyanlara faydalı olur; çünkü küfre girdiği sabit olan insanların kâfir olduğuna inanmak imanın bir gereği olduğu gibi, insanlarla muamelede de son derece önemlidir. Yayınevine faydalı olur; zira hatalar ancak uyarılarla fark edilir. Hataları bildikten sonra hâlâ yaymaya devam etmek ve hata üzerinde herhangi bir değişikliğe gitmemek bir vebaldir. Bu yazıdaki uyarılarla en azından bu hata görülmüş olur.

Yayınevine tavsiyemiz; özellikle tüm ümmet tarafından hüsn-i kabul görmüş âlimlerin kitaplarını tercüme ettirirken alanında uzman olmuş kişileri seçmesidir. Bu her ne kadar biraz daha masraflı olsa da Allah katında sonuç bakımından daha hayırlı olduğu gibi hatadan en asgari yolla kurtulmaya da bir vesile olacaktır.

Rabbim hepimizi hataya düşmekten korusun. Şayet hataya düşmüşsek, bir an önce ondan dönmeyi bize kolaylaştırsın. (Allahumme âmin)

Huneyn Savaşı

Mahi
mahi@tevhiddergisi.net

Birtek üç kafadar değildi orduyu güçlü gören. Müminlerin bir çoğu sayılarının çok olmasına güvenivermişti. 'Bugün bu ordu asla mağlup olmaz' diyorlardı. Kendilerinden önce Huneyn vadiside dar boğaz ve geçitlere gizlenen müşrik okçulardan habersiz ilerliyorlardı.

— Acaba ne zaman eve döneceğiz?

— Ben Medine'yi özledim.

— Ben de annemin yemeklerini...

— Sen de hep mideni düşünüyorsun be abicim!

— Ben düşünerek iş yaparım kardeşim tamam mı. Buna tefekkür deniyor. Ben tefekkürü hayatımın her alanına yaydım.

— Yani Hubeyb, yemeği düşünmenin tefekkür olduğunu söyledin ya, sözün bittiği yer burası abicim.

— Ya tamam bırakın gereksiz konuşmaları da ne zaman eve döneceğimizi öğrenelim.

— Haklısın.

— Bence de...

Üç kafadar karargahta dolaşarak babalarını aramaya çıktılar. Dönüş gününü öğrenmekti niyetleri. Fakat geçtikleri her mıntıkada herkes bir telaş ve hazırlık içindeydi. Atının bakımını yapanlar, kılıcını keskinleştirenler, sadağındaki okları düzelten mücahidler vardı etrafta. Bir anlam veremedi çocuklar gördüklerine. Acaba Kureyş eski dinine mi dönmüştü? Yeni bir savaş mı kapıdaydı? Neler olduğunu hemen öğrenmeliydiler.

Rafi:

— Bu böyle olmayacak arkadaşlar. Bu kalabalıkta babalarımızı bulmamız mümkün değil. Peygamberin çadırına doğru gidelim. Elbet sorularımıza cevap verecek bir büyük buluruz, dedi. Hızla hareket ettiler. Merakları iyice artmıştı. Her asker kendi bölüğüne gidiyor, son hazırlıklar yapılıyordu.

Belli ki bu bir savaş hazırlığı idi. Peki ama kiminle olacaktı bu savaş? Ve müminler nereden aldılar saldırı haberini?

Sorular... Sorular... Diğer arkadaşlarını bilmiyordu ama, Rafi kendine kızmıyor da değildi. Ortalık bir hayli karışmış, onun ruhu duymamıştı. Nasıl da haberdar olmamıştı olanlardan?

Bir yandan koşuyor, bir yandan da hayıflanıyor, söylenip duruyordu. Adının seslendiğini bile duymamıştı . Taki bir el omuzundan tutana kadar:

— Selamun aleykum çocuklar. Hayırdır bu ne telaş? Babalarınızı mı arıyorsunuz?

— Aaa... Cafer Amca! Daha önemli bir şey arıyoruz.

— Neymiş bakalım daha önemli şey?

— Sorularımızın cevabını arıyoruz.

— Sorun bakalım belki ben biliyorumdur?

Hubeyb atıldı hemen:

— Neler oluyor Cafer Amca? Ne için kılıçlar bileniyor?

— Duymamış olmanıza çok şaşırdım. İslam'ı kabul etmeyen Arap kabileleri birleşmiş ve Müslümanlara saldırmak için hazırlık yapmışlar. Hatta acele etmez isek onları birazdan karşımızda dahi görebiliriz.

— Sahi mi?

— Evet , sahi.

— Kim bunlar?

— Birkaç kendini bilmez kabile.

— Görür onlar günlerini.

— Sayıları belli mi?

— Sayıları hakkında bilgim yok.

— Son soru Cafer Amca: Biz kaç kişiyiz?

— On iki bin.

— Uff... Ezeriz onları be tıpkı bir haşere gibi...

— On iki bin... Kim durur bu ordunun karşısında! Subhanallah...

Çocuklar Cafer'e teşekkür ederek hemen yerlerine dönmek için koştular.

Bir tek üç kafadar değildi orduyu güçlü gören. Müminlerin bir çoğu sayılarının çok olmasına güvenivermişti. *'Bugün bu ordu asla mağlup olmaz'* diyorlardı.

Kendilerinden önce Huneyn vadiside dar boğaz ve geçitlere gizlenen müşrik okçulardan habersizdiler. Hazırlıklar tamamlandı ve Cumartesi Mekke'den ayrıldı ordu. Dört gün yol katettiler. Sabahın karanlığında Huneyn vadisine gelip, gizli düşman kuvvetlerinin varlığını hissetmeden vadiye inmeye başladılar. İslam ordusu inişini sürdürürken üzerlerine oklar yağmaya başladı. Düşman bir anda hücuma geçmişti. Müslümanlar geriye doğru çekiliyor, kimse kimseyi beklemiyordu. Bu çok acı bir mağlubiyetti.

Canım Peygamberimizin yanında ehli beytten birkaç kişi kalmıştı. Avazının çıktığı kadar bağırıyordu:

"Bana gelin ey Müslümanlar! Ben Allah'ın Rasûlü'yüm. Abdullah'ın oğlu Muhammed'im." diyordu. Katırını kafirlere doğru sürmeye başladı:

"Ben Peygamber'im, yalan yok. Ben Abdulmuttalip'in torunuyum." diyordu.

Amcası Abbas ve Ebu Süfyan, gitmesine mani olmak için katırın yularından tuttular. Bu defa da Rasûl ellerini semaya açarak:

"Allah'ım zaferini ve yardımını indir." diye yalvarmaya başladı.

Bir yandan da amcası Abbas'a, ensar ve muhaciri çağırması için gür sesi ile bağırmasını emrediyordu. Abbas:

— Neredesiniz ey ensar topluluğu? Neredesiniz ey muhacirler, deyince yaklaşık yüz kişi bu sese *'Lebbeyk'* diyerek karşılık verdi. Alelacele kılıçlarıyla koşmaya ve kafirlerle savaşmaya başladılar. Savaş alanını terk edenler de birbiri ardından toplandılar. Ve ortalık yeniden kızıştı. Rasûl yerden bir avuç toprak alarak:

— *Yüzleri kızarsın* deyip fırlattı...

Ve bu fırlatıştan bir iki saat geçmeden düşman perişan bir şekilde mağlup oldu. Savaşa gelirken kaçmamak için eşlerini, çocuklarını ve mallarını getiren müşrikler arkalarına bile bakmadan kaçıyorlardı. Bir çoğu da öldürüldü. Müminler ne olduğunu anlamadan 6000 esir, 24.000 deve, 40.000'den fazla koyun ve 153 kg. gümüşü ganimet olarak aldılar.

Herşey o kadar hızlı gelişmişti ki önce kendilerine aşırı güvenme nedeniyle bir bozgun yaşadılar. *'Anam babam sana feda'* dedikleri Nebi'yi yapayalnız bırakıp kaçıştılar. Sonra hatalarını anlayıp döndüklerinde de kıyasıya savaştılar. Ve Allah, zaferin en şanlısını, ganimetin de en iyisini nasip etti onlara. Bizim ufaklıklar ne mi yaptı? Ne yapacaklar, ganimetten elde ettiklerini sayıp duruyorlar...

Kaygı Bozukluğu

Dr. Seyfullah İSLAM
seyfullahislam@tevhiddergisi.net

Herhangi bir tehdidin veya telaşın olmadığı tanıdık/bilindik yerlerde de panik atak yaşanabiliyor. Genellikle aniden ortaya çıkar, bazen belirtileri saatlerce sürebilir. Bu tarz rahatsızlıkları olan kişiler gerçek bir tehlike veya tehdit varmış gibi yaşarlar. Bunun sonucu olarak da vücudumuz, bu yaşantı tarzına ve hislere göre bir tepki vermekte ve doğal olarak birtakım belirtiler ortaya çıkmaktadır.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla...

Beyin kimyası yazımız ile başladığımız Psikiyatri biliminin rahatsızlıklarından depresyona değinmiştik. Bu yazımızda anksiyete/kaygı bozukluğunu (panik atak, takıntı, fobiler, asabiyet) genel bir perspektifle ele alacağız biiznillah.

Psikiyatri biliminin Türkçe'deki karşılığı *'Ruh ve Sinir Hastalıkları'*dır. Özellikle vurgulamak isterim ki Psikiyatri uzmanlarının büyük bir çoğunluğu, burada ruh kavramının olmaması gerektiğini düşünmektedir. Çünkü onlar, ruhun varlığına inanmamakta ya da ruhun tüm mahiyetlerini bildiklerini zannetmekte, bazıları da bu kavramı hiç önemsememektedir. Hâliyle bu tür rahatsızlıkları tedavi edişleri de, ruha verdikleri ehemmiyet kadardır.

Ruh hakkında Allah subhanehu ve teâlâ: *"Ruh Rabb'imin bildiği bir iştir ve size Ruh hakkında ancak az bir ilim verilmiştir."* [1] buyurmaktadır. Neredeyse tüm psikiyatristler, ruhi rahatsızlıklarda vücudun diğer hastalıkları gibi bir tedavi yaklaşımı göstermektedirler. Herhangi bir enfeksiyon, gastrit veya baş ağrısında yaptıkları gibi hemen ilk planda ilaç başlatmaktadırlar.

Depresyon, aksiyete/kaygı bozukluğu gibi rahatsızlıklarda ilaç verilerek beyin kimyasına müdahale etmeye çalışılması tutarsızlıktır. İlacın hiçbir getirisi olmadığı gibi çok ciddi yan etkileri vardır. Hâlbuki depresyon, panik atak, aşırı asabiyet, takıntı gibi durumlar, beyindeki herhangi bir hasardan kaynaklanmamaktadır. İnsanı günlük yaşantısında etkileyen bazı durumların veyahut gerçekle bağdaşmayan hayallerin/kuruntuların, vesveselerin etkisinde kalan insanın kendisinde oluşturmuş olduğu *'algılar'*ın sonucudur bu bozukluklar.

Örnek olması açısından *'panik'* bozukluğu biraz açalım: Kötü bir şey olacak diye sık tekrarlayan aşırı telaş ve korku ataklarıdır. Herhangi bir tehdidin veya telaşın olmadığı tanıdık/bilindik yerlerde de panik atak

1. *17/İsra, 85*

yaşanabiliyor. Genellikle aniden ortaya çıkar, bazen belirtileri saatlerce sürebilir. Bu tarz rahatsızlıkları olan kişiler gerçek bir tehlike veya tehdit varmış gibi yaşarlar. Bunun sonucu olarak da vücudumuz, bu yaşantı tarzına ve hislere göre bir tepki vermekte ve doğal olarak birtakım belirtiler ortaya çıkmaktadır. Bazen vücudun verdiği tepki kişiye o kadar ağır gelir ki kalp krizi geçirdiğini veya ölümcül bir rahatsızlık yaşadığını zanneder. En sık baş dönmesi, göğüs ağrısı, ölüm veya kontrolünü kaybetme korkusu, çok kötü bir şey olacağına dair engellenemez bir his yaşarlar. Çoğu zaman boğulma hissi, dünyadan korkma veya gerçeklikten uzaklaşma hissi, mide ağrısı, bulantı, hissizlik veya karıncalanma, kalpte çarpıntı, nefes nefese kalma, soğuk veya sıcak basması, titreme gibi birçok belirti yaşanır. Bu belirtilerin ara ara olup kişiyi rahatsız etmesi, bu tanıyı alması için yeterli sayılmaktadır.

Bu belirtilerilerin ne zaman gelip ne zaman kaybolacağını kişi çoğu zaman tahmin bile edemez. Hatta bazen tetikleyecek bir durum olmamasına rağmen bu atak ortaya çıkabilmektedir.

Kişi daha önce panik atak yaşadığı yere gitmemeye, oradan uzaklaşmaya başlar. Bu duruma kadar ilerlemiş kişi, etrafındaki insanları ve sosyal hayatında bulunan aktiviteleri de yavaş yavaş terk etmeye başlar. Bu durum kişiyi kısır bir döngüye sokar ve bu rahatsızlıkları yaşama ihtimalinden bile ciddi kaygılar geliştirir. Bu kaygılar, şahsın ve yakın çevresinin hayatını büsbütün etkiler, çoğu zaman hayat yaşanılmaz boyutlara kadar çıkarabilmektedir.

Öneriler

• Bu psikiyatrik rahatsızlıklar dikkatle izlendiğinde; üstüne titrendiği, kafaya takıldığı oranda gitgide içinden çıkılmaz hâle geliyor.

"Allah'tan korkanlar şeytandan gelen bir dürtmeye, bir kışkırtmaya uğradıklarında, Allah'ı hatırlar ve işte o zaman gerçeği görürler." [2]

"Şeytan onlara (birçok) vaadde bulunur ve onları kuruntulara sürükler. Oysa şeytan, ancak aldatmak için onlara vaadde bulunuyor." [3]

Bu rahatsızlıkların, aslında hastalık olmadığını bilmek, varlığını kabul etmek (tanımak) ve hepsinin şeytanın kuruntuları/vesvesesi olduğunu bilmekte fayda vardır.

2. *7/Araf, 201*
3. *4/Nisa, 120*

• Müslüman birey, muteber kaynaklardan Allah'ı *subhanehu ve teâlâ* isim ve sıfatları ile daha iyi tanımaya çalışıp, Kur'an kıssalarının hikmetlerini, pratik hayattaki tezahürünü öğrenmeye çalışmalıdır.[4]

• Allah'ın *subhanehu ve teâlâ* dualara icabet ettiğini[5] bilerek, yakin üzere ve acziyet içinde ayrıntılara girilmeden, sade ve sık tekrarlarla dua edilmelidir. Tüm şerlilerin şerrinden âlemlerin Rabbi olan Allah'a sığınılmalıdır.

• Allah Rasûlü'nden *sallallahu aleyhi ve sellem* sahih olarak bize ulaşan sabah ve akşam zikirlerini düzenli bir şekilde yapmaya gayret gösterilmelidir.

"... Bilesiniz ki, kalpler ancak Allah'ın zikriyle huzur bulur." [6]

• Kişi kendisinde var olan olumsuz düşünceleri (gerekirse her gün bir not defterine not alınabilir) terk edip onların yerine tam zıtları olan olumlu düşünceleri her gün aynı kalıp sözcüklerle düzenli ve belli saatlerde kendi kendine telkin etmelidir. Aynı zamanda gereksiz, çok konuşan veya felaket tellalı insanlarla çok görüşülmemelidir.

• Özellikle insan boş kalmamaya dikkat etmeli, beynin en iyi dinlendiği anın, fiziki ve zihni yorgunluğun en çok olduğu zamanlarda olduğu unutulmamalıdır.

• Fizyolojik ve duygu durumunu değiştirmek, sıkıntılı anlarda çok farklı bir işe yönelip, ortamı değiştirmek (başka bir odaya geçme gibi)de bir başka çözümdür.

"Sinirlenen, ayakta ise otursun. Öfkesi geçmezse yan yatsın." [7] Başka bir hadiste *"abdest alsın"* diye buyuruyor Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem.*

• Başa gelene; bu mutlak güç ve hikmet sahibi Rabbimdendir diyerek Allah'ın takdir ettiğine sabır gösterilmelidir.

Yakup *aleyhisselam*, *"Nefisleriniz sizi bir iş yapmaya sürükledi. Artık bana düşen, güzel bir sabırdır. Umulur ki, Allah onların hepsini bana getirir. Çünkü O, hakkıyla bilendir, hüküm ve hikmet sahibidir"* dedi. [8]

Allah *subhanehu ve teâlâ* gözüken ve gözükmeyen, bildiğimiz ve bilemediğimiz tüm şerlilerin şerrinden bizleri korusun.

Davamızın sonu âlemlerin Rabbine hamd etmektir.

4. *"Andolsun ki, geçmiştekilerin kıssalarında akıl sahipleri için ders çıkarıcı ibretler vardır." (12/Yusuf, 111)*
5. *40/Mümin, 60*
6. *13/Rad, 28*
7. *Ebu Davud*
8. *12/Yusuf, 83*

Hayatu's Sahabe

Veysel TÜRK
veyselturk@tevhiddergisi.net

Kitap: Hayatu's Sahabe
Yazarı: Mahmud el-Mısri
Yayınevi: Polen/Karınca

Hamd, ancak âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur. Salât ve selam, Muhammed'e olsun.

"Ey iman edenler Allah'tan O'na yaraşır şekilde korkun ve ancak Müslümanlar olarak can verin." [1]

Bu ay kardeşlerimize tavsiye edeceğimiz eser sahabenin hayatını anlatan *'Hayatu's Sahabe'* kitabıdır. Öncelikle şunu bilmemiz gerekir ki Allah'a ve ahiret gününe iman etmiş her akıl sahibi, sahabenin Peygamberlerden sonra insanların en hayırlıları olduklarını bilir.

Doğru bir İslam akidesine, sağlam bir İslam ahlakına, cihad, ibadet ve itaat şuuruna sahip olmak isteyenler Allah Rasûlü'nün sahabesinin hayatını araştırmalı ve öğrenmelidir. Allah onları Nebisi'ne arkadaş ve yandaş olsunlar, kendisinden sonra mesajını yaysınlar diye seçmiştir. Kur'an'ın bir kısım ayetlerinde onların doğruluklarına tanıklık edilmiş, Allah onları övmüş ve onları kemal vasıflarla vasıflandırmıştır.

Onlar takvada ve verada zirve, ihlasta birer simge, ilim ve amelde bir meşale, davet ve harekette birer kandil idiler.

Onların kaygıları ne karınlarını doyurmak, ne şık giyinmek ne de lüks içinde yaşamaktı. Herkesin bir kaygısı varken onların kaygısı *'La ilahe illallah'*ın yücelmesi idi.

Allah ve Rasûlü'nün yolunda mallarını harcadılar canlarını ortaya koydular, kanlarını akıttılar, eziyetlere maruz kaldılar, aç susuz kaldılar, yersiz yurtsuz kaldılar. Yetim, öksüz kaldılar; ama Allah'ı razı ettiler. Allah da onlardan razı oldu.

"Muhacir ve ensarın ilklerinden olup öne geçenler ve onları ihsanla takip edenlerden Allah razı olmuştur. Onlar da Allah'tan razı olmuştur. Allah onlara altlarından ırmaklar akan cennetler hazırlamıştır. İşte en büyük kurtuluş budur." [2]

"Onların hikayelerinde akıl sahipleri için bir ibret vardır." [3]

Dualarımızın sonu Allah'a hamd etmektir.

1. 3/Âl-i İmran 102
2. 9/Tevbe, 100
3. 12/Yusuf, 111

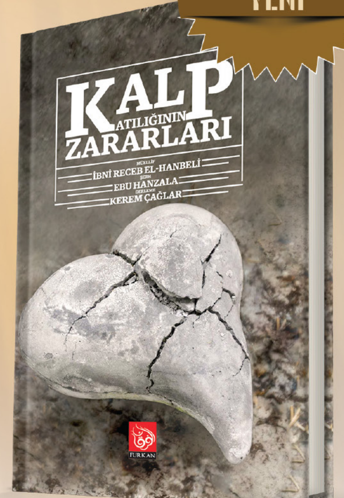

FURKAN BASIM VE YAYINEVİ

ABONELİK TALEP VE SİPARİŞ

info@tevhiddergisi - www.tevhiddergisi.net

0 545 762 15 15

"Tağuta kulluk etmekten kaçınıp, Allah'a yönelenlere müjde vardır. Kullarımı müjdele!" (39/Zümer, 17)

